ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ
ਦਾ
ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਿਸਾਹਘਾਤ

BETRAYAL OF SIKH NATION
BY
MASTER TARA SINGH

Written & Compiled by :

ਰਾਮ ਸਿੰਘ

Publ. by Punjab Publications, Ldh.

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਿਸਾਹਘਾਤ (ਰਾਮ ਸਿੰਘ)

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਿਸਾਹਘਾਤ

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਨੰਬਰ ਤੇ ਫ਼ੋਨ ਕਰੋ।

02984972424

ਲੇਖਕ

ਰਾਮ ਸਿੰਘ

ਮੁਖ ਬੰਧ

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ 1885 ਈ. ਵਿਚ ਮਗਰਬੀ ਪੰਜਾਬ (ਹਰਿਆਲ) ਇਲਾਕ ਹਜ਼ਾਰਾ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਪਿਤਾ ਗੋਪੀਚੰਦ ਨੇ ਇਸ ਬਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਣੇ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਪੱਕੇ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਅਣਖੀ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਸਨ) ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਰਕੇ ਆਪ ਖੁਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਾਹਦ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਲੀਡਰ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਖੁਦ ਦਾ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਉਤੇ ਠੋਸਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਣਾ ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਾਹੀ ਜਲਾਲ ਗੰਵਾ ਕੇ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਹੋਰ ਭੁਗਤੇਗੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ, ਗੁਰੂ 20 ਬਿਸਵੇ ਅਤੇ ਸੰਗਤ 21 ਬਿਸਵੇ, ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ ਗੁਰੂ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਇਕੱਲੇ ਲੀਡਰ ਦੀ ਡਿਕਟੇਟਰੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਉਹ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਹਿੰਦੂ ਇਕ ਦਰਖਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਟਹਿਣੀ ਹਨ।' ਇਹ ਹੈ ਮਾ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 1953 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪਰਭਾਤ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਉਹ 68 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਮਾ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਵੀ ਸਾਰਿਆਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਣ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਬਰਾਏ ਨਾਮ ਸਨ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਟਿਕਟ ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ ਕੇਵਲ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਮਾਸਟਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।.ਉਸ ਵੇਲੇ ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੋਗੇਵਾਲ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਬਲਿਕ ਵਿਚ ਘੰਟਾ ਘਰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਇਹਾਤੇ

ਵਿਚ ਵੰਗਾਰਿਆ ਕਿ ਤੂੰ (ਮਾਸਟਰ) ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਕੋਸਾਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਤੂੰ ਕੌਮ ਅਚਾਰਹੀਣ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਉਕੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਹੇ ਗਏ।

'You have supported immorality & ignored charactor & preferred money.'

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੋਸਟਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਗਏ।

ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲੀਡਰੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੈਂ ਹੀ ਸਾਂ, ਇਸ ਹਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਲੱਕ ਤੋੜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਲੀਡਰੀ ਦੀ ਚਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ ਪਰ ਲੀਡਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਲੀਡਰ ਖਾਣਾ ਲੀਡਰ ਸੀ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਖਾਧਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੀਡਰੀ ਨੂੰ ਲੋੜਦਾ ਹੋਇਆ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ ਪਰ ਮੁੜ ਕੇ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ।' ਚੂੰਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਧੱਕੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ ਆਏ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਠੱਗ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਹਰ ਲਮਹੇ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਿਆ।

ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗਵਾਲ

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਿਸਾਹਘਾਤ

1941 ਵਿਚ ਗਿਆਰਵੀਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਐਸਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਕੂਕਿਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨੇ (ਭੈਨੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ) ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਨੂੰ ਪਤਰਾ-ਪਤਰਾ ਕਰਕੇ ਕੂਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਤਰਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ, ਇਹੀ ਕੁਝ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਭੈਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਅਤੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਦੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾ ਸਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲੱਗ ਉੱਠੀ। ਕੂਕਿਆਂ ਦੇ ਪੀਰ (ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਸਨ) ਦੇ ਚਰਨ ਪਕੜ ਲਏ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ (ਕੂਕਿਆਂ ਨੂੰ) ਬਚਾਓ, ਕੂਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਸ ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ (ਜੋ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਨ) ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਾਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਸੌਦਾ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੂਕਿਆਂ ਦੇ ਪੀਰ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੋ ਅਸੀਂ (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਆਪੇ ਸੰਭਾਲ ਲਵਾਂਗੇ। ਕੂਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਿੱਲੇ ਕਛਿਹਰੇ ਵਾਲੇ ਥੈਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਕੂਕਿਆਂ ਨੇ ਸਵਾ ਲੱਖ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੂਕਿਆਂ ਨੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰੀਤ (ਵਿਧੀ) ਕੱਢੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਿਓਂ ਕੁਝ ਪਤਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੈ ਜਾ ਕਰ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਧਾਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵੀ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ

ਇਹ ਪਤਰੇ ਫਾੜ ਕੇ ਲੈ ਆਏ ਹੋਵੋਗੇ, ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਚੁਨਾਂਚਿਹ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਕੂਕਾ ਕੁਫ਼ਰ ਤੋੜ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਪਹਿਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ (ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਲੀ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਰੇਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਵਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਰਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗਵਾਲ ਵਾਲੇ) ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਇਹ 1942 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਾ ਐਡਰੈਸ ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗਵਾਲ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਛੋਟੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸੀ। ਐਡਰੈਸ ਵਿਚ ਕੂਕਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੋਧਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਸਿਆ ਗਿਆ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 1941 ਤੋਂ 1946 ਤੱਕ ਆਉਣ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। 1943 ਵਿਚ ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ (ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ) ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕੂਕਾ ਕੁਫ਼ਰ ਤੋੜ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਬਦ (ਸਿੰਘੋ, ਤੁਸੀਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲੀਡਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਟਾਈਮ ਆਏਗਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਏ। ਇਹ ਹੁਣ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਭੁੱਲੜ ਆਗੂ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਫਿਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਮੁੱਕੇ ਮਾਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। "ਦੇਖੋ ਹੌਂਸਲਾ ਬੁੱਢੇ ਜਰਨੈਲ ਦਾ 'ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। (ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਖੁੱਭ ਗਏ ਅਤੇ ਮੈਂ, ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਜਾਨਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਕੂਕਿਆਂ ਤੇ ਲਾਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨ, ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਅਗਾਹਾਂ ਤੋਂ ਐਸਾ ਕਰਨ ਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨ, ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਐਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੁਕਣ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਪਾਸੋਂ ਤਨਖਾਹ ਲਗਵਾਉਣ। ਸਿੱਖ ਕੂਕਿਆਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ

ਕਰਨ। ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਅਕਾਲੀ ਅਖਬਾਰ ਨਾ ਪੜ੍ਹੇ। ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਲੈਕਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕਰਕੇ ਕੂਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਰਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕੂਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਢਾਲ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੌਂ ਗਈ।

(1) ਗਾਂਧੀ ਉਸ ਵਕਤ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਿਮ ਫਸਾਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਉਸ ਦੇ. ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਮਿੰਨਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ।

ਮੇਰੇ ਫੁਫੜ ਜੀ, ਅਕਾਲੀ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਸਰੀਂਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਕੂਕਿਆਂ ਦੇ ਪੀਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੜੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੋਸਤ ਸਨ। ਇਹ ਵਾਰਤਾ 1944, 1945 ਦੀ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਕੂਕਿਆਂ ਨੇ 1941 ਵਿਚ ਪਤਰਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਕੂਕਿਆਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ। ਫੁਫੜ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫੁਫੜ ਜੀ ਨਹਿਰ ਸਰਹੰਦ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕੂਕਿਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਮਿਲ ਪਏ। ਫੁਫੜ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਦੀਵਾਨ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚਲੋ। ਫੁਫੜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਕਿ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। 'ਤਾਂ ਫਿਰ ਏਥੇ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਹਰੇ ਘਾਹ ਤੇ ਚਾਦਰ ਵਿਛਾ ਕੇ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰ ਲਈਏ' ਕੂਕਿਆਂ ਦੇ ਪੀਰ ਨੇ ਆਖਿਆ। ਫੁਫੜੀ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ (ਰਾਕਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਆਖਿਆ' ਪੀਰ ਜੀ ਬੋਲੇ, 'ਦੇਖੋ ਨਹਿਰ ਕਿੰਨੀ ਚੌੜੀ ਹੈ।' ਫੁਫੜ ਜੀ ਬੋਲੇ, 'ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੂਆ ਹੈ' ਪੀਰ ਜੀ ਬੋਲੇ, 'ਅੱਛਾ ਜੀ ਕਿਵੇਂ, ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਾਓ।' ਮੈਂ ਆਖਿਆ (ਫੁਫੜ ਜੀ) 'ਦੇਖੋ ਜੀ ਜਦ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਮੱਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਜਦ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ, ਰੋਟੀ ਤਵੇ 'ਤੇ ਪੱਕ ਰਹੀ ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਆ ਕਰ ਛੱਕ ਲਵੋ' ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਗਏ'। ਪੀਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, 'ਹਾਂ ਜੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ'। ਫੁਫੜ ਜੀ, 'ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕਿਡੇ ਵੱਡੇ ਚੌੜੇ ਦਰਿਆ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਪਾਰ ਕੀਤੇ। ਪੀਰ ਜੀ ਬੋਲੇ 'ਹਾਂ ਜੀ ਠੀਕ ਹੈ।' ਫੁਫੜ ਜੀ, 'ਤਾਂ ਇਹ ਨਹਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਤਾਂ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੂਆ ਹੀ ਹੈ ਨਾ' 'ਹਾਂ, ਜੀ ਠੀਕ ਹੈ।' ਪੀਰ

ਜੀ ਬੋਲੇ' ਛੂਫੜ ਜੀ, 'ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਕੁਹਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀ ਇਸ ਸੂਏ ਨੂੰ ਹੀ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾ ਦੇਵੋ।' ਕੂਕਿਆਂ ਦਾ ਪੀਰ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਣ ਲਗ ਪਿਆ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਆਵੇ। ਇਹ ਵਾਰਤਾ, ਜਦ ਛੂਫੜ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਮੈਂ (ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਆਖਿਆ, 'ਛੂਫੜ ਜੀ ਰਾਹ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਹਿਰ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਕੀਰ ਵੀ ਨਹੀਂ।' ਮੈਂ (ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਇਹੀ ਵਾਰਤਾ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕੁ ਕੂਕੇ ਵੀ ਖੜੇ ਸਨ। ਇਕ ਕੂਕਾ ਪੰਥੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਕਰਾਮਾਤ ਕਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂਉਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਪੀਰ ਕਰਾਮਾਤ ਕਿਉਂ ਦਿਖਾਏ' ਮੈਂ (ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਆਖਿਆ, 'ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮਝਾਂ ਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਇਸ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਇਥੇ ਕਰਾਮਾਤ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ?'

ਜਦ 1744 ਵਿਚ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਚੌਥੀ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤ ਕੇ ਮਰਹੱਟਿਆਂ ਦੀ 14 ਹਜ਼ਾਰ ਲੜਕੀ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕੂਕਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਸੀ ਜਿਸ ਲੜਨਾ ਤਾਂ ਕੀ ਸੀ 'ਹਾ ਦਾ ਨਾਅਰਾ' ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ 'ਦੇਖੋ ਜਰਵਾਨਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੋਈ ਬਚਾਏ।' ਕੂਕਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇ ਸਕਿਆ' ਮੈਂ (ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਆਖਿਆ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ 14 ਹਜ਼ਾਰ ਲੜਕੀ ਛੁੜਾਈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖੀ। ਬਾਰਸ਼ ਪੈਣ 'ਤੇ ਇਥੇ ਉਥੇ ਗੜੈਂ-ਗੜੈਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਡੱਡੂ, ਜਾਨਵਰ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦ ਕਹਿਰ ਦੀ ਗਰਮੀ ਹੰਦੀ ਹੈ ਪੰਛੀ ਤਿਹਾਏ ਮਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੁਨਮੁ-ਸਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੁਸੀਬਤ ਦੇ ਵਕਤ ਬਹਾਦਰ ਹੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਾਜੀ ਘੁਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵੜਕੇ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।'

ਰਾਗਮਾਲਾ

1942-43 ਦਾ ਵਾਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸ. ਬ. ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਲਾਹੌਰ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਪੰਡਿਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੂਕਾ ਕੁਫਰ ਤੋੜ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਾਸ਼ੀ-ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਲਹਿਰ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗੂ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੀ ਬੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਸੀ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਕਬਰ

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਧਵਾਂ ਨਾਂਅ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਦਾ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦੀ ਨਜ਼ਮ ਵਿਚ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣੇ ਮੰਨ ਲਏ।

ਸ. (1) ਪੰਡਿਤ ਜੀ, ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਕਦੋਂ ਕੁ ਪਾਈ ਗਈ?

ਜ. (ਪੰਡਿਤ ਜੀ) ਰਾਗਮਾਲਾ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ 1850 ਵਿਚ ਪਾਈ ਗਈ ਜਦ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਫ਼ਰਾਤਫਰੀ ਮਚੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸ. (2) ਰਾਗਮਾਲਾ ਦਾ ਰੌਲਾ ਕਦ ਕੁ ਪਿਆ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ।

ਜ. ਰਾਗਮਾਲਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਰੌਲਾ 1899 ਵਿਚ ਪਿਆ।

ਸ. ਪੰਡਿਤ ਜੀ, ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਕਸੂਰ ਦਾ ਨਵਾਬ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਲੜਕੀ ਡੋਲੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਰਮਸਰਾ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕ ਜੱਥਾ ਉਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਲੰਗਰ ਮਸਤ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਉਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਭੁਖੇ ਹੀ ਕਸੂਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ। ਲੜਕੀ ਛੁੜਾ ਲਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਚੁਲ੍ਹੇ ਚੜ੍ਹੇ ਕੜਾਹੇ ਮਾਸ ਦੇ ਕਰਪਾਨ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਛੱਕ ਲਏ। ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਦੇਹ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕਿਵੇਂ 49 ਸਾਲ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਰਹੇ। ਰਾਗਮਾਲਾ ਪਾਈ 1850 ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪਿਆ 1899 ਵਿਚ ਐਥੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 35 ਮੀਲ ਹੈ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ 160-170 ਮੀਲ, ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ 1500 ਕੁ ਮੀਲ ਅਤੇ ਏਨਾ ਹੀ ਪਟਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਆ ਕੋਈ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਹੀ ਪਾ ਗਿਆ ਕਿਤੇ ਵੀ ਰੌਲਾ ਨਾ ਪਿਆ?

ਜ. ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ 'ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।' ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਇਸ ਸਵਾਲ (ਕਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬੀੜ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਜਾ ਹੋਈ ਹੈ?) ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਬੀੜ ਦੀ ਪੂਜਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

ਰਾਗਮਾਲਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਬੀੜਾਂ ਹਨ।

ਜੱਟ ਜਦ ਕਣਕ ਬੀਜਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖੇਤ ਦੇ ਠੱਡੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੱਦਬੰਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਆਦਿ ਅਤੇ ਅੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸਭ ਕੁਝ ਪੂਰਾ ਹੈ। ਕਮੀ ਬੇਸ਼ੀ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਪੰਡਿਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਬੜੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਖੀਰਲੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਭਾਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੇਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਿਆ। ਇਹ 24 ਜਾਂ 25 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ "ਕਿ ਇਕ ਸਰਹੰਦ ਨਹਿਰ ਦੇ ਬੜੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਰਵਾਇਆ। ਭਾਈ ਰਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੱਥਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਆ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਭੋਗ ਤੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਜਦ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਠੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਰਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਅਕਾਲੀ-ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਖਿਆ (ਭ. ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਭਾਈ ਰਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ। ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਭੈੜੀ ਤੋਂ ਭੈੜੀ ਖਬਰ ਛਪੀ ਹੋਈ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ (ਕਤਲ, ਡਾਕੇ, ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਆਦਿ) ਕੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹਨੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ" ਭਾਈ ਰਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ਵੱਲੋਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਲੜਾਈ ਸਮੇਂ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਮਪ ਵਿਚੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬੀੜ ਜੋ ਅੱਜ ਲੰਦਨ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਬੀੜ ਵਿਚ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦਰਜ ਹੈ।

ਕੁਰਾਨਸ਼ਰੀਫ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਉਚਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਵਕਤ ਅਰਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਗਜ਼ ਦਸਤਇਆਬ ਸੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾ ਸੀਨਾ-ਬਸੀਨਾ ਜਬਾਨੀ ਯਾਦ ਕਰਦੇ (ਹਾਫਜ਼) ਆ ਰਹੇ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਪੱਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੈ, "ਕੁਰਾਨਸ਼ਰੀਫ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ (ਜ਼ੇਰ, ਜ਼ਬਰ, ਪੇਸ਼) (ਿ, ਮੁਕਤਾ, ੍ਹ) ਦਾ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ" ਦੇਖੋ ਇਸਲਾਮੀ ਪੱਕਾ ਯਕੀਦਾ। ਸਿੱਖੋ ਸਮਝੋ"।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਨਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਹੈ

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ,

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀਓ, (ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਲੰਡਨ)

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਦਾਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ੰਕਾ ਆਈ ਸੀ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਜੋਂ ਖਤ ਗਿਆਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਕਤਰ ਵੱਲੋਂ ਆਇਆ ਉਹ ਛਾਪਣ ਲਈ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਚਿਤ ਕਰਨਾ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।

ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬੜੇ ਹੀ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਏਗੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਜੇਕਰ ਅਖੰਡਪਾਠ ਜਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਪਾਠ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਆਰੰਭ ਕਰਵਾਏ ਤਾਂ ਪਾ, ੧੧ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਭੋਗ ਪੈਣ ਸਮੇਂ "ਰਾਮ ਮਾਲਾ" (ਜੋ ਕਿ ਪਾ. ੧੧ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ) ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਉੱਤੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹਰ ਇਕ ਸਿੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰੈਜ਼ੂਲੇਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਹਰਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਸੇਵਕ

ਰਾਮ ਸਿੰਘ

4-3-75

ਅ. ਸ. ਨੰ : 1066 ਫੋਨ 83344 43431

ਸਕੱਤਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ,

10-2-74, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ !

ਸੁਹਿਰਦ ਪਿਆਰੇ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਆਪ ਦੇ ਕਿਰਪਾ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 2-2-74 ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਛਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਰਾਏ ਭੇਜਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ-

"ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੁਸੱਲਲ ਨਹੀਂ। ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਪੜ੍ਹਨੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਸਥਾਨਕ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਣੀ ਜਾਂ ਨਾ ਪੜ੍ਹਣੀ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਵਾਨਿਤ 'ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ' ਦੇ ਪੰਨਾ 20 'ਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਕਤ ਹੈ-

"ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ (ਸਾਧਾਰਨ ਜਾਂ ਅਖੰਡ) ਦਾ ਭੋਗ ਮੁੰਦਾਵਨੀ ਉਤੇ ਜਾਂ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਚਲਦੀ ਸਥਾਨਕ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ।"

ਸਰਬੱਤ ਸੰਗਤ ਜੋਗ-

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ,

ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ,

(ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ)

ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ 1946 ਤੋਂ

ਲੌਰਡ ਵੇਵਲ ਨੇ 1946 ਵਿਚ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਕਤ ਆਏਗਾ ਜਦ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਾਂਗੂ ਆਪਣਾ ਅਲੱਗ (ਆਜ਼ਾਦ) ਇਲਾਕਾ ਮੰਗਣਗੇ। "ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ" ਜੋ ਲੀਉਨਾਰਡ ਮੌਸਲੇ ਨੇ ਲਿੱਖੀ ਹੈ। (ਸਫਾ 18) ਅਤੇ (ਸਫਾ 57) ਤੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ 3 ਲੀਡਰ ਸਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ। ਮਾਰਚ 1947 ਵਿਚ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਿਚ ਫਸਾਦ ਹੋਏ। ਇਸ ਵਿਚ 2000 ਸਿੱਖ ਕਤਲ ਹੋਏ ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਾ ਸਿੱਖਿਆ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਏਹੋ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਵਧੇ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਿਸੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰ ਕੀਤਾ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੋ ਕਿ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ। 22 ਮਾਰਚ 1947 ਨੂੰ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ-ਬੇਟਨ ਆ ਗਿਆ ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਬੁਲਾਏ। ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਵਜ਼ੀਰ ਆਜ਼ਮ ਐਟਲੀ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਪਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਇਹ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕੌਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਲਾਡਰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ।

ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਆ ਕੇ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਪਟੇਲ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੀਡਰ ਉਸ ਨੇ ਮ. ਜਿਨਾਹ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੰਨਣ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਮ. ਮਾਊਂਟੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰਾ ਦੇਵੇ ਜੋ ਗਾਂਧੀ ਪਾਸ ਨਾ ਕਰਾ ਸਕਿਆ। ਗਾਂਧੀ ਫੇਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਜੀਨਾਹ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਉਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਧ (50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੀ ਹਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ

ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਬੰਗਾਲ ਪਾਕਿਸ
ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਈਏ।

ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਮਿਸਟਰ ਐਟਲੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਆ
ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ (ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ) ਸ਼ਾਹੀ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਫੈਸਲਾ ਮ
ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਏਗਾ। ਮਿਸਟਰ ਐਟਲੀ ਨੇ ਇਹ ਗੱ
ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਤੌ
'ਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਆ
ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ "ਕਿ ਅੰਗਰ
(ਫਰੰਗੀ) ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜੂਨ 1948 ਤੱਕ ਹੀ ਹੈ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ
ਦਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ। ਹਿੰਦੁਸ
ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਹੱਲ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ (ਫਰੰਗੀ) ਪੂਰੀ ਮ
ਕਰਾਂਗੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਂਗੇ। ਹਿ
ਸਾਡੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਪੱਕੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਆ
ਸੰਭਾਲੋ ਜੀ"

ਜਦੋਂ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ 22 ਮਾਰਚ 1947 ਨੂੰ ਆਇਆ ਤ
ਉਸ ਵਕਤ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 20 ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਫਰੰਗੀ ਫ਼ੌਜ ਸੀ। ਬਾ
ਸਭ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਤੋੜੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਨੂੰ ਜਾ ਚੁੱਕੀ
ਅਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੱਖਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ (ਫ਼ੌਜੀ ਕੈਦੀ) ਨੂੰ ਆਬ
ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਬੜੇ-ਬੜੇ ਤਜਾਰਤੀ ਸ਼
ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਖਾਣ-ਪੀ
ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਗਹੀਨ, ਜ਼ਖਮੀ, ਘਰਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾ
ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਘੱਟ ਮਨੁੱਖੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਮੁਕਾਬਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸ
ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸ
ਮਨੁੱਖੀ ਤਾਕਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਇਸ ਜੰਗੇ-ਅਜ਼ੀਮ ਨੇ ਥ
ਚੂਰ-ਚੂਰ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲੋਂ ਲਾਹੁ
ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਬੈਠਾ ਸੀ ਇਸ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵੀ ਦਬਾਉ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸ
ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦੇਵੋ।

ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਟੋਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਟੋਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮੱਕਾਰ ਆਖਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਜੰਗੇ ਅਜ਼ੀਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਸਗੋਂ ਫ਼ੌਜੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਮੁਖਾਲਫਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। (1914-18 ਅਤੇ 1939-45) ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਬਹਾਦਰੀ ਦਿਖਾਈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਤਨਾਸਬ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਫ਼ੌਜੀ ਭਰਤੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ, ਯੂਰਪ, ਅਫਰੀਕਾ, ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਤੇ ਜਮਾਇਆ ਅਤੇ ਖੁਦ (ਸਿੱਖ) ਬੜੇ-ਬੜੇ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਦੂਸਰੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਬਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਦਾਦ ਲਈ। ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ (ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ) ਦੀ 40 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ, ਅਤੇ ਹੈੱਡ ਵਰਕਸ ਬਣੇ। ਬਾਰ ਦਾ ਬੰਜਰ ਇਲਾਕਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਬਾਦ ਕੀਤਾ। ਮਿੰਟ ਗੁਮਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 2 1/2 ਲੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ 10 ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਮੁਲਤਾਨ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁਰਬੇ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੜੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ। ਕਰੋੜਾਂ ਪਾਊਂਡਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੀ। ਤਾਲੀਮੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦੱਖਣੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਸਾਈ ਅੱਵਲ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦੂਸਰੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਤਾਲੀਮ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ 1947 ਵਿਚ ਸੀ। ਤਾਲੀਮੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸਾ ਸੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਧਾਨ ਦਾ ਪੈਸਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਧਾਨ ਦਾ ਪੈਸਾ ਅਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁਰਸੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਚੌਧਰੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨਾਗੋਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗੋਡਿਆਂ ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਦਾ ਧਾਨ ਉਤਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਰਲਕੇ ਹੀ ਬੱਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਮਾਰਚ 1947 ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਜਦ ਕਿ ਹਰੀਪੁਰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਅਤੇ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਦਾ ਸਾਕਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਮੈਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਮਿਲੇ ਸਨ।

ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦਾ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਐਨਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪਰਭਾਤ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ "ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੜਬੜ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾ ਦੱਸੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਸ਼ੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ"। (ਸਾਕੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਲਤ) ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਟੇਜ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਭਾਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਬੈਠ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੰਮ ਸਾਰਦੇ ਸਨ।.ਇਸ ਸਾਕੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕਰਕੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਵਲ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦਾ ਹਾਲ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ, "ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨੰਨੇ - ਨੰਨੇ ਬੱਚੇ ਤੇਲ ਦੇ ਉਬਲਦੇ ਹੋਏ ਕੜਾਹਿਆਂ ਵਿਚ ਤਲ ਦਿੱਤੇ "ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਨਿਹੰਗ ਫਕੀਰ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਬੁਢੇ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ) ਉਠ ਕੇ ਗੜਕਿਆ "ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਰੋਂਦੇ ਕਿਉਂ ਹੋ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਗਰਜ ਮਾਰੋ ਅਸੀਂ 20 ਦੇ 21 ਵਿਸਵੇ ਪਾਵਾਂਗੇ" ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮੈਨੂੰ ਨਿਹੰਗ ਫਕੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਦੱਸੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਮਾਰਚ 1947 ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਥੇਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨਾਗੋਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਲ ਦਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੀ ਥਾਪੇ ਗਏ। ਇਹ ਰਾਵਲ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦੇ ਵਕਤ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਵੜਨਾ ਜਿਨਾ ਚਿਰ ਪੰਥ ਹੁਕਮ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਪੰਥ ਵਾਸਤੇ ਸੇਵਾ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਰੰਗਵਾਲ, ਤਹਿਸੀਲ ਸਮਰਾਲਾ ਬਾਬਾ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ, ਤਹਿਸੀਲ ਜਗਰਾਉਂ ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧਵਾਂ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਮਹਾਤਮਾ ਸਿੰਘ ਥਾਪੇ ਗਏ। ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਆਫ਼ਸ ਸੈਕਟਰੀ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਬੁਟਾਹਰੀ ਸ਼ਾਹੀ ਕੈਦੀ।

ਇਹ 14 ਜਾਂ 15 ਜੂਨ 1947 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂਦੇ ਆਉਂਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਕਈ ਦਫਾ ਮੈਂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਫ਼ਤਰ ਜਗਰਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਉੱਚੇ

ਪੁੱਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ 'ਤੇ ਇਕ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰ ਕਾਲੇ ਰਾਂਗ ਦੀ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਆਏ। ਬਾਹਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਲਿਜਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਉੱਚੇ ਕੱਦ ਕਾਠ ਵਾਲਾ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੜਵੇ ਸੁਭਾ ਨਾਲ ਬੋਲੇ, "ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਮਾਗ ਠੀਕ ਹੈ?" ਮੈਂ ਆਖਿਆ "ਏਹੋ ਜੇਹੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਕਾਫ਼ੀ ਉੱਡ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।" ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲੇ, "ਝੰਡਾ ਲਾਹੌਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਹਾਲ ਉਤੇ ਸੀ, ਕੀ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਛੱਤ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਟਾਈਲਾਂ ਤੇ ਉਪਰ ਦੀਜਾ ਕੇ ਵੱਢ ਕੇ ਆ ਗਏ? ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਹੋਸ਼ ਦੀ ਗਲ ਕਰੋ। ਕੋਈ ਝੰਡਾ ਨਹੀਂ ਵੱਢਿਆ, ਇਹ ਖਬਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮੌਰਾਲ ਉੱਚਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਘੜੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਗੋਡਿਆ ਦੇ ਦਰਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਤਕਰੀਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਭਾਸ਼ਨ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਵੀ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਝੰਡਾ ਨਹੀਂ ਵੱਢਿਆ।

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਸ ਅਕਾਲੀ ਰਤਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਕ ਜ਼ਾਤੀ ਖੱਤ ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ (Former Development Minister of Punjab) ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ E. Jenkins (ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ) ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਫੜਾਏ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ (ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਬਣਾਈ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉ। ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਇਹ ਖਤ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਬੇਹੂਦਾ ਹੈ (Rubbish nonsense) ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੀਂ ਕਿ Jenkins ਨੇ ਇਹ ਖਤ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ (ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ Jenkins ਨੇ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਭੇਜੀ। ਦੇਖੋ (V.XIP. 25) 31 May 1947

ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹੜੱਪ

ਕਰਨ ਦੀ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਫਿਕਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਖਤ ਵੀ ਹੱਥੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਡਾਕ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜਾਇਆ ਜਾਏ ਕਿ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਹਾਂ 'ਇਹ ਤਾਂ ਜੁਮਲਾ ਮੌਤ ਰਜ਼ਾ ਸੀ'।

ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਈ ਝੰਡਾ ਨਾ ਵੱਡਣ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾਈ। ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰੇ ਚੜ੍ਹੇ। ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਲ ਦੇ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਵੀ ਆ ਬੈਠੇ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਭਾਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਗੈਰ ਜੱਟ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦਿਉ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ (ਕੌਨਸਿਚੂਇੰਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਰਾਚੀ) ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸ. ਉਜਲ ਸਿੰਘ (ਗੈਰ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ) ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਕੌਨਸਿਚੂਇੰਟ ਅਸੈਂਬਰੀ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਜੱਟ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਹਨ।" ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜਦ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ (ਪੰਥ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ) ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਫ਼ਾਤਹ 2 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਈ. ਐਨ. ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ (Birth of Nation) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਜਾਂ 1962 ਜੰ 1963 ਵਿਚ ਛਪੀ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਅਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਗਾਇਬ ਹੈ।

ਕਹਾਣੀ :

2 ਜੂਨ 1947 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਵਕਤ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਲੀਡਰ ਆਪਣੇ ਰੂਮ ਵਿਚ ਸੱਦ ਲਏ। ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀ ਤਰਫ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੋਈਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕੱਲ 3 ਜੂਨ 12 ਵਜੇ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਆਪਣੀਆਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡਾਂ (ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀਆਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡਾਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਲੈ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਆ ਬਰਾਜੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ 24 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ) ਤੋਂ ਪਾਸ ਕਰਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ (ਮਾਊਂਟ-ਬੈਟਨ)

ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੋ ਜੇ ਕਰ ਤਿੰਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ 72 ਦਿਨ ਬਾਅਦ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਏਗੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਅਸੀਂ ਡੋਮੀਨੀਵਨ ਸਟੇਟਸ ਅਤੇ ਫੇਰ ਕੌਮੀ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਬਣਨ ਸਾਰ ਵਿਦਾ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਣੀ ਹੈ ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ ਸਾਥੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਮਾਲਕ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਬੜੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 24 ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਰੈਜ਼ੂਲੇਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਵੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਮੁਸਲਿਮ ਅਤੇ ਗੈਰ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਨਹਿਰੂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ 3 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ (ਹਾਂ) ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਥ ਸਾਡੀ (ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਤੋਂ) ਤਰਫ਼ੋਂ ਵੀ 'ਹਾਂ' ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਣੀ। ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਝੱਟ ਮੰਨ ਲਿਆ। 3 ਜੂਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ 'ਹਾਂ' ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਤੋਂ ਵੀ (ਹਾਂ) ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਖ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹੀ ਫੈਸਲਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ (ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਲਈ) ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, "You are not the spokesman of the Sikhs. I must see them myself. You go."

1. ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦਾ ਮੱਥਾ ਠਣਕਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਜ਼ੀਰੋ ਬਣਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਬੁਲਾ ਲਏ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਲਿਆਓ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਛਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਤੇ ਵਾਗਾਹ ਬਾਰਡਰ ਤੇ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਲਕੀਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ

ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਅਤੇ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੀ ਅੱਧੀ ਕੌਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਕੌਮ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋ? ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਨ (ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਜੌਹੰਨਸਨ-ਕੈਮਬੈਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ) ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੰਡ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ" ਮਾਊਂਟ-ਬੈਟਨ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁੱਛਿਆ ਪਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ 'ਹਾਂ' ਹੀ ਕਰਦਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਮਾਊਂਟ-ਬੈਟਨ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲਿਓਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲ ਗਈ (I was astounded to hear this) (Birth of Nation, p 207-208-209) ਹਾਰ ਕੇ Mounty ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਚੰਗਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਆਖਦੇ ਹੋ ਏਵੇਂ ਹੀ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ veto power ਨੂੰ zero ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਰੀਯਤ ਬਣ ਗਏ।

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪੋਜੀਸ਼ਨ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਸਨ। ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ (ਜੋ 3 ਜੂਨ 1947) 'ਹਾਂ' ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਦੇਣ ਜਾਣਾ ਸੀ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ('ਹਾਂ' ਦਾ) ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾ ਆਏ। ਪਰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਬੜਾ ਸਿਆਣਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ (ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ) ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਫੈਸਲਾ ਮੰਗਿਆ। ਜੋ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ ਲਿਖਤੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ (ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ) ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ (V. XI P71) ਮੈਂ ਖੁਦ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਰਵੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂਅ ਲਿਖਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਸਟਰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ 50 ਸਾਲ ਤੱਕ ਢੱਕੀ ਰਹੇਗੀ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ 3 ਜੂਨ ਸ਼ਾਮੀ 1947 ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਬਣ ਗਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ Veto power or

Equal say ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੋ ਆਜ਼ਾਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੀਯਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਰਫ਼ ਏਹੀ ਦੋ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਹੀ ਆਪ ਹੀ (ਆਪਸ ਵਿਚ) ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਮਾਊਂਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਫੌਜ (ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ) ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਸਿਚਐਂਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਾਸਤੇ ਦੋ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਉਜਲ ਸਿੰਘ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਕੌਨਸਿਚੂਐਂਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਾਸਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। 15 ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਅਤੇ 14.8.1947 ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣ ਗਏ (ਪੜ੍ਹੋ P. 57 ਮੋਸਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ) (P. 10, 57, 213, 214, 215, 235) Giani Kartar Singh 205, 206, Baldev Singh 132, 134)

ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੇਟਨ ਨੇ 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਐਟਲੀ, ਪਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਤਾਰਾਂ ਖੜਕਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਲੰਦਨ ਨੂੰ ਐਟਲੀ ਨੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨਾ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਸੀ।

15 ਅਗਸਤ 1947 ਵਿਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਿ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਾਲਾਨਾ ਕਾਨਫਰੰਸ (ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ) ਰੇਖੀ ਸਿਨਮੇ ਦੇ ਲਾਗੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ (ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਤਕਰੀਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ) ਭਾਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ "ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਰੈਜ਼ੂਲੇਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਾਇਆ। ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ (ਐਗਜੇਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ) ਨੇ ਕੋਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰੈਜ਼ੂਲੇਸ਼ਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਾਸਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮੰਨਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ (ਦਾਸ) ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਹ ਭਾਸ਼ਨ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਿਤਨਾ ਬੜਾ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ 14-15 ਜੂਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਖੁਦ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਾਸਤੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ (ਸ. ਉਜਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ) ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ (ਦਾਸ) ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀ ਤਕਰੀਰ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਮਕਾਮੀ ਅਖਬਾਰ (ਸਦਾਕਤ) 1952 ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦੀ ਤਰਫ ਸੇ British Govt. ਲੰਦਨ ਨੂੰ ਖੁਫ਼ਿਆ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮਾ File L / P+J/10/81

File copy 357 Page 16L/P+J/10/81 Mount Batton ਆਪਣੇ ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ਼ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ 4 ਜੂਨ 1947. Immediate Dawn Leader to-day begins "In humble thanks giving to Almighty Allah the hearts of a hundred million Musalmans rise upwards to Heaven on this great day". The Leader goes on to speak of this hour of triumph and to add "All available Talent that the Muslim Nation can produce must now be harnessed" and "The time has now come for breathless constructive activity."

ਇੰਡੀਅਨ ਆਫ਼ਸ ਨੂੰ 4 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਤਾਰ ਮਿਲ ਗਈ। ਡਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਅਖਬਾਰ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਝੂਮਨ ਲਗ ਪਏ। ਮਗਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਹਿਰਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਅਫ਼ਸਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਨਸਣ ਲੱਗੇ, ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਬਾਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਬਾਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ। ਅਜੇ ਫੌਜ ਵੰਡੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ। (ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ)

ਜਦ 2 ਜੂਨ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਬੁਲਾਏ ਤਾਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਉਹ (ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਗੁਰਸਿੱਖ 2 ਜੂਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਕੱਠੇ ਕਰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਥਕ ਬੋਰਡ ਵੀ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਤਿੰਨੋਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ) ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਹਿੱਸਾ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲੇਗਾ? ਤੁਸੀਂ (ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ) ਸਾਨੂੰ (ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ) ਕੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਜਾਣਾ ਹੈ? ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਜਿਸ ਵਿਚ 72 ਕੁ ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਸਨ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਛੱਡ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆ ਦੀ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਮੰਨਾਂਗੇ। ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਜਵਾਬ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨਾਲ ਸਪੀਡ ਵੀ ਮੰਗਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਵਲ 72 ਦਿਨ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਬੋਰੀਆ ਬਿਸਤਰਾ ਲਪੇਟ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ।

1939-44, 45 ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਫੌਜੀ ਭਰਤੀ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਲੜਾਈ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਫੌਜੀ ਸਿੱਖ ਨਿਚਲੇ ਦਰਜੇ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਇੰਡੀਅਨ ਫੌਜ ਦਾ 1/3 ਸਨ, 1947 ਵਿਚ। ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਬੜੀ ਫੌਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਏਗੀ। ਪਰ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਪੰਜ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜਨਰਲਿਸਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ (ਜਨਰਲਿਸਟ ਨੂੰ) ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ (ਮਾਸਟਰ ਜੀ) ਹਿੰਦੂ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੰਦੂ ਅਸਰ ਥੱਲੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।

Crown copy K/PJ/10/81 p. 8 File Page Last two paras - ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਸਾਰੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ 2 ਜੂਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਤੀਸਰਾ ਪਾਰਟੀ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ

ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨੀ ਗਈ।

Page of the file 11-3rd para. He sent for a map etc. ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੱਦ ਕਿ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਖਤਮ ਕਰ ਲਈ ਦੇਖੋ (ਪੇਜ 12) ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ Landed Property ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉੱਡ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਕਿਉਂ ਝਗੜਾ ਮੁੱਲ ਲਵੇ ਜਦ ਕਿ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਰਈਯਤ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤਾਂ ਹੁਣ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਈਯਤ ਸਨ।

July, 1947 ਬਾਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਖ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਫੌਜੀ ਦਸਤਾ ਉਸ ਰਾਹ ਲੰਘਿਆ, ਦਸਤੇ ਦਾ ਅਫਸਰ ਸਿੱਖ ਸੀ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਫੌਜੀ ਸਿੱਖ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ 'ਸਾਡਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ, ਅਸੀਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਹੈ?" ਫੌਜੀ ਸਿੱਖ ਅਫ਼ਸਰ ਬੋਲਿਆ "ਹੁਣ ਜਾ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਾਹੜੀ ਪੁੱਟੋ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸੁ. ਸੀਸ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਗੁ. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਸਾਊਥ ਹਾਲ ਲੰਦਨ ਨੇ ਆਪ ਖ਼ੁੱਦ ਦੱਸੀ। ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁੰਵਾ ਕੇ ਵਾਗ੍ਹਾ ਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਆਈ ਪਰ ਕਿਸੀ ਨੇ ਵੀ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜਹਾਜ਼ ਗਿਰ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਨਕੁਆਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਏ। ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਐਸੀ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਨਾ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਫਿਰ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਤਨਾ ਕਤਲੇਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਾਜ਼ੀ Concentration camp ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਕੈਦਖਾਨਾ ਸੀ।

ਜੂਨ 1947 ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਗੁਜਰ ਗਿਆ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦੇ 14 ਅਗਸਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ 44 ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਸਨ।

ਲੋ ਜੀ ਸੁਣ ਲਵੋ। ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਜੁਲਾਈ 1947

ਵਿਚ ਹੋਸ਼ ਆ ਗਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿ ਕਰ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਬਰ ਪੁੱਟ ਬੈਠੇ। ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਤੋਂ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਲੁਧਿਆਣੇ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲੇ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ (ਹਰੀ ਪੁਰ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਆ ਗਏ) ਆ ਗਏ। ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ 10 ਜੁਲਾਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਗਵਰਨਰ ਜੈਨਕਨਜ਼ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਅਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਸਾਡਾ ਜਾਨੋ-ਮਾਲ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਨਹਿਰਾਂ ਤੋੜਾਂਗੇ, ਰੇਲ ਪਟੜੀਆਂ ਉਖਾੜਾਂਗੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, "ਗਵਰਨਰ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਉ"। ਗਵਰਨਰ ਜੈਨਕਨਜ਼ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ) 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਇਹ ਦੋ Dominions ਕਿਉਂ ਮੰਨੇ ਸੀ ਦੋਵਾਂ Dominions ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਈਯਤ ਬਣ ਗਏ ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਕਸੂਰ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠੇ ਹੋ। ਮੈਂ (ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ) ਤੁਹਾਡੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਕਲੀਯਤਾਂ ਦਾ ਦੋਵੇਂ Dominions ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ (ਰਾਖੀ) ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਇੰਡੀਅਨ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਵਿਚ ਨਹਿਰੂ, ਰਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਪਟੇਲ ਨੇ ਜ਼ੁੰਮਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਵਿਚ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਲਿਆਕਤ ਅਲੀ ਨੇ ਜ਼ੁੰਮਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਨ ਵਿਚ ਅਜੇ 34 ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਸਨ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਸਾਥੀ ਬੜੇ ਸਿਆਣੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਵਾਂਗੂ ਕਿ ਬੈਠੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਪ ਚਾਪ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ ਦੇਵੋ ਫਿਰ ਗੋਲੀ ਵਕਤ ਸਿਰ ਮਾਰਾਂਗੇ, ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਅਕਲੀਯਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹੀ ਐਲਾਨ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 3 ਜੂਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਸਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਵਾਸਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਮੰਨ ਲਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਮੰਨੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਜਨਤਾ ਦੀ ਤਰਫ ਤੋਂ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਲ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਡੋਮੀਨੀਅਨਾਂ

ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਕੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫੌਜ ਅਮਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਗੌਰਮਿੰਟ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਤਿਨੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੁਹਾਡਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲਕ (ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ) ਹਨ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਸ ਹਾਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ 14 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਬਣ ਜਾਏਗਾ। Boundary Commission ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਨਹਿਰੂ ਨੇ (ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ) ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਤੋਂ ਮੰਗ ਆਈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਸਾਲਸ ਬਣ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇਵੇ। ਸੱਜਣੋ ਜਿਸ ਕੌਮ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਜ ਭਾਗ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਗੁਲਾਮ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰੇ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਬਗੈਰ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਜ ਇਸ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਦੇਖ ਲਵੋ। ਦੇਖੋ (L/P & J/10/ 81 Page 6)

Page 6 (a) The moment any state) Page 23 Even the king will act on the advice of the Govt. concerned the Question 4... Page 8 Last two paras about Sikhs. ਦੇਖੋ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਅਤੇ ਦੱਸੇ ਬਗੈਰ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨਾਲ ਸੌਦਾਬਾਜ਼ੀ (ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੀ ਵਜੀਰੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਬਲਦੇਵ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ) ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਨਕਸ਼ਾ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ Press Conference ਵਿਚ ਜ਼ਾਹਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (Mount) was asounded to find.

Page 9-10 ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ। "ਹਿੰਦ ਵਾਲਿਓ ਅਸੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਆਪਣਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸੰਭਾਲੋ। ਕੁਲ 4 ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਨ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼, ਕਾਂਗਰਸ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਸਿੱਖ। ਹੁਣ 4 ਜੂਨ ਆ ਗਈ ਸਿੱਖ ਉਡ ਗਏ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। (3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਜ਼ੀਰੋ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ) ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

Page 11 & 12 Partition Council - ਇਸ ਕੌਂਸਿਲ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਨਹਿਰੂ, ਪਟੇਲ, ਜਿਨਾਹ ਅਤੇ ਲਿਆਕਤ ਅਤੇ ਚੈਅਰਮੈਨ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਮਾਊਂਟੀ ਸਾਲਸ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਗੌਰਮਿੰਟ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਆਪਸੀ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਏਗੀ। ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

Q : Page 13 & 9 2(3) I do not want.

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਪਬਲਿਕ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ 3 ਜੂਨ ਦੀਆਂ ਤਜ਼ਵੀਜਾਂ ਮੰਨਣ ਵਿਚ (ਹਾਂ) ਹੈ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਹੀ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੁਝ ਹੋਰ। ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੇ 'ਪ੍ਰਭਾਤ' (ਆਪਣਾ ਅਖਬਾਰ) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿਆਂਗਾ।

Page 14 (Q. 3) I should like ਹੁਣ 4 ਜੂਨ 1947 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਹੈ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ Veto Power 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹੀ Boundry Commission ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ। ਦੋਵੇਂ (ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ) ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ ਖੁਦ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

P. 14 (Q. 3) The Question is how to keep...

ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿੱਖ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਸਫ਼ਾ (10) ਅਤੇ (11) ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ (ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ) ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਾਲਕ) ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਮਾਲਕ) ਦੋਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਉਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਖਾਤਰ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਠੋਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਹੈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਵੰਡ ਕਮੇਟੀ (Partition Committee) ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਆਂਸੂ ਪੂੰਜਣ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ) ਮਾਊਂਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਵੀਟੋ ਗੰਵਾ ਕੇ ਜ਼ੀਰੋ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਜ਼ੀਰੋ ਹੋਣ ਦੇ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

File P (ਪੈਰਾ 3) ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿੱਖ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਨਕਸ਼ਾ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ (ਕਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ) ਮਾਊਂਟੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ Reffering to the sikh community, the viceroy said, "Congress had put forward the resolution, mainly at the request of the sikh community, on partition of the Punjab. I sent for a MAP showing (to whom to sikh leaders) the population of the sikhs & I was astonished to find that the plan which the sikhs had produced would devide the community almost into two equal halves. I spent a great deal of time of find out a solution which would keep the sikh community to-gether. But I had not been able to see any solution." The request came to me as a fremendous shock etc. 4th June, 1947.

ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਇਸ ਹੱਲ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੈਂ ਅਗਾਹਾਂ ਜਾ ਕੇ ਲਿਖਾਂਗਾ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਕੈਮਪਵੈਲ ਜੋਹਨਸਨ ਨੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗ਼ਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਇਹ (ਗ਼ਦਾਰੀ) 50 ਸਾਲ ਛੁਪੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ਾਤ 1997 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਗੇ ਹੋਣਗੇ।

File Page 21 - ਇਹ ਗੱਲ 4 ਜੂਨ 1947 ਦੀ ਹੈ। 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੇ ਕਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਹੋਰ ਹੀ ਨਕਸ਼ਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਗੋਡੇ ਫੜਨੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਸਰਦਾਰੋ ਜਿਉਂਦੇ ਸਾਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦਿਉ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਲੈ ਲਵੋ ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ। ਤੁਹਾਡੇ (ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ) ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ 4 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣੀ ਸੀ ਜਦ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪਰ (ਖੰਭ) ਲਾ ਕੇ ਉਡ ਗਈ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਸਾਫ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਹ ਜੋ ਚਾਹੁਣ ਕਰਨ।

Information Deptt. Indian office (telegrams B. 407, 407 A, 407 B from the Press information Bureau)

P. 16 Mount Batten (The Telegram) to the Secreraty of State of India Earl of Listowel Immediate (for attention). 4 ਜੂਨ 1947 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਡਾਨ (ਸੁਬਾਹ, ਸਵੇਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸੂਰਜ ਵੱਲੋਂ ਧਰਤੀ ਉਤੇ) ਅਖਬਾਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ "ਅੱਲਾ ਅਕਬਰ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਦਸ ਕਰੋੜ ਮੁਸਮਲਾਨਾਂ ਉਤੇ ਉਸ ਅੱਲਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰ ਇਸ ਬੜੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ" ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਝੂਮ ਉਠੇ, ਮਗਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁਸ਼ੀਆਂ ਨੱਚਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਧਣ ਲੱਗੀ ਹਰੇਕ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ ਯਾਨੀ ਆਪਣੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਤਨਾਸਬ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ। ਮਸ਼ਰਕੀ ਪੰਜਾਬ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਡਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਦੇਖੋ U (V. XI P. 25) 31 May 1947. ਦੇਖੋ ਸਫਾ 13 ਤੇ.

4.6.1947 Page 5 - Viceroy, Secy. of State ਨੂੰ ਤਾਰ Immediate (attention) Para 4)

ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ, ਕੌਣ ਦੂਸਰੇ ਖਾਤਰ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਹਿਰੂ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ ਬਾਰੇ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ (ਪਠਾਣ ਇਲਾਕਾ) ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਾਰੇ ਛੱਡਣੀ ਪਈ।

File P. 6 (Para 7) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਬਾਬਤ ਬਾਊਂਡਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੋ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨ ਕੇ 3 ਜੂਨ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ 12.30 ਬਜੇ ਆਪਣੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗੱਲ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਤ ਦੇ 10.50 ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੈ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਰਾਏ ਸਾਰੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ

ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਬਾਊਂਡਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਰੇ ਚਾੜਨਾ ਹੈ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੁਖਾਲਫ਼ਤ ਕਿਉਂ ਲਵੇ? ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਅਤੇ ਚੁਪ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮਾਊਂਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਡੋਮੀਨੀਅਨ-ਸਟੇਟਸ 5 ਜੂਨ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। etc.

2.6. 1947 (File P - 18 Telegram to Secretary of State London) ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਮ ਤੋੜ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਰਾਜੇ ਉਠ ਕੇ ਬੋਲੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ 2 ਜੂਨ ਨੂੰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਕਰਕੇ ਰਾਜਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੀ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਸੁਣ ਕੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਿੰਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਹਾਂ' ਜਾਂ 'ਨਾ' ਦਾ ਮੁਨਤਜ਼ਰ ਸੀ। ਮਾਊਂਟੀ ਵਾਸਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਹਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਕਰਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 3 ਜੂਨ 2.45 ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (V. XI P. 38) 2.6. 1947

(V. XI P. 760) 30 ਜੂਨ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਊਂਟੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ (ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ) ਨਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਖਾਸ ਰਾਖਵੇਂ ਹੱਕ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ ਪਰ ਰੋਂਦਿਆਂ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ (ਉੱਚੇ ਲੀਡਰ) ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਰਨੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸੀ। ਦੇਖੋ ਸਫਾ (P. 206) Mosely.

30 ਜੂਨ 1947 (V. XI P. 760) ਮਾਊਂਟੀ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ 15 ਅਗਸਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਾਊਂਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ (ਪਾਵਰ) (ਹਕੂਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ) ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ, ਮਾਊਂਟੀ ਕੇਵਲ ਨਾਂਅ ਦਾ ਹੀ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਹੋਵੇਗਾ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮਾਊਂਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ। ਹੁਣ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਜਿਨਾਹ ਦੋਵੇਂ ਮਾਊਂਟੀ ਤੋਂ ਉਚੇ ਹਨ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਏ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 2 ਜੂਨ ਨੂੰ ਬਣ ਗਿਆ, ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ 14 ਅਗਸਤ ਨੂੰ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁਖਾਲਫਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਣਿਆ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮਾਊਂਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੰਨ ਕੇ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇਸ ਦੀ ਰਈਯਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ।

2.6.1947 File P. 3 Mount Batten ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ 'ਹਾਂ' ਜਾਂ 'ਨਾਂ' ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀ 2 ਜੂਨ 1947 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੰਗ ਲਈ ਸੀ ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਫੋਰਨ ਇਤਲਾਹ ਦੇਵੇ। ਦੇਖੋ ਸਫਾ 11 ਅਤੇ 12 ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਭਾਂਪ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ 'ਹਾਂ' ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ (ਉਸ ਵਕਤ 3 ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ) ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਕਤਰਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਹ ਲਿਖਵਾਇਆ (My Sikh Friends and I) (ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ (ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ) ਇਹ ਸਾਡੀ ਮੰਗ ਮੰਨ ਵੀ ਲਈ ਹੈ ਜੋਕਿ ਬੜਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। We (My Sikh friends & I do appreciate the partition of the Punjab etc.) –ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਜਾਂ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਐਸੇ ਲਫਜ਼ (My Friends and I) ਮੁਕੀਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ। ਦੋਸਤ ਤਾਂ ਤਾਸ਼ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਹਮ-ਪਿਆਲਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। "You (to Mount Batten) know the conditons on which the sikhs provisionally accepted the plan & joined the constitutent Assembly." ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ (ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭ ਤੋਂ ਬੜਾ ਸਿਰ ਕੱਢ ਲੀਡਰ ਹੈ) ਆਪਣੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੋ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਅੱਧੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਅੱਧੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਾਜ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦੋ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਭੇਜਣੇ ਮੰਨ ਲਏ ਹਨ ਜੋ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਉੱਜਲ ਸਿੰਘ ਸਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਸਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵੀ ਦੋ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਾਂ (ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸਨ)।

(ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ) - ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਸੋਚੀਏ ਕਿ ਜੋ ਕੌਮ ਦੋ ਸਰਕਾਰਾਂ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ) ਵਿਚ ਰਈਯਤ ਹੋਣ ਉਸ ਕੌਮ ਦੀ ਮੱਦਦ ਤੀਸਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੀਸਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਝਗੜਾ ਸਹੇੜੇਗੀ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ (ਜਿਸ ਦਾ ਲੀਡਰ ਸ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਜਿਸ ਦਾ ਲੀਡਰ ਜਥੇਦਾਰ (ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨਾਗੋਕੇ ਸੀ) ਬੁਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀ ਸੌਦੇਬਾਜੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਜੀਰੀ ਵਾਸਤੇ (ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ) ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਮੇਰੇ (ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਪਾਸ ਹੈ ਮੈਂ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ (ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਸਤੇ) ਹੀ ਕਰਨਾ ਏ ਵਕਤ ਆਉਣ ਤੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ।

ਮੈਂ (ਦਾਸ) 1982 ਵਿਚ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਜੀ ਨੂੰ ਨਨਕਾਣੇ ਸਾਹਿਬ ਗੁ. ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਮਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਮਾਨ ਸਾਹਿਬ) ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲੀਡਰ ਮੰਨਿਆ। ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ ਉਹ ਕੌਣ? ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ) ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੁਧੂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮਾਨ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਮੈਂ (ਮਾਨ ਸਾਹਿਬ) 1947 ਵਿਚ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸਮੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਛੱਡ ਕੇ। ਉਸ (ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ) ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ" ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਨੀਚੇ ਦਰੀਆਂ ਦੇ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਸਾਂ। ਮਾਸਟਰ

ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ (ਮਾਨ ਸਾਹਿਬ) ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਦਰੀ ਉਪਰ ਫੇਰ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਮੁਕਾ ਛੱਡੀ ਜੇ'' ਮੈਂ ਚੁਪ ਕਰ ਗਿਆ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਕੰਮ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣ ਗਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੈਂਟ ਦੇ ਅਗਲੇ ਬਟਣ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਆਖਿਆ "ਮੈਂ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੂੰ (ਫਾਇਲ ਬਣ ਕੇ) ਮੇਰੀ...ਮਾਰ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਆਖਿਆ (It gives bad smell) ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਗੰਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਮਾਰਦਾ ਹੈ'' ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਪਾਣੀ-ਪਾਣੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਲੰਦਨ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਿਆ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਵੋ ਸਾਡਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ'' ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲੀਡਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ "ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੀ ਹੈ ਜੋ ਦੇ ਦੇਈਏ। ਉਸ ਵਕਤ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ, ਵਕਤ ਗਿਆ'' ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਿਠਾਇਆ, ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਾਸ (VETO) ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹੀ ਵਾਰਤਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੋਹਾਨ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ। ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੋਲੇ, "ਮੈਂ ਵੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਜਦ ਉਹ ਲੰਦਨ ਆਏ ਸਨ।''

ਇਹ ਡਰਾਮਾ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਣ ਕੇ (ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਕਿ) "ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਮੁਕਾ ਛੱਡੀ ਜੇ'' (ਦਰੀ ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੱਥ ਫੇਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੌਡਿਉਂ ਖੋਟਾ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼, ਗ਼ਦਾਰ, ਕੌਮ ਘਾਤਕ, ਬਗੈਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਪੁੱਛੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਕਿ ਤਕੜਾ ਤੌਂਕ ਪਾ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਮੁਕਾਈ ਸੀ।

File P. 2 The Sikhs : - The Viceroy continuing said that he was...4.6..1947.

ਇਸ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਕਿਤਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਐਸਾ ਕਰਨ

ਵਿਚ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਮੰਨੇ (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਦੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ (ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ) ਨੇ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

1947–15 ਅਗਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆ ਗਿਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਧੋਖਾ ਦੇ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 15 ਅਗਸਤ ਦੀ ਰਾਤ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਭੁੰਜੇ (ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ) ਸੌਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸੋਗ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਬਿੱਲੇ ਬਾਜੂਆਂ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਮੈਂ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ 15 ਅਗਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਖੜ੍ਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ (ਨਵਾਬ ਦੀ ਸਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ) ਆਖਿਆ। "ਗ਼ਦਾਰ ਗਦਾਰੀ ਕਰ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਥਰੂ ਲਿਆ ਕੇ ਰੋ ਕੇ ਵੀ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੌਮ ਨਾਲ ਗਦਾਰੀ ਕਰ ਗਿਆ (V. XI. P. 158-165) ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੈ।

(V. XI. P. 158) ਦਿੱਲੀ, ਚੀਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਫ਼ੀਰ ਨੇ 5 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਕਾਕਟੇਲ ਪਾਰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ (ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ) ਦੇ ਉੱਚ ਚੋਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸੱਦੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਰਾਜ ਲੈਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਨ। ਪਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਈਯਤ ਹੀ ਬਣਨਾ ਸੀ।

(V. XI. P. 331) 13 ਜੂਨ 1947 ਹੁਣ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੇਹਲੇ ਹੋ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੀਟੋ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫ਼ਿਕਰ ਪੈ ਗਈ।

3.6.1947 Para 24-25 (V. XI. P. 163) ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪਏ ਸੀ ਉਹ ਜਿਨਾਹ ਨਾਲ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਮਿਲੇਗਾ ਇਸ ਵਕਤ ਤਿੰਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਹਾਂ' ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

13.6.1947 (V. XI. P. 331) ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 13 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਦੋਵਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ (ਵੇਟੇਜ) ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹੁਣ ਮਾਊਂਟੀ

ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂ (ਸੇਫ ਗਾਰਡਜ਼) ਮੰਗਦੇ ਹਨ।

27.6.1947 (V. XI. P. 692) ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਕੌਮ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਇਹ ਮਿ. ਮੂਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹਨ।

(V. XI. P. 846) 3.7.47 ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ 30-6-1947 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਨਟ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਟੇਜ ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹੱਕ ਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੀਡਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਮਾਊਂਟੀ ਦੀਆਂ ਮਿਨਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮਾਊਂਟੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੇ ਹੱਥ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਮੱਦਦ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਊਂਟੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ 3 ਜੂਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਹੀ ਸੱਟ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸ ਸੱਟ ਦਾ ਜ਼ਖਮ ਨਹੀਂ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ।

BROADLANDS

ROMSEY

HAMPSHIRE

SO59ZD

16th May 1975

I am writing to acknowledge you letter to the Earl Mountbatten of Burma dated 8th May which only arrived at Broadlands on the 15th May as Lord Mountbatten was on the point of departing for a four of the West Country. He just had time to read your letter and instruct me to acknowledge it and to say that he recommends you to apply to Mr. Alan Campbell Johnson, who was an important member of his staff when he was Viceroy.

His full name and address are :

Alan Campbell - Johnson, Esq., CIE, OBE, MA,
16 Bolton Street,
LONDON W. 1

Mr. Campbell-Johnson has an unrivalled knowledge of the negotiations and has a lot of papers to support them and Lord Mountbatten would prefer you to deal with him which would both save time and provide the answers which you seek more satisfactorily than Lord Mountbatten's own memmory would be.

Yours sincerely,

Sd.
(J. W. Barratt)
Private Secretary

ਦਾਸ ਨੇ 8 ਮਈ 1975 ਨੂੰ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਦ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣੇ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਕੈਮਪਵੈਲ ਜਾਨਸਨ ਨੂੰ ਮਿਲਾਂ ਜੋ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦਾ ਪ੍ਰੈੱਸ ਸੈਕਟਰੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 1947 ਵਿਚ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 16 ਜੂਨ 1975 4.30 ਤੋਂ 5.30 ਸ਼ਾਮ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜੋ ਹਿਸਟਰੀ ਦਾ ਐਮ. ਏ. ਸੀ, ਨੋਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਧੂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਲਿਖ ਲਏ ਸਨ। 1975 ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਭ ਢੱਕ ਕੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 1997 ਵਿਚ ਉਘੜਨੀ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੇ 50 ਸਾਲ ਬਾਅਦ

ਉਜਾਗਰ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਰ ਵਿਲਸਨ ਨੇ 50 ਤੋਂ 30 ਸਾਲ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕੈਮਪਵੈਲ ਨੇ ਕਈ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀਆਂ।

ਸਵਾਲ (1) ਸਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਇਤਬਾਰ ਆਏ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਸੀ।

(2) ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਸੀ?

Questions by us & Answer by Campbell Johnson.

Ans. by Campbell Johnson :

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡਣ ਵਾਸਤੇ ਅੰਤ੍ਰਿਮ ਗੌਰਮਿੰਟ ਬਣਾਈ ਸੀ ਜੋ ਤਿੰਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੀ ਕਾਂਗਰਸ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਸਿੱਖ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਇਹ ਤਿੰਨੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸੰਭਾਲ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਹੋਣਗੇ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ 170 ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਸਨ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਬਹੁਤ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। He loved talking. ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਾਸਤੇ ਬੁਲਾਏ। ਉਸ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਬੀਕਾਨੇਰ, ਮਹਾਰਾਜ ਭੁਪਾਲ,. ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਾਸਤੇ ਬੁਲਾਏ।

(2) ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 2 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਬੁਲਾਈ। All the parties had equal say in the meeting at Viceroy's house on 2nd June 1947. ਇਸ ਦਿਨ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਮੰਨਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿੰਨੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ-ਬਰਾਬਰ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪਾਰਟੀ (ਕਾਂਗਰਕ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ, ਸਿੱਖ) ਕੋਲ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਸੀ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕ ਪਾਰਟੀ 'ਨਾਂਹ' ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਫ਼ੇਲ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਫਿਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨ ਲਿਆ

ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਿਦੁਸਤਾਨ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਸਿੱਖ ਐਸਾ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋ ਬਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਤਜਵੀਜਾਂ ਸਨ।

(V. XI. P. 39 document 23)

(3) A "NO" by sikh Representative would have altered the situation. The Viceroy said, "the proposals will be implimented only if leaders of all the parties accpet them. But Baldev Singh said, "Yes" on behalf of the sikhs.

Baldev Singh's speech was on the night of the 3rd of the June (1947) on All India Radio.

(ਲਿਖਤ ਦਾਸ ਵੱਲੋ)

ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਤਜਵੀਜਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਤਿੰਨੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ (ਕਾਂਗਰਸ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਸਿੱਖ) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨਾ ਸੀ, ਮੰਨ ਲਈਆਂ। ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਮ 3 ਜੂਨ (ਰਾਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ) ਸੂਰਜ ਛੁਪਣ 'ਤੇ ਰੇਡਿਓ ਤੇ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੀ। ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ, ਵੱਢੇ ਮਾਰੇ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹਿਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀ।

ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਰਹਿਮ ਤੇ ਯਤੀਮ ਅਤੇ ਨਿਹੱਥੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਕੌਮ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ (ਕਾਂਗਰਸ) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਵੀ ਠੋਸ ਲਈ। ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ (ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਇਕ ਆਰਜ਼ੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈੱਡ (Constitutional head) ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੋਵੇਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 14 ਅਤੇ 15 ਅਗਸਤ

ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਗੇ। ਡੋਮੀਨੀਅਮ ਸਟੇਟਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਅਜ਼ਾਦ ਗੌਰਮਿੰਟਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। (ਦੇਖੋ ਮੌਸਲੇ 130, 132, 133) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਲੀਡਰ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ ਖੁਦ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਨ (ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਫਰੀਦਕੋਟ ਏ ਰਾਜੇ ਦੀ ਕੋਠੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਠਹਿਰੇ ਸਨ) (ਮੌਸਲੇ 130) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ (ਉਹ ਤਿੰਨੇ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲੀਡਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ) ਉਸ ਡਬਲ ਰੋਟੀ ਦੇ ਦੋ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਮਾਸ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅੱਧਾ-ਅੱਧਾ ਕਰਕੇ ਖਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਜਵੀਜਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੇਵਲ 24 ਘੰਟੇ ਹੀ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ (ਕਾਂਗਰਸ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ) ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

Baldev Singh did not seem to be aware that he would shortly be the meat in the sand-wich that was being cut. (Mosley P. 130)

(ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ) - 3 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਵਕਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਜ਼ੀਰੋ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਗੌਰਮਿੰਟ, ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ.ਦੇ ਸਭ ਵਾਅਦੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੋ ਆਜ਼ਾਦ ਗੌਰਮਿੰਟਾਂ ਤੋਂ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਕਿਵੇਂ ਮਨਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਖੁਦ ਹੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅੱਧੀ-ਅੱਧੀ ਕਰਕੇ ਵੰਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਫਾ (P-1) ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੱਚ ਨਿਕਲ ਆਏ "ਵਕਤ ਆਏਗਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿੰਘੋ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਹੈ।" ਦੇਖੋ ਮੌਸਲੇ (130, 131, 132, 133, 134) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਪ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਰਈਯਤ ਬਣ ਗਏ। ਇਹ 3 ਜੂਨ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਘੜੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇ। Mount Batten sent telegram to H.M. G. London. "Baldev Singh wanted the instructions to the boundary commission included in the printed plan & wished

them to take sikh interests fully into consideration. "I rejected this at meeting & he (Baldev Singh) accepted my ruling." It happened after all the three parties said, "Yes" on 3rd June, 1947. (File P 6) (Said by Mount Batten).

(V. XI. Page 99, 97, 94) ਇਹ 3 ਜੂਨ ਦੇ ਵਾਕਯਾਤ ਹਨ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਹਿਦੁਸਤਾਨ) ਦੋ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਣ ਗਏ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਸਟੇਟਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ੀਰੋ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣੀ ਸੀ, ਦੇਖੋ ਸਫਾ 136 (ਨੀਚੇ ਇਸੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਬਾਬ 72) Statement by Tara Singh did not help in morning papers ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ (V. XI. P. 60) (secret letter ਵਿਚ ਲਿਖਵਾਇਆ ਸੀ। ਕਿ (Sikh interests ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ) Boundary commission ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਦੋ ਆਜ਼ਾਦ ਗੌਰਮਿੰਟਾਂ ਬਣਨ 'ਤੇ Boundary Commission ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਫੈਸਲਾ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦਾ ਤਾਂ (ਹਿਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਦੋ ਆਜ਼ਾਦ ਗੌਰਮਿੰਟਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਰਈਯਤ ਬਣ ਗਏ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਤਰਫ ਤੋਂ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸੁੱਟੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਅਕਲੀਯਤਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੋਈ ਵੀ ਗੈਰ ਮੁਸਲਿਮ Boundary Commission ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ਸਿੰਧ ਵਿਚ ਕਈ ਲੱਖ ਸਿੰਧੀ ਹਿੰਦੂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹਨ) ਵਿਚ ਇਸਾਈ ਵੀ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਦੋਵਾਂ ਨਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿਫ਼ਰ (ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਖਾਤਰ) ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਵੀ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ।

(4) ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ weighage ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹਿਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ। ਇਹ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਸਟੇਟਸ ਬਣ ਰਹੇ ਸਨ। 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ।

ਦਾਸ ਨੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਵੰਡ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ 50 ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ ਬੰਦ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਮਿਸਟਰ ਕੈਮਪਵੇਲ ਨੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਗਾਣੀ "The birth of nation" by I. A. N. Stephen ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਮਾਊਂਟੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਨਾ ਲੈਣ ਖਾਤਰ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ। Campwell said "Mount Batten was very much concerned about the Sikhs.

(5) Could the British govt. give the proposal of the Sikh state ?

Ans. "Congress & the Muslim League would not agree to this proposal, even of the British Govt. wanted.

ਐਸਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਇੰਗਲੈਂਡ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਸਾਡੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਜੋ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ 2 ਜੂਨ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਦੇਣ ਦਾ ਇਹ ਹੀ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾਂ ਰਾਜ ਲੈਣ। ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੱਟ (Master stroke of Mr. Jinnah was the collapse of Punjab Ministry) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ (ਜੋ Unionist Party, Akali & Congress ਦੀ ਕੋਲੀਸ਼ਨ ਸੀ) ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਤਿਆਈ ਬਣ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਪਿਆ।

What would have been the result if Master Tara Singh or his representation Baldev Singh said, "No" to the proposals on 3rd June, 1947.

Ans : They (all the 3 parties) had veto power *i. e.*

they had equal say. The sikh representative could change the course of the History of India. All the three parites were at the equal level.

(Q.) If the sikh leaders (3 in number) were not politically awakened, did the British govt. try to educate them before hand ?

Ans : "Yes" We appointed Major Short to educate Master Tara Singh, (Major Short) was the personal Assistant to Sir Cripps during the cabinet Mission to India (during) 1943-46. Major Short was fully aware of the interest of the sikh community.

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮੇਜਰ ਸ਼ੌਰਟ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ (ਮੇਜਰ ਸ਼ੌਰਟ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਦੋਸਤ ਸੀ) ਅਤੇ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜਰਨਲਿਸਟ (ਜੋ ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਵੀ ਦੋਸਤ ਸੀ) ਨੂੰ ਮੇਜਰ ਸ਼ੌਰਟ ਕੋਲ (ਚਿੱਠੀ ਪਾ ਕੇ) ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਭੇਜਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਜਰ ਸ਼ੌਰਟ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਮੈਂ (ਮੇਜਰ ਸ਼ੌਰਟ) ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ (ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਆਖੋ ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੀ (ਮੇਜਰ ਸ਼ੌਰਟ) ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੀ (ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ) ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਖੁਦ ਹੀ ਸੋਚ ਲੈਣ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸੀ। ਦੇਖੋ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਕਰੀਰ ਸਫ਼ਾ 1 ਉਤੇ। (Johnson, "We wanted Major Short to help the sikh leaders as he (Major Short) knew about them (sikh problems) very well.

Q. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ ਕਰ ਤੂੰ (ਕੇਪਵਲ ਜੋਨਸਨ) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ?

Ans. ਅਗਰ ਮੈਂ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ, "We have special interests. If there is no solution except

a civil war, crisis would have been more serious. I should have insisted on planned Transfer of power, transfer of sikh population to the East Punjab. But the Congress that was a nice ideal. Nehru could not tolerate the idea of seperation for Hindu-Muslim in India. After the Transfer of sikh population the plan should have been materialised. Voluntary transfer of Population could have been done.

(ਦਾਸ) Ram Singh said, "Voluntary transfer of population was unthinkable because they could not leave their sacred historical Gurdwaras in west Punjab.

Mr. Campbell Johnson said, "Rajgopal Acharia said to Lord Mount Batten, "If you do not transfer power then there will bo no power to transfer. We shall (Congress) take over." John-Campbell said, "I could say the same thing 1/3 of the Indian Army was sikh Army. We could easily deal with the other two parties i. e. Congress & Muslim League. There were 4 parties in all, British Govt. Congress, Muslim League, Akali Sikhs.

Q. Did the Sikh leaders send their representatives to the constituent Assemblies of the two dominions ?

Ans. "Yes" was the answer by Campbell Johnson. ਸ. ਬਹਾਦਰ ਉਜਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਲਾਇਲਪੁਰੀ ਹਿਦੁਸਤਾਨ ਵਾਸਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਕੀਆ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਸੀ?

ਉੱਤਰ : ਮਾਊਂਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਦੋਸਤ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ

ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਫੌਜੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ (ਮਾਊਂਟੀ) ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬੜਾ ਚਾਹਵਾਨ ਸੀ। ਦੇਖੋ (V X P. 320) ਬਾਬ 173 ਸਾਰਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੈ।

The sikh problem was unique for Mount Batten & the British Govt. He (Mount Batten loved sikhs as he himself was also a soldier).

Q. ਕੀ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਸਾਰਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ?

Could the Muslim League get the whole of Punjab in Pakistan ?

Ans. "No" In the face of opposition of all other three parties, it was impossible for them to get it. The other three parties were British Govt. Congress & Sikhs. Mount Batten had already totally rejected it, before the meeting of 2nd June 1947.

Q. Did the Indian parites put the proposals before their (given to them on 2nd June 1947) high Commands?

Ans. "Mr. Campbell Johnson said, "Yes, the full high command of congress & the full high command of Muslim League were in Delhi. But there were only two or three sikh leaders (i.e. Master Tara Singh, Giani Kartar Singh & Baldev Singh). There was no high command of the sikh leaders present in Delhi" ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ (ਸਿੱਖ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਇਹ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਈ ਲੋਕ ਗਲਤੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾਨ ਬੁੱਝ ਕੇ ਐਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ) ਜੇਕਰ ਸਿੱਖ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦਿੱਲੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਦੀਂ ਵੀ ਬਲਦੇਵ ਪਾਸੋਂ "ਹਾਂ" ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਦਿਵਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ (ਸਿੱਖ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ) ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ ਲੀਡਰੀ ਖੋ ਬੈਠਦੇ। ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਧੜੇ ਸਨ। (1) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ (2) ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ।

Mr. Johnson said, "the three Sikh leaders were less integrated. They had not well-knit political party. They were not capable of taking great political decisions. Sikh high command not organised the way Congress & Muslim leaders were.

Q. : Which parties got sovereignity ?

Ans. "Sovereignity was passed to two parties i.e. Congress & Muslim League" ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ "ਤੀਜੀ ਸਿੱਖ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਹੁਤ ਬੜੀ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਕਾਂਗਰਸ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

Q. What was the reason for the failure off the sikh leadership & what is your opinion ?

Ans. Sikhs allowed implimentation of proposals on 3rd June, 1947. Mr. Campbell Johnson said, "Weaknees lay in structure of sikh leadership, there was lack of high command leadership. Sikh leaders were not realistic. The were not in Delhi at such a time when the fate of the sikh nation was going to be decided. There wre hardly two or three sikh leaders present in Delhi for the whole sikh nation. Sikh high command did not arrive in Delhi at all.

Q. What about Jinnah ? The cause of his success.

Ans. : Jinnah was an authority derived from weakness. Jinnah was a master for playing on weakness,.

Q. Could Baldev Singh not exercise the same position ?

Ans. Deployment of forces could have been better. He lacked the ability. Lord Mount Batten deployed sikh-dividion in Delhi for law & order. They could easliy take over. (ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ) ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਹੀ ਫੌਜ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਸੀ) ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

Q. If you (Johnson) were there as a sikh leader?

Ans. : If no solution. I would say to British Govt. "You go. We shall settle our selves."

Q. What is your view about India & Pakistan ?

Ans. I visualize a united India in the near futrue. (Johnson). The most important thing was the speed. Mounti wanted to settle the things in 72 days & leave for England. The Viceroy had so many meetings with Indian leaders (Cogrness, Muslim League & Sikhs). Did the Sikh leaders discuss their (meetings) in any of their high command ? Did the Sikh Public asked the Sikh leaders, "What is their position with the British Govt. & other parties. He (M. Tara Singh) was so keen to collect money. Mastere Ji appealed for Rs. 50 Lakh to be collected. It is worth reading see.

(V. X. 109 D. 109 Page 172 to 176)

These are few points which will be considered by

this Sikh generation. Now many things are not clear by these papers. S. Mohinder Singh Sidhwan, a freedom fighter gave a good weight of (about the lbs 300 Pounds weights) Indian papers (including Master Tara Singh's parbhat) to Patiala University, which is still there. S. Mohinder Singh Sidhwan personally told me this things. The Sikh historians silent, they do not dare to say any thing for the root-cause of the Sikh's failures.

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅਖਬਾਰ 'ਪਰਭਾਤ' 4 ਨਵੰਬਰ 1952.

(1) "ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਟਵਾਰਾ ਈਯਹ ਯਕੀਨ ਦਿਲਾਨੇ ਪਰ ਤਸਲੀਮ ਕੀਆ ਗਿਆ ਥਾ, ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਔਰ ਦੀਗਰ ਗੁਰਦਵਾਰੋਂ ਕਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰਖਾ ਜਾਏਗਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਔਰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੇ ਰੈਜ਼ੂਲੇਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਸਲੀਮ ਕਰ ਲਿਆ। ਲੇਕਿਨ ਹਮ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਕੀ ਤਕਸੀਮ ਔਰ ਸਾਲਸ ਇਸ ਲੀਏ ਮਾਨਾ ਕਿ ਉਨਹੋਂ ਨੇ ਸਿੱਖੋਂ ਕੇ ਗੁਰਦਵਾਰੋਂ ਕਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਨੇ ਪਰ ਹਮਨੇ ਇਤਬਾਰ ਕੀਆ ਥਾ।

(2) ਪਰਭਾਤ 6 ਨਵੰਬਰ 1952 (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ੍ਰੀ ਸੱਤਿਖਸਰ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਤਕਰੀਰ)

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, "ਹਮ ਨੇ ਹਰਗਜ਼ ਮੁਲਕ ਕੀ ਤਕਸੀਮ ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਔਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਤਕਸਮੀ ਦੇ ਹੱਕ ਮੇ ਰੈਜ਼ੂਲੇਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕੀਏ। ਲੇਕਨ ਹਮ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਮਤਾਲਬਾ ਕੀਏ ਜਾਨੇ ਪਰ ਭੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਕਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਆ। ਹਮ ਨੇ ਰੈੱਡ ਕਲਿਫ਼ ਕੋ ਸਾਲਸ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਨਾ ਥਾ। ਲੇਕਿਨ ਉਨਹੋ ਨੇ ਵਾਯਿਦਾ ਕਿਆ ਥਾ ਕਿ ਤਕਸੀਮ ਕੇ ਵਕਤ ਗੁਰਦਵਾਰੋਂ ਕਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਾ ਜਾਏਗਾ। ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਵਾਯਦਹ ਕੋ ਫਰਾਮੋਸ਼ ਕਰ ਦਿਆ ਗਿਆ।

(3) ਪਰਭਾਤ 18 ਨਵੰਬਰ 1952 : ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ - ਯਾਦ ਰਖੀਏ, ਹਮਾਰੀ ਕੌਮ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਨਹੀਂ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਕਿਸੀ ਮਜ਼ਹਬ ਕਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਏਕ ਕਲਚਰ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਮੇਂ ਬੋਧੀ, ਜੈਨੀ, ਸਿੱਖ

ਸਭ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈਂ।

(4) ਪਰਭਾਤ 26 ਨਵੰਬਰ 1952 (ਪਹਿਲਾ ਸਫ਼ਾ) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੀ ਤਕਰੀਰ (ਤਕਰੀਰ ਦੀ ਤਰੀਕ 24 ਨਵੰਬਰ)

ਜਿਸ ਵਕਤ ਰੈਂਡ ਕਲਿਫ ਨੇ ਅਭੀ ਆਪਣਾ ਐਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਦਿਆ ਥਾ ਤੋਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੇ ਸਰ ਸਟੈਫੋਰਡ ਕਰਿਪਸ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਬਟਵਾਰਾ ਕੇ ਵਕਤ ਸਿੱਖਾਂ ਕੇ ਗੁਰਦਵਾਰੋਂ ਕਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਾ ਜਾਏਗਾ ਲੇਕਿਨ ਹੂਆ ਇਸ ਕੇ ਉਲਟ।

(5) ਪਰਭਾਤ 16 ਦਸੰਬਰ 1952 ਜਲੰਧਰ (ਪਹਿਲਾ ਸਫ਼ਾ) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿਤੇ ਹੈ, "ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਏਕ ਹੈਂ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤੇ। ਆਪ ਮੇਰੀ ਤਜ਼ਵੀਜ ਪਰ ਅਮਲ ਕਰਕੇ ਦੇਖ ਲੇਂ, ਦੇਹਲੀ ਮੇਂ ਅਗਰ ਏਕ ਲਾਖ ਹਿੰਦੂਓਂ ਸਿੱਖਾਂ ਕਾ ਪੁਰ ਅਮਨ ਜਲੂਸ ਨਿਕਾਲੋਗੇ ਤੋ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਖ਼ੁਦ ਬਖ਼ੁਦ ਹੀ ਗੱਦੀ ਛੋੜ ਕਰ ਭਾਗ ਜਾਇਏਂ ਯਾ ਉਨ ਕੀ ਗਾਰਦ ਇਨਹੇ ਆਰਾਮ ਸੇ ਉਠਾ ਕਰ ਲਾਲ ਕਿਲਾ ਮੇਂ ਛੋੜ ਆਏਗੀ।

(6) ਪਰਭਾਤ 17 ਦਸੰਬਰ 1952 - ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੇ ਕਲਮ ਸੇ - "ਲੇਕਨ ਇਸ ਮੇਂ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੋਧੀ, ਜੈਨੀ, ਸਿੱਖ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਏਕ ਕੌਮ ਹੈ ਔਰ ਏਕ ਕੌਮ ਬਣ ਕਰ ਹੀ ਆਨੇ ਵਾਲੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਕਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕੇਂਗੇ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਕੌਮ ਕਾ ਕੋਈ ਐਸਾ ਨਾਮ ਤਜ਼ਵੀਜ਼ ਕਰ ਸਕੇ ਜੋ ਸਭ ਕੋ ਪਸੰਦ ਹੋ ਤੋ ਈਯੇਹ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਸੇਵਾ ਹੋਗੀ।"

ਦਾਸ (1, 2, 4) ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕੇਵਲ ਸਾਲਸ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਸਾਲਸ ਨੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ? ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਟਵਾਰਾ ਹੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜਦ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਈਯਤ 3 ਜੂਨ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼ਤ ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਦੇਖੋ (V. X. P. 643) (7 ਮਈ 1947) ਅਤੇ ਰੈਡਕਲਿਫ਼ ਐਵਾਰਡਤਾ 4 ਜੁਲਾਈ 1947 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਰੈਡਕਲਿਫ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦਾਖਲੀ ਮੁਆਮਲਾਤ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਦਖ਼ਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ (ਦੋ ਡੋਮੀਨੀਅਨਜ਼) ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਰੱਖਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਉਹ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਤੁਸੀਂ ਆਪ (ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਜ਼) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਸੀ।

ਬਿਆਨ (3, 5, 6) ਸਿੱਖ ਆਪ ਹੀ ਸਮਝ ਲੈਣ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਜਾ ਹਿੰਦੂਪੁਣਾ ਸੀ। (ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪਿਸਰ ਗੋਪੀ ਚੰਦ)

(7) ਪਰਭਾਤ 30.10. 52 ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਤਕਰੀਰ "ਜਬ ਹਮ ਨੇ ਤਮਾਮ ਪੰਜਾਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੇਂ ਜਾਤੇ ਦੇਖਾ ਤੋ (ਹਮ ਨੇ) ਪੰਜਾਬ ਕੀ ਤਕਸੀਮ ਕਾ ਮੁਤਾਲਬਾ ਕਰ ਦੀਆ ਫ਼ਿਰ ਹਮਾਰੇ ਮਤਾਲਬਾ ਪਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਮੁਕੱਰਰ ਹੂਆ ਔਰ ਹਮ ਨੇ ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਕੇ ਏਲਾਨ ਪਰ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੋਂ ਕਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਾ ਜਾਏਗਾ, ਏਤਬਾਰ ਵੀ ਕਿਆ ਲੇਕਿਨ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਬ ਔਰ ਦੀਗਰ ਗੁਰਦਵਾਰੋਂ ਕੋ ਸਾਲਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੀਆ ਜਿਸ ਪਰ ਹਮ ਨੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਕੋ ਅਬ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਾਨਾ।"

(ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ) ਦੇਖੋ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਕਈ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ (ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ) ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣਾ ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਫਿਲਮ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਖੁਦ ਬੋਲੇ ਹਨ। ਦੇਖੋ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕਿਤਨੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਾਲਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ ਵੀ? ਚੋਰ ਸ਼ਾਇਰੀ ਤਾਂ ਸੁਣੀ ਹੈ ਪਰ ਚੋਰ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ 1947 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 50 ਸਾਲ ਗੁਪਤ ਰਹੇਗੀ। (V. X. P. 36) P. 138, 28 March 1947. Mount Batten ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਜਿਨਾਹ ਵਾਸਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 5 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਦਿਲ ਉਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੱਟ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕਿਵੇਂ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਉੱਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(8) "ਪਰਭਾਤ" (18.10.52) "ਹਿੰਦੂਓ ਔਰ ਸਿੱਖੋਂ ਕੋ ਏਕ ਕੌਮ ਮੇਂ ਸੇ ਸਮਝੋ"।

(9) ਪਰਭਾਤ 16.10.52 (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਕਰੀਰ)

"ਹਿਦੂ-ਸਿੱਖ ਬੁਨਇਆਦੀ ਤੋਰ ਪਰ ਏਕ ਹੈਂ। ਏਕ ਤਮੱਦਨ ਮੇਂ ਸੇ ਨਿਕਲੇ ਹੈਂ। ਇਸ ਲੀਏ ਵੁਹ ਏਕ ਹੀ ਹੈਂ ਮੈਂ (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖੋਂ ਕੀ ਏਕਤਾ ਇਸ ਲਈ ਚਾਹਿਤਾ ਹੂੰ ਕਿ ਇਸ ਕੇ ਬਗੈਰ ਕਾਂਗਰਸ ਮਰ ਨਹੀਂ ਸਕਤੀ ਔਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤਾ।"

(10) ਪਰਭਾਤ 9.1.1953 - ਭੁਪਾਲ ਮੇਂ ਤਕਰੀਰ (ਦੂਸਰਾ ਸਫਾ) ਲੇਕਨ ਮੇਰਾ ਹਿਦੂ ਕੌਮ ਸੇ ਖ਼ੂਨ ਕਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵੁਹ ਕਭੀ ਟੂਟ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ।

(11) ਪਰਭਾਤ 1.1.1953 - ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ "ਇਸ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੁਲਕ ਕੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿਏ ਮੇਰੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਸੇ ਆਧਾ ਪੰਜਾਬ ਔਰ ਆਧਾ ਬੰਗਾਲ ਬਚਾ ਹੈ।"। (ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ) ਕਿਤਨਾ ਝੂਠ ਹੈ।

ਦਾਸ - ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਫੇਦ ਝੂਠ ਹੈ। ਦੇਖੋ (V. X. P. 36, 138)

(12) ਪਰਭਾਤ 7.1.53 - ਇਲਾਹਾਬਾਦ (ਦੂਸਰਾ ਸਫਾ) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੀ ਤਕਰੀਰ, "ਮੇਰਾ ਪਾਲੀਟਿਕਸ ਤੋਂ ਧਰਮ ਬਚਾਨਾ ਹੈ।" ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਸੇ ਮੇਰਾ ਖ਼ੂਨ ਏਕ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਸੇ ਜੋ ਮੇਰਾ ਮੇਲ ਹੈ ਵੁਹ ਕਭੀ ਨਹੀਂ ਟੂਟ ਸਕਤਾ, ਹਿੰਦੂ ਵਾ ਸਿੱਖ ਏਕ ਹੈ।" (ਵਾਹ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਵੱਲੋਂ ਦਾਸ")

(13) ਪਰਭਾਤ 7.1.53 - ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ

ਸਿੱਖ ਹਿਂਦੂਓ ਕੇ ਬਗੈਰ ਜ਼ਿਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਤੇ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖੋਂ ਕੇ ਬਗੈਰ ਜ਼ਿਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਤੇ।

(14) 5.1.1953 ਪਰਭਾਤ — ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੇ ਕਲਮ ਸੇ -

ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਕੇ ਸਾਥ ਹਮਾਰਾ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕਾ ਸਨਬੰਧ, ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਕੀ ਤਰਫ ਭਾਈ ਕਾ।

(15) 31.12.1952 ਪਰਭਾਤ (ਪਹਿਲਾ ਸਫਾ) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ - ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਨਹੀਂ ਚਾਹਿਤਾ।

(16) 21.2.1953 ਪਰਭਾਤ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ -

ਅਗਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਕੋ ਫਤਿਹ ਕਰ ਲਿਆ ਤੋ ਸਭ ਕੇ ਸਭ ਹਿੰਦੂ ਔਰ ਸਿੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾਏਂਗੇ ਯਾ ਮਾਰੇ ਜਾਏਂਗੇ ਯਾ ਭਾਗ

ਜਾਏਂਗੇ। ਹਿਦੁਸਤਾਨ ਮੇਂ ਇਸ ਕੇ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਮਜ਼ਹਬ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

(ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ)ਜੇਕਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਇਤਨਾ ਹੀ ਡਰ ਸੀ ਤਾਂ 3 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ? ਚੂੰਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਆਪਣੇ (15ਵੇਂ ਬਿਆਨ ਵਿਚ) ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਕਰਕੇ ਦੂਸਰਾ ਅੱਧਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰਫ ਤੋਂ।

ਪਰਭਾਤ 26.4.1953 ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ

"ਅਗਰ ਕਿਸੀ ਵਕਤ ਡਿਕਟੇਟਰ ਕੀ ਜ਼ੇਰੇਕਮਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪਰ ਛਾ ਗਈ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਨਾਂਹ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਰਹੇਗਾ ਔਰ ਨਾਂਹ ਸਿੱਖ।"

(ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ) ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਗ: ਗੁਰੂਸਰ (ਮਾਜਰੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰ ਵਾਲ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ) ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਰਸਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਗੁਰੂ ਸਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜ ਕੁ ਮਿੰਟ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੋ। ਮੈਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਰਕਰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ। 14-15 ਮਾਰਚ 1953 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਵਕਤ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਜਾ ਕਰ ਮਾਈਕ 'ਤੇ ਕਿਹਾ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਹਿੰਦੂ ਇਕ ਦਰੱਖਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਸ ਦੀ ਟਾਹਣੀ" ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਆਖਣ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਆਹੁਣ" ਐਨੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ "ਇਸ ਨੂੰ ਬਠਾਓ' "ਇਸ ਨੂੰ ਬਠਾਓ" ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਿਲਕੁਲ ਮੇਰੇ ਲਾਗੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪਿੰਜਣੀ ਘੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ

ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤੂੰ ਬਸ ਕਰ ਛੱਡ ਖੈਹੜਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਮਜਬੂਰਨ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਧਾ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਐਸੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਉਲਟ ਬਿਆਨ ਤੇ ਝਾੜ ਨਾ ਪਾਈ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਐਨਾ ਕੁ ਕਿਹਾ, "ਜੋ ਲੋਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਦਰਖਤ ਦੀ ਟਾਹਣੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਗਲਤ ਹਨ।

ਪਰਭਾਤ 4.11.1952 ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਾਬਤ ਬਿਆਨ। ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ - ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੇ (ਕੇ ਮਤਅਲਕ) ਸਾਲਸ ਕਾ ਫੈਸਲਾ ਹਮ ਨਹੀਂ ਮਾਨੇਂਗੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਰਕਾਰ ਭੀ ਸਾਲਸ ਨਹੀਂ ਮਨੇਗੀ। (ਦੇਖੋ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ)

ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਹਮਾਇਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਮੁਆਮਲਾ ਸੀ। ਪਰ ਸ਼ੇਖ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਦੇਖੋ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਇਤਨਾ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਾਤਨ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਲਿਖਵਾ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੇਜਾਰਿਟੀ ਯੂਨਟ (ਜ਼ਬਾਨ, ਕਲਚਰ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਹੁਗਿਣਤੀ) ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਲਈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਾ ਔਹ ਕੱਢ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ੇਖ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਬੜਾ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣਿਆ। ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਖਰੀਦ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਨੇ ਲੀਡਰੀ। ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਪੈਪਸੂ (ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਯੂਨਿਟ) ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਦਮ ਲਿਆ ਉਹ (ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ) ਰਾਜਪ੍ਰਮੁਖ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੰਦੇ 30 ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਕਸੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ 3 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਬਗੈਰ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਬਗੈਰ, ਵਿਧਾਨਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਵਾਏ, ਬਗੈਰ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

4.9.1952 ਨੂੰ ਮੇਲਾ ਛਪਾਰ ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਬੋਲੇ "ਕਿ ਹਮਨੇ ਸਾਲਸ ਤੋਂ ਮਾਨ ਲੀਆ ਥਾ ਮਗਰ ਤਕਸੀਮ ਨਾ ਮਾਨੀ ਥੀ।"

(ਦਾਸ) ਕੋਈ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਸਾਲਸ ਨੇ ਤਾਂ ਤਕਸੀਮ ਹੀ ਕਰਨੀ ਸੀ ਛੋਲੇ ਨਹੀਂ ਦਲਨੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਬਗੈਰ ਸਾਲਸ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੀ (ਜਦ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ) ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ

ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਾਲਸ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਤਪਦਿਕ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਆਖ (ਡਾ. ਮੁਕਰਜੀ) ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਜੀਏਂਗਾ ਤੇਰੇ ਫੇਫੜੇ ਗੱਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਹੀ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਬਲਕਿ ਖੁਦ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਮਰ ਗਿਆ ਵਰਨਾ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਜੇ ਕਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਵੀ ਉਹ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰੱਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ।

Telegram - to B. Govt. for information by Mounty.

Files Page 236 Dated 16th June, 1947 Sardar Patel's speech in A. I. C. C. : Essential unity of India not destroyed. Not they could eradicate the pleague of communalism, weightage etc. which existed in no other constitution in the world now there would be no more weightages.

ਦਾਸ - ਚੂੰਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ 3 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਕਲੀਯਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਸੱਲੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਉਸ ਵਕਤ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਾਬਤ ਵਿਚਾਰ।

ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆ ਹੀ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ (ਪੇਜ 1)

(2) ਸੰਤ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਮਾਂ ਵਾਲੇ (ਟਕਸਾਲ ਭਿੰਡਰਾਂ) ਲੁਧਿਆਣਾ।

ਦਾਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ, "ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਦ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਤਨਾ ਚਿਕੜ ਸੁੱਟਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਹੀ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ (ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਚਿਕੜ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ।

(3) ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗਵਾਲ - ਦਾਸ ਨੂੰ

ਆਖਿਆ (1947 ਵਿਚ) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ? (ਜੋ ਲੋਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਟਾਹਣੀ? ਆਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਗਲਤ ਹਨ।" ਇਹ ਤਾਂ ਬਿਆਨ ਸੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ।

(4) ਭਾਈ (ਸੰਤ) ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾ ਰਾਏ (ਟਕਸਾਲ ਭਿੰਡਰਾਂ) 18 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮੈਂਨੇ (ਦਾਸ) ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਾਬਤ ਦੱਸੋ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ? ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜੀ ਰਹਿਣ ਦਿਉ, ਕੀ ਦੱਸਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ। ਸੁਣ ਲਵੋ, "ਜਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੰਗਲਾ ਚਰਨ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨੇ ਮੈਨੂੰ (ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ) ਇਸ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕੋਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਭਿੰਡਰਾਂ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਕਈ ਸਿੱਖ (ਸਿੰਘ) ਦਫ਼ਤਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਮੰਗਲਾ ਚਰਨ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਰੋਸ ਵਿਚ? ਮੈਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਓ ਵਰਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਆਖਿਆ, 'ਅੱਛਾ ਫਿਰ ਐਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?' ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲੇ, "ਆਓ ਲੰਗਰ ਛਕੀਏ ਤੇ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰੀਏ।" ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲੇ, 'ਮੈਂ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਅਸੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੰਗਲਾ ਚਰਨ ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਠੀਕ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ" ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦਾ ਕੜਾ ਲਾਹ ਕਰਕੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ) ਅਤੇ ਆਖਿਆ "ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿਚੋਂ ਕੜਾ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਕੀ ਫਰਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਗਲਾ ਚਰਨ ਉਤੇ ਜਾਂ ਨੀਚੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੀ ਫਰਕ ਪੈ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਲੋਕ ਮਹੱਲਾ 1 ਤੇ ਉੱਤੋਂ ਜਾਂ ਨੀਚੇ ਮੰਗਲਾ ਚਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਦਾ।

ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਹੈ।

. (5) ਪ੍ਰਸ਼ਨ – ਦਾਸ ਡਾਕਟਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਇਹ 1982 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ 'ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਾਬਤ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ?

ਉੱਤਰ – ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਬੋਲੇ, ਮੇਰਾ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨਾਲ ਗਹਿਰਾ ਸਬੰਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੈਂ ਪੋਲੇਟਿਕਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਦੀਵਾਰ ਦੀ ਤਰਫ ਚਿਹਰਾ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਘੁਮਾ ਕੇ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੇ "He was a traitor". He had no calibre to see any top leader."

(6) ਪ੍ਰਸ਼ਨ – ਮੈਂ 1951 ਵਿਚ ਸ. ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ (ਇਹ 75 ਸਾਲ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋਕੀ (ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ) ਦੇ ਸਕੂਲ ਮੈਨੇਜਰ ਸਨ ਬੜੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਨ, ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ) ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਮੈਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ, ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨਾਗੋਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਲੀਡਰ ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਅਰਜ਼ਾਂ ਕਰਕੇ ਬੁਲਾਏ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਲੜਕਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡੇ ਕਾਲਜ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਸਕੀਮ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਇਥੇ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ (ਸ. ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਮੈਨੇਜਰ) ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਭੈੜਾ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।"

(7) ਪ੍ਰਸ਼ਨ – ਮੈਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਹਾਡਾ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਬਾਰੇ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ?"

ਉੱਤਰ – ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ, "ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਯਾ ਤਾਂ ਡਫਰ ਹਨ ਯਾ ਟਰੇਟਰ ਹਨ ਬਸ ਏਹੀ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ।"

(8) ਸ. ਬਖਸ਼ੀਸ ਸਿੰਘ (ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੁੜਮ) ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਰੰਗਵਾਲ ਨੂੰ (ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪਰੇ ਕਰਕੇ) ਆਖਣ ਲੱਗੇ, "ਇਹ 1947 ਵਿਚ ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਈ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਸ਼ਰਮਾ ਜੋਤਸ਼ੀ (ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਦੇ ਪਾਸ ਲੈ ਗਏ ਮੈਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਪਰੇ ਹੋ ਜਾਉ, ਮੈਂ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ।" ਮਾਸਟਰ ਇਸ ਜੋਤਸ਼ੀ ਕੋਲੋਂ ਮੋਰਚੇ ਲਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚੰਗਾ, ਮਾੜਾ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ

ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸੇ ਵਕਤ ਆ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੂ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਕੋਲ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹੋ ਕੇ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਕੋਲ ਜਾਵੇ।

(9) ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ M.A. Phd. Head of (History) Punjabi University Patiala 1983 ਵਿਚ ਲੰਦਨ ਆਏ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਲੰਦਨ ਸੱਦ ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ 1947 ਵਿਚ (Transfer of Power) ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇਖ ਲੈਣ ਜੋ ਕਿਤਾਬੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇੰਡੀਆ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੈਂਟਰਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰ ਦਿੱਤਾ। ਲੈਕਚਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ, "ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ, ਆਖਣ ਲੱਗੇ, "ਜੋ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ 1947 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਆਇੰਦਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿੱਖ ਨਸਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ) ਨੂੰ ਕਦੇ ਮਾਫ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ।" ਇਸ ਤਾ ਮਤਲਬ ਮੈਂ ਇਹ ਮਸਝਿਆ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਸਿੱਖ ਨਸਲਾਂ ਤਾਂ 1947 ਦੀ ਬਾਬਤ ਬੇਖਬਰੀ ਅਤੇ ਅੰਧੇਰੇ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਜਾਣਗੀਆਂ।ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲੰਦਨ ਆ ਕੇ ਹੀ ਪਤਾ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ (Power of Transfer) ਦੀਆਂ ਦੋ ਕੁ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ ਦੇ ਆਵਾਂ।

(10) ਪੰਜ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ (Retired Punjab Cheif Justice) ਲੰਦਨ ਆਏ ਉਹ ਲੰਦਨ (Qualified Judge) ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ 1947 ਵਿਚ Guidance ਲਈ ਮਾਊਂਟੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਪੁੱਛੀ? ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ (ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ) ਨੇ ਬਹੁਤ ਬੜੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਖਾਤਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

(V. XI. P. 158-165) ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਖਤਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਅਸਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹਨ।

ਈਹਿ ਇਲਫਾਜ਼ ਲਾਹੌਰ ਕੇ ਅਖਬਾਰ ਨਵਾਏ.ਵਕਤ ਕੇ ਹੈਂ ਔਰ ਇਨਹੇਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਰਤਾਪ (13.1.53) ਨੇ ਸ਼ਾਇਆ ਕੀਆ ਹੈ।

• ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੂ ਸਭਾ ਦੀ ਗੋਦ ਮੇਂ।

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਸੇ ਹਿੰਦੂ ਸਭਾਈਓਂ ਕੀ ਗੋਦ ਮੇਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹੈਂ। ਇਸ ਸੇ ਤੋ ਈਹਿ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦ ਦਿਨੋਂ ਕੀ ਬਾਤ ਹੈ ਕਿ ਈਹਿ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਦਾੜ੍ਹੀ ਔਰ ਕੇਸ ਕਟਵਾ ਕਰ ਸਿਰ ਪਰ ਚੋਟੀ ਰਖ ਲੇਗਾ ਔਰ ਕੱਛ, ਕੜਾ, ਕਰਪਾਨ ਉਤਾਰ ਕਰ ਧੋਤੀ ਪਹਿਣ ਕਰ ਮਾਥੇ ਪਰ ਕਸ਼ਕਾ (ਤਿਲਕ) ਲਗਾ ਲੇਗਾ ਔਰ ਜੈਕਾਰੇ ਗੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹਰੀਓਮ-ਹਰਿਓਮ ਕਹਿਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆਏਗਾ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਹਾ ਸੁਭਾਹਿਉਂ ਕੀ ਸਟੇਜ ਸੇ ਐਲਾਣ ਫਰਮਾ ਰਹੇ ਹੈਂ "ਕਿ ਮੇਰਾ ਨਸਬ -ਉਲਐਨ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਹੈ"।

ਪਰਭਾਤ 30 October, Thursday 1952.

ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ ਮਕਾਨ ਪਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਡਾਲਾ ਗਿਆ। ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਨੇ ਤਕਰੀਰ ਮੇਂ ਕਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਅਦ ਲੀਡਰ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਔਰ ਕਿਸੀ ਲੀਡਰ ਕਾ ਕੌਮ ਕੇ ਦਿਲ ਪਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕਰਨਾ ਹੀ ਇਕ ਉਤਮ ਕਰਤਬ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੀ ਬੁਨਿਆਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਰੱਖੀ ਥੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੀ ਮੁਖਾਲਫ਼ਤ ਕਰਨਾ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਖੁਹਾਹਿਸ਼ੋਂ ਕੋ ਮਿਟਾਣਾ ਹੈ।

ਸਦਾਕਤ 18/10/1952

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਕਰੀਰ ਦਾ ਜਵਾਬ

ਲੁਧਿਆਣਾ 17 ਅਕਤੂਬਰ - ਪਿਛਲੇ ਇਤਵਾਰ, ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, "ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਲਸ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਲਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਏਗਾ, ਮਗਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੜਬੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ, ਅਸਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ।"

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਬਗੈਰ ਸਾਲਸ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਥ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਇਨਸਾਫ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਲੀਡਰ ਬਣੇ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਇਹ (ਪੰਜਾਬ) ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਥੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਰੰਗਵਲ

ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪੰਥਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਛਾਉਣੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਾਗਰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਬਗੈਰ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਆਰਜ਼ੀ ਤਕਸੀਮ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ (ਹੋਂਦ) ਮੰਨ ਲਈ। ਉਸ ਵਕਤ ਕੋਈ ਵੀ ਗੜਬੜ ਮਸ਼ਰੱਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਥੀ ਇਹ ਗੱਲ 3 ਜੂਨ 1947 ਦੀ ਹੈ)। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਕੀਮ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ (15 ਅਗਸਤ 1947) ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ੂਆਂ 'ਤੇ ਕਾਲੀਆਂ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਫਸੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਕਤ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਹਰਇਕ ਖਤਰੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆ ਵਿਚ ਤਕਸੀਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਦੇ ਹੀ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਸ. ਉਜਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਾਨਸਿੱਚੂਐਂਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੈਰ ਜ਼ਰਾਇਤ ਪੇਸ਼ਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੈਂ (ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਭਾਈ ਰਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਰੰਗਵਾਲ ਵੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਬਗੈਰ ਗੁਰਦਆਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਯਾਨੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਲਸ (ਰੈਡਕਲਿਫ) ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ (ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਕੇ) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ। (ਵੱਲੋਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਕਾਨਸਟਿਚੂਐਂਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਜੱਟ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਭੇਜੇ। ਰਾਮ ਸਿੰਘ

(11) ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਕੁਝ ਸਾਲ ਹੋਏ ਲੰਦਨ ਆਏ। ਸਾਊਥਾਲ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, "ਪੰਥ ਰਤਨ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਗੌਰਮਿੰਟ (ਕਾਂਗਰਸ ਗੌਰਮਿੰਟ) ਮੈਨੂੰ ਆਖੇ ਕਿ ਤੂੰ (ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਜਪਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰੂੰਗਾ" (ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ) ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਐਸੀ ਮਿਸਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸ਼ਾਇਦ ਮਾਸਟਰ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇ।

(12) ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮੁਹਾਲੋਂ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਨ। ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਛੇਵੀਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ (ਕਿਸ਼ਨ ਪੁਰਾ) (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ) ਵਿਚ ਲਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਮੁਹਾਲੋਂ ਜੀ ਭਾਈ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, "ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਇਕ ਹੋਰ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਬੈਠ ਜਾਣਾ" ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਖਿਆ, "ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਲਫ਼ਜ ਕੰਤ ਕਿਤੇ ਤਾ ਕੰਤਿ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਸਿਹਾਰੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵ੍ਰਿਚ ਬਹੁਤ ਜਗ੍ਹਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ (spelling) ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਆਪਾਂ ਐਸੇ ਬਬਦਾਂ ਦੇ (spelling) ਠੀਕ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 112 ਹੈ। ਇਹ 112 ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ (spelling) ਇਕ ਜੈਸੇ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ ਇਕਦਮ ਬੋਲ ਉਠੇ "ਟੌਹੜਾ ਜੀ ਇਥੇ ਫਿਰ ਕਤਲ ਹੋਣਗੇ।" ਟੌਹੜਾ ਬੋਲਿਆ, "ਬਸ, ਬਸ ਇਹ ਗੱਲ ਇਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿਉ ਗੱਲ ਖਤਮ ਕਰੋ। ਇਹ ਟੌਹੜਾ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਮੈਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖੁਦ ਸੁਣਾਈ। ਕੀ ਐਸਾ ਆਦਮੀ (ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਖਾਲੀ) ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਰਾਬਰ ਬੈਠੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸੱਚਾ ਨਾਂਉ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਧਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਮ ਧਰੇ ਹਨ।

(13) 1980 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਰਾਤ ਕਟਣੀ ਪਈ, ਇਥੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਬਾਬਤ ਗੱਲ ਪੁੱਛੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ, "ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਿੰਦੂ ਜਮਾਇਤ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਹਿੰਦੂ ਰੱਸੀ ਤੋਂ ਸੱਪ ਬਣ

ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਗਲ ਪਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਤਾਕਤ ਠੀਕ ਕਰੇ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹਿੰਦੂਪੁਣਾ ਢਕਿਆ ਰਹੇ।

(14) (1) History of India published by (Oxford University)

(2) History of India published by (Cambridge University)

(15) ਦੋਵਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ 1947 ਦੀ Power of Transfer ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ (Poor political sense) ਸਿਆਸੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ।

(16) ਕਈ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨ (ਸ. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਸੱਚੀ ਸਾਖੀ ਵਿਚ) ਆਪਣੀ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਅਕਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਾ ਲੈਂਦੇ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ "ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਨਹਿਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਮਾਲੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਵਗੈਰਾ-ਵਗੈਰਾ।" ਐਸੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ (ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ) ਛੱਡ ਕੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਕੀਤਾ ਕੀ ਇਹ ਇਕ ਬੇਵਕੂਫੀ ਨਹੀਂ? ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਸਮਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਈ ਸੌ ਸਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤੋਂ ਮਿਲਦੇ ਵਕਤ Minority Communities ਨੂੰ ਬੜੇ ਦਿਲਾਸੇ ਦੇਣੇ ਹੀ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਲਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਕੀ ਆਖੇਗੀ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ। ਅਤੇ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਏਹੋ ਕੁਝ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਵੀਟੋ ਨੂੰ (Veto) ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਕੌਮ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੀਡਰ ਮੰਨੇ, ਉਹ ਕਿਤਨੇ ਅਕਲਮੰਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(17) ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਟਕਸਾਲ ਭਿੰਡਰਾਂ) ਆਪਣੇ ਜਥੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਲੀਡਰ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਮੁਗਲੀਆਂ ਫੌਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਗੁਰੂ ਕੇ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ (ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ) ਨੇ ਦੱਸੀ ਸੀ।

(ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ) ਏਹੀ ਵਜਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ (ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਸਾਥੀ ਲੀਡਰੀ ਅਤੇ ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਸਨ। ਦੇਖੋ (V. XI. P. 158, 331, 692, 760, 846) ਮਾਊਂਟੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ (ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ) ਤੁਸੀਂ ਗੜਬੜ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਖਬਰ (Indian Army) ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫੌਜ਼ ਲਵੇਗੀ (ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਫੌਜ਼ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਫਤਿਹ ਕੀਤਾ) ਜ਼ਰਾ ਸੋਚ ਕੇ ਚਲੋ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਬੱਸ (Bus) miss ਕਰ ਬੈਠੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬਸ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 18.4.47 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦਾ 3 ਜੂਨ ਦਾ (Snakebite) ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਾਫੀ ਸੀ। (V. XI. P. 853, P. 163)

(18) ਸ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੁਡਿਆਰਾ (ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ) - "ਮੈਂ ਅੱਠਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹੀ ਪੰਥ ਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕਰੇਗਾ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬੁੜਾਪੇ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਹੈ।" ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਨਾਲ 1967-68 ਵਿਚ ਲੰਦਨ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਾਏ ਸਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲੀਡਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੌਣ ਸੀ।

(V. X. P. 12) ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਬਾਬਤ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ। ਨਹਿਰੂ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਬਾਬਤ ਆਖਦਾ ਹੈ। Nehru gave Mount Batten a remarkable word-picture of Jinnah's character. He described him as one of the most extra ordinary men in History."

(V. X. P. 15) 25 March 1947 : Nehru's proposal for temparary partition of Punjab into 3 areas.

(V. X. P. 88) 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 ਨੂੰ ਸੈਂਟਰਲ ਲੈਜਿਸਲੇਚਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ

ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਟਵਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਖਿਆ। 2 ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ।

(1) ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਐਲ. ਏ (2)ਸ. ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. (3) ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. (4) ਸ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਪਟਨ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. (5) ਸ. ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਸੀ. ਐਸ. (6) ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਸੀ. ਐਸ. ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦਿੱਲੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੀਚੇ ਰਹਿਣ।

(V. X. P. 101) 3 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 - ਲਿਆਕਤ ਅਲੀ ਨੇ ਮਾਊਂਟੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਸਟੇਟ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਿੰਧ ਦਾ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਇਨਟੇਰਮ ਗੌਰਮਿੰਟ ਵਿਚ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।

(V. X. P. 137) 5 & 6 April 1947) Jinnah's interview with Mount Batten - Jinnah's proposal a surgical operation on India, otherwise India will perish altogether. Mount Batten said, "Anaesthetic" must precede any surgical operation" ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਗਰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੇ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ (ਦੇਖੋ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ)।

(V. X. P. 149) 7 April 1947) ਜਿਨਾਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਪਾਸੋਂ। ਮਾਊਂਟੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਇਤਨੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਵਾਸਤੇ 4 ਜਾਂ 5 ਸਾਲ ਲੱਗਣਗੇ। ਜਿਨਾਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਤਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਆਪਸੀ ਫਸਾਦਾਂ ਵਿਚ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਮਾਊਂਟੀ ਨੇ ਕੈਮਪਬੈਲ ਜੌਨਸਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਆਖਿਆ।

(V. X. P. 158) 8 April 1947 : ਮਾਊਂਟੀ ਨੇ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜੂਨ 1948 ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ। ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਫੌਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਸਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਤਾਂ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ

ਨੂੰ ਵੀ ਤਕਸੀਮ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ।" ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਜਿਨਾਹ ਗ਼ਮ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਡੁਬ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਤੋਤੇ ਉੱਡ ਗਏ। ਮਾਊਂਟੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜੇ ਤੂੰ (ਜਿਨਾਹ) ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ (ਮਾਊਂਟੀ) ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਵੀ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਜਿਨਾਹ ਤੇ ਬੜੀ ਉਦਾਸੀ ਛਾ ਗਈ।

(ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ) ਹੁਣ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ 8.4.1947 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ 18.4.1947 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਾਊਂਟੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ (V. X. P. 320) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੈਕਚਰ ਵਿਚ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ (ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ) ਅੱਧਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਬੰਗਾਲ ਬਚਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਤਨਾ ਝੂਠ ਹੈ ਜੋ ਐਸਾ (ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਸਫਾ (P. 45, 46) ਤੇ ਬਿਆਨ 7.11. ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ।

ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਜਿਨਾਹ ਮੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸੀਤਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਿਆ। ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 50 ਲੱਖੀ ਅਪੀਲ ਫਿਰ 25 ਲੱਖੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਅਪੀਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਪੈਸਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਹੀ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਇਹ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ 1947 ਵਿਚ ਹੋਈ (Power of Transfer) ਦਾ ਸਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇ। ਜੋ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ 1983 ਵਿਚ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਾਰ ਛਾਪ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। 1977 ਵਿਚ ਪਬਲਿਕ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਖਤੋ - ਕਤਾਬਤ (open) ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਗ਼ਦਾਰੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ (ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ) ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡਾਂ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਲਿਆ ਤੇ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਤੇ ਕਾਇਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

Partition of Punjab & Bengal

(V. XI. P. 884) 4 July 1947

ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਅੱਗੇ ਲੇਲੜੀਆਂ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਕਰੋ ਸਾਨੂੰ ਵੇਟੇਜ਼ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ Safeguards ਅਤੇ Boundary commision ਨੂੰ ਮਦਦ ਵਾਸਤੇ ਆਖੋ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਕੁਝ ਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮਾਊਂਟੀ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(V. XI. P. 951) 1 July 1947 ਨਹਿਰੂ ਉਤਲੇ ਖੱਤ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੇਟੇਜ਼ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਵਗੈਰਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹੀ ਗਲਤ ਹਨ। ਮਾਊਂਟੀ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਖੱਤ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖਦਾ ਹੈ "I entirely agree".

(V. XI. P. 331) ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਰੋਣੇ ਧੋਣੇ ਮਾਊਂਟੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹੀ ਵੇਟੇਜ਼ ਆਦਿ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਮਾਊਂਟੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਆ। ਤਾਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਪੂੰਜ ਦੇਈਏ। ਦੇਖੋ (V. XI. P. 760)

13 ਜੂਨ 1947, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਊਂਟੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਉਹੀ ਵੇਟੇਜ਼ ਦਾ ਰੌਲਾ। ਮਾਊਂਟੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਮੈਂ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਮੰਨਣ ਜਾ ਨਾਂ ਮੰਨਣ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਨਾ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਗੱਲ ਸੁਣਦੀ ਹੈ ਵੇਟੇਜ਼ ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹੱਕ ਵਗੈਰਾ ਦੀ।

ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਮਾਊਂਟੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਤਾ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। (ਦਾਸ) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ 3 ਜਨ 1947 ਨੂੰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਊਂਟੀ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਵੀ ਜ਼ੀਰੋ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜ਼ੀਰੋ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਾਊਂਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਊਂਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ? ਦੇਖੋ ਕਿੰਨੀ ਹਾਸੋ-ਹੀਣੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤਾਂ ਅੱਠ ਕੁ ਹਫਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੋਰੀਆ ਬਿਸਤਰਾ ਲਪੇਟ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਊਂਟੀ ਸਾਡੀ ਖਾਤਰ ਜਿਨਾਹ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਪੰਗਾ ਲਵੇ ਸਿੱਖਾਂ ਖਾਤਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਮੂਲ਼ ਨਹੀਂ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ

ਨੇ ਤਾਂ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਬਿਆਨ ਘੜ-ਘੜ ਕੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਹੀ ਸਨ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੰਮ 3 ਜੂਨ ਵਾਲਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦਾ ਕੀਤਾ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮੇਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਅਫਸੋਸ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗ਼ਦਾਰੀ ਤੇ। ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਂ Civil War ਆਖ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ (ਜਿਸ ਦੀ National Boundary ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ) ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਤਲੋ ਗਾਰਤ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਕਰਵਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਮਾਊਂਟੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਤਿਬਤ ਸਾਡੀ ਹਫਾਜਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਜੇ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਇੰਡੀਆ ਤਿਬਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਵੇ। ਪਰ ਨਹਿਰੂ ਨਾ ਮੰਨਿਆ, ਉਹ (ਨਹਿਰੂ) ਚੀਨ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਹਿੰਦੀ ਚੀਨੀ ਭਾਈ ਭਾਈ। ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਕਰਕੇ ਤਿਬਤ ਚੀਨ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚੀਨ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਆ ਬੈਠਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਚੀਨ ਮਿੱਤਰ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਨਾਲ (ਚੀਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦ ਵਿਚਾਲੇ ਹੱਦ ਬੰਦੀ) ਚੀਨ ਦਾ ਝਗੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੇ ਚੀਨ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਕਾਫੀ ਇਲਾਕਾ ਗੰਵਾ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਦਮੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ।

(V. X. P.893) 19 ਮਈ, 1947 - ਦੇਖੋ (ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਜੈਨਕਨਜ਼ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਜੈਨਕਨਜ਼ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅੰਬਾਲਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। ਮਾਸਟਰ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ Punjab Might drift into chaos.

(ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ) ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲੀਡਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

17.5.47 (V. X. P. 864) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੋ ਵੀ ਮਾਊਂਟੀ ਨੂੰ ਲਿੱਖਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ

ਸਿੰਘ (ਬੀ. ਏ. ਬੀ. ਟੀ.) ਪਾਸ ਸੀ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਾਲ-ਪੋਸਣ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਭੁੱਖਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਚਲਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੌਲੇਟਿਕਸ ਵਿਚ ਨਿੱਲ ਸੀ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਸਭ ਤਜਵੀਜਾਂ ਸਾਰੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਦਿਖਾ ਕੇ 'ਹਾਂ' ਕਰਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦਿੱਲੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਲਕੋ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖ ਛੱਡਿਆ ਸੀ।

17 ਮਈ, 1947 (V. X. P. 863) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਾਸਟਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਲੇਕਿਨ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਬਗੈਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਊਂਟੀ ਨੇ ਤਿੰਨੋਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ 'ਨਾਂਹ' ਕਰ ਦੇਵੋ। ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਹਾਂ' ਤੇ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ।

15 ਮਈ, 1947 (V. X. P. 834) Tara Singh is hysterical ਉਸ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਜਵਾਬ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਜੇਨਕਨਜ਼ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ।

13 ਮਈ, 1947 (V. X. P. 802) At the End of P. 802. ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਲਿਖਿਆ ਖਤ ਜੇਨਕਨਜ਼ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ 13 ਮਈ, 1947.

13 May, 1947 (V. X. P. .645) Pethic Lawrence says, "Viceroy will be instructed to give special attension to the demand of the sikhs."

7 May, 1947 (V. X. P 646) "Every care should be taken to ensure that the sikhs are not involved in Pakistan as a community."

V. X. P. 645 - 7.5.1947 Baldev Singh to Mount Batten 7 May, 1947, ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦਾ ਲਿਖਾਇਆ ਹੋਇਆ ਖੱਤ (ਦਾਸ

ਵੱਲੋਂ) ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਨੇ 3 ਜੂਨ ਆਪ ਖੁਦ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤਾ, ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਨਕਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਵੀ ਤਿੰਨੋਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਨਾ ਮੰਨਿਆ। ਬਾਕੀ ਦੋਵੇਂ ਮਾਸਟਰ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਜ਼ੀਰੋ ਅਤੇ Nil ਸੀ।

(V. X. P. 405) 24.4.1947 "Master Tara Singh, Giani Kartar Singh & Baldev Singh made it quite clear to Mounty that they would fight to the last man if put under Muslim domination" on 18 April Document 173 Page 320 of" V. X. (4-10 to 5.50 p.m.) (ਦਾਸ) ਤਿੰਨੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਇਸਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਜੋ V. X. P. 645 - 7. 5. 1947 ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਦੋਵੇਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਗਰ ਚਲਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਦੂਸਰੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ)

(V. X. P. 104, D 67) 24 March - Tara Singh statement : Master supports partition & says that the sikhs would not join any ministry which is dominated by the Muslim League. Secretary of state Pethic Lawrence writes to Mount Batten 24-3-1947.

(V. X. 10. P. 15, D. 13) Mount Batten replies to Jenkins "I will certainly keep in mind the importance of consulting sikhs" 24-3-1947.

ਦਾਸ - ਇਹ ਮਾਊਂਟੀ ਦੇ ਇੰਡੀਆ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜੈਨਕਿਨਜ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ) Mr. Attlee had instructed him to to this for the sikhs.

"G. Harbhagat Singh Naringwal says "I painfully describe the behaviour of our modern and past leaders of the Panth. They have not tinge of moral force and self respect to guide the Sikhs becuase they themselves

were more keen to achieve their own ends than the well-being of the Sikhs Nation. It is quite clear from their character that they are quite unfit to re-establish the sikh pride and respect in the eyes of the other Nations as were enjoyed previously by us.

So I appeal to the Sikh masses to have their guides like Baba Phula SIngh and Baba Kharak Singh. That is why Sikhs are suffering miserably in every walk of life to-day. It is high time for us to ponder over seriously as for as the choice of leaders is concerneed so that they may deliver goods for our bright future.

The sikhs are ever sound but we have forgotten the real way shown by our great Gurus. As long as we are unaware to understand the real significance mentioned above we shell totally fail if live shoulder to shoulder with other nations. In the end I think it may sacred duty to note a sound warning to save ourselves from these power hungry and awfully selfish leaders. For example, a staunch born Hindu Master Tara Singh disguised as the top leader of the Akali dal dismembered the Sikh Nation in two equal parts & threw those two parts at the feet of Jinnah & Nehru. His followers Giani Kartar Singh, Jathedar Udham Singh Nagokė, Mohan Singh, Isher Singh & Teja Singh Akarpuri. Master Tara Singh knowingly ignored the British offer of a separate independent Sikh State at the time of the partition of India.

As I condemn the action of the above leaders. I

also condemn all the Sikh saints and modern leaders who did not raise any voice in favour of the Independent Sikh State after the Blue Star Action At Darbar Sahib & other Historical Gurdawaras. They are equality guilty & culprits in their conduct of keeping silent. The following names of saints & leaders need to be mentioned for betraying the sikh nation being interested in their personal selfish ends. Kaleran & Rara Sahib sects of saints are worth mentioning here along with the present leaders as Sant Harchand Singh. Surjit Singh Barnala, Gurcharan Singh Tohra, Sukhjinder Singh Kapurthala, Parkash Singh Badal, Balwant Singh Foxy & Jagdev Singh Talwandi. The congress leaders were also insincere & faithless towards the Sikhs. They kept the sikhs under the false promises. These were Gandhi. Nehru, Patel & Rajinder Parshad.

Kukas also served as agents of the Congress government against the Sikhs.

16.6.90.

Giani Harbhagt Singh Narangwal.

Interview with Mr. Campbell Johnson in 1975 :

Three parties , Congress, Muslim League, Akalies. Mount Batten had nrealy 170 meetings with different interests : Princes also consulted, princes of Sikh States. Interim Govt. in Power, represeneted three parties. All the parties had equal say at meeting at Viceroy's House on 2nd June 1947. On the night of 3rd June all the three parties accepted the proposals. A "No" by sikh repre-

sentatives - would have altered the situation. Viceroy said, "the proposals will be implimented only if leaders of all the three parties accepted them. But Baldev Singh ordered by the sikh leardership said, "Yes" on behalf of the sikhs, his speech on the night of the 3rd June, 1947, sikh leadership never proposed to discuss the Transfer of power-Mount Batten surprised & guided them himself showing the Map of the Punjab, was astounded & very mush concerned about the sikhs. Master Tara Singh betrayed the Khalsa Pan th, keeping all the sikhs in the dark.

ਜਿਸ ਵਕਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਮੇਂ ਕਤਲੇ-ਆਮ ਕੀਤੀ ਉਸ ਵਕਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਮੇਂ ਭੀ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਜੈਸਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ। ਉਸ ਵਕਤ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲੱਜ ਕੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥਿਉਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮਹੌਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬੜੀਆਂ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਸਮਲਾਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਚਾਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗੈਰਤ ਨੂੰ ਚੈਲਿੰਜ ਸਮਝ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੀਡਰ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਹਾਰ ਨਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਿੱਖੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਚੈਲਿੰਜ ਦੇ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਰਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਹੀ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਾ ਪਛਾਣਿਆ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਗਿਊਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਪਾਰਟ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰੀ ਦੀ ਅਣਖ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਦਾ ਚਾਂਨਸ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਪੱਖ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਡਰਾਕਲ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਟਕਸਾਲ, ਸੰਪਰਦਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਸਾਧ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸੱਚੀ ਗਲ ਕਹਿ ਕੇ ਸਿੱਖ ਗੈਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ।

- **ਹਰਿਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗਵਾਲ**

(ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ) ਜੋ ਕੁਝ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ "ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਛੱਡੀ ਜੇ" ਆਖਿਆ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅੰਦਰ ਖਾਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਸੀ। ਚੂੰਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਇਤਨਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਚਲਾਕ ਅਤੇ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਮਾਨ ਜੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਹੀ ਨਾ ਪਿਆ ਕਿ "ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਮੁਕਾ..." ਦੀ ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਖੁਦ ਕਦੀ ਵੀ ਅਖੰਡ (1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਸੋਚ ਲਵੋ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਤੇ ਕਿਤਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਭਵਿੱਖਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ (ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਕੱਟਰ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਜਾਨੋਮਾਲ, ਇੱਜ਼ਤ, ਅਣੱਖ, ਸਭ ਕੁਝ ਜਿਨਾਹ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਆ 3/6/1947 ਨੂੰ ਮਗਰ ਇਹ ਗ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ 'ਮੈਂ (ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ (ਦਰੀ ਉਤੇ ਖੜਾ ਹੱਥ ਫੇਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਇਆਂ) ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਛੱਡੀ ਜੇ।" ਆਜ਼ਾਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਜੂਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੇਵਲ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਗ਼ਦਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਪੈਂਟ ਦੇ ਅਗਲੇ ਬਟਨ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ (ਪਹਿਲੇ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ) ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ "ਐ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ (ਨਹਿਰੂ ਆਖਦਾ ਹੈ) ਮੈਂ ਤੇਰੀ....ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਭੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ" ਇਹ ਗੱਲ ਦਾਸ (ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਸ. ਮਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 26 ਦਸੰਬਰ 1992 ਨੂੰ ਦੋਬਾਰਾ ਸੁਣਾਈ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੋੜ ਮੇਲੇ 'ਤੇ।

Extracts from Transfer of Power Vol. IX, X, XI

. Volum, IX. 4 Nov. 1946 to 22 March , 1947

V. X. the Mount Batten Viceroyalty 22 March.

1947 to 30 May 1947

XI, 31 May to 7 July 1947.

V IX P. 55-13-11-1946

ਮਿਸਟਰ ਐਬਲ (ਵਾਈਸਰਾਏ ਦਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰੀ) ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਈਸਰਾਏ ਹਰ ਇਕ ਸਿੱਖ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉਸ (ਵਾਈਸਰਾਏ) ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

V. IX Mr. Henderson ਦੀ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ Govt. House, Lahore 19.1.1947 ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬੋਲੇ, "ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਬਗਾਵਤ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣਗੇ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਨਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਵਾਂਗਾ।"

12.2.1946 V. IX P. 680 Jenkins writes to Lord to Wavell.

ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਭਿਆਨਕ ਖਤਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੇਰੀ ਕਮਾਂਡ ਥੱਲੇ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇੰਤਜਾਰ ਕਰੋ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਵਾਸਤੇ।

11.3.1947 V. IX P 921: Jenkins to Lord Wavell

ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲਾਹੌਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਾਨਾ ਜੰਗੀ ਵਾਸਤੇ ਲੜਣ ਲਈ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

30.10.1946 V. IX. P. 838

ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ to Lord Wavell ਕੇਵਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਹੀ ਆਦਮੀ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਤਰਫੋਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਏਹੀ ਪਾਰਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

10.3.1947 V. IX. P. 912 E. Jenkins to Lord Wavell

ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਐਲਾਨ, Civil War ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਸਿੱਖ, ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਾਬਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬੂ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਕਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

(ਵੱਲੋਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਇਸ ਕਤਲ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਉਹ ਇਸ ਡਰ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ, Jenkins ਅਤੇ Mount Batten ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ (ਏਨਾ ਫਰੰਗੀ ਚੋਟੀ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵੀ) ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਕਿਤਨਾ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਲੀਡਰ ਸੀ।

V. X. P. 863-17.5. 1947 ਆਖਿਰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖੋ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ, ਮਰਦ, ਔਰਤ, ਬੱਚੇ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੇ। ਬਲਦੇਵ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ, ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਆਖਿਰ ਉਹ 1960 ਵਿਚ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਹਰਿਆਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

V. IX. P. 104, 10 March, 1947 ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਖਤ ਜੋ ਵਾਈਸਰਾਏ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ)।

ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵੰਡ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵੰਡੇ ਹੋਏ

ਇਲਾਕੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

V. IX. P. 513, 19-1-1947 (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਹਾਊਸ) ਅਗਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ (British) ਫੌਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬਗਾਵਤ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੋੜ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕਬਜਾ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ।

V. IX. P. 680, 12-2-1947 ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ - ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹਨ। ਸਿੰਘ ਫੌਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਕਮਾਂਡ ਥੱਲੇ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਐਕਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ।

(ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਬਹਾਦਰ ਲੀਡਰ ਕਦੇ ਵੀ ਐਸਾ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਇਸ ਨਾਲ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਾਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੋਕਿਆਂ ਟਾਰਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ ਦੀ ਕੌਮ ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਆ ਵੀ ਗਈ ਸੀ।

V. IX. P. 920 11-3-1947 ਜੈਨਕਿਨਜ਼ ਦੀ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਵੇਵਲ ਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲਾਹੌਰ ਬੈਠਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਾਨਾ ਜੰਗੀ (Civil War) ਕਰਨ ਵਾਕਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

V. IX. P. 838, 30-10-1946 ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਪਾਰਟੀ (ਅਕਾਲੀ ਦਲ) ਦਾ ਹੀ ਵਜ਼ੀਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

V. IX. P. 41, 10-11-1946 ਮਿਸਟਰ ਐਬਲ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਵਿਚ ਵਜ਼ੀਰ ਲੈਣ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੈ।

V. IX. P. 372 ਜੈਨਕਨਜ਼ ਦਾ ਵੇਵਲ ਨੂੰ ਖਤ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ (ਅਕਾਲੀ ਦਲ) ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਵਸਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਚਾਉ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਖਾਨਾ ਜੰਗੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਗੇ।

V. IX. P. 233, 31-8-1946 ਜੈਨਕਨਜ਼ ਦਾ ਵੇਵਲ ਨੂੰ ਖਤ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਇਕ ਅਮੀਰ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਪਾਲ ਪੋਸਨ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਵਜ਼ੀਰ

ਬਣੇਗਾ।

V. IX. P. 912, 10-3-1947 (ਜੈਨਕਨਜ਼ ਦੀ ਮਾਸ਼ਲ ਵੇਵਲ ਨੂੰ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ) ਅੱਜ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਹ (ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਬਹੁਤ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਖਾਨਾ ਜੰਗੀ ਹੁਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹਮਲੇ ਕਰੇ ਬਾਬੂ ਲਾਭ ਸਿੰਘ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਾਬਕ ਪ੍ਰਧਾਨ) ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

(ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਇਸ ਕਤਲ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ (ਜ਼ਿੰਦਗੀ) ਦੀ ਫਿਕਰ ਪੈ ਗਈ ਕਿ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਆਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੁੜਮ ਜੋ ਮਾਸਟਰ ਦਾ ਪਰਸਨਲ ਸੈਕਟਰੀ ਸੀ) ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗਵਾਲ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗੀ ਲੀਡਰ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਹੱਥੋਂ ਵਿਚ ਬੰਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਕਿਤਨਾ ਭਿਆਨਕ ਸੀ ਜਦ ਲੀਡਰ ਵੀ ਧੋਖਾ ਦੇ ਜਾਏ। ਲਾਡਰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ, ਜੈਨਕਨਜ਼ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਬੱਚ ਸਕਣ। ਪਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਆਖਿਰ 27 ਜੂਨ, 1947 ਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾਣ ਹੀ ਲਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਮਿਲਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਗੱਲ ਕਰੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੀ। V. X. P. 803, 13-6-1947

V. X. P. 893, 19-5-1947 ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਤਲਬ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

V. X. P.984, 24-5-1947 Mr. Patel Viceroy ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ

ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ (ਫੌਜੀ ਨਜ਼ਾਮ) ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ।

V. X. 10 ਮਾਰਚ 1947 – ਬਰਤਾਨਵੀ ਵਜ਼ੀਰਆਜ਼ਮਾ ਐਟਲੀ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਖਤ ਲਿੱਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਾਈਸਰਾਏ ਬਣ ਕੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਬਣ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਠੋਸ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। 11 ਮਾਰਚ 1947 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕੌਮ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖ ਕੇ ਤੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵਾਇਸਰਾਏ ਬਣਨ ਦਾ ਮੰਨ ਲੈ ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ 22 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਨਾਲ 24 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਬਣਨ ਦੀ ਕਸਮ ਖਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜੂਨ 1948 ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ 24 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜੈਨਕਨਜ਼ ਨੇ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਮੁਸਲਿਮ ਅਤੇ ਗੈਰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਚਕਾਰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਏ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦਿਆਂਗੇ। 25 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਜੈਨਕੇਨਜ਼ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸਲਾਹ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਉਸ ਨੇ (ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ) 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਿਨਾਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਨੋ ਨਾ ਹਟਿਆ ਤਾਂ ਓਹੀ ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਤਲੋ ਗਾਰਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਰਚ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਕਾਇਦੇਆਜ਼ਮ ਜਿਨਾਹ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਣ। ਚੁਨਾਂਚਿਹ

ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਜਿਹਲਮ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ, ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਕੇ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਵਾ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਹੱਦ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਇਹ ਕਤਲੇਆਮ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਕਰਵਾਈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਅਗਾਂਹ ਵਾਸਤੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਏ। 5 ਅਤੇ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ Mr. Jinnah ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੱਢ-ਕੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਉਹ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ Mr. Jinnah ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਐਸਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ ਕਨਰਾ ਪਏਗਾ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ Mr. Jinnah ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ। Mr. Jinnah ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾਹਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 ਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜੈਨਕੱਨਜ਼ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ 19 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 ਨੂੰ ਜੈਨਕੱਨਜ਼ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 5 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਪੀਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ (ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਅਤੇ 18 ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੈ। ਇਹ 50 ਲੱਖੀ ਅਪੀਲ ਵਿਸਾਖੀ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ, ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬਾਰ ਤਬਾਹ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। 10 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਜਿਸ ਵਿਚ Mr. Jinnah ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਮੰਨੀ ਜਾਏਗੀ। ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਮੁਸਲਿਮ ਤੇ ਗ਼ੈਰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਚਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ। ਚੂੰਕਿ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਖਿਆਲ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਖੁਫੀਆ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ

ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਂ (ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸੱਜਣ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੱਸੋ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਕੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਬੁੱਧੂ ਬਣ ਕੇ ਚੁੱਪ ਰਹੇ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੇ ਕਰੇ ਇਹ ਗੱਲ ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੈ। 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਜੈਨਕਿੰਨਜ਼ ਨੂੰ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 50 ਲੱਖੀ ਅਪੀਲ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ 50 ਲੱਖੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਸਾਫ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ। 17 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ Mr. Jinnah ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅੱਧੀ ਫੌਜ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਓ। ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਜਾਏਗੀ।

18 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 – ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ 4 ਵੱਜ ਕੇ 10 ਮਿੰਟ ਤੋਂ 5.50 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। 20000 ਸਿੱਖ ਪਟਿਆਲੇ ਅਤੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਲੁਧਿਆਣੇ ਰਿਫ਼ੂਜੀ ਬਣ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਕ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਦਿਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਅਤੇ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਦਾ ਪੁੱਤ ਸੀ। ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ੀਰੋ (0) ਸਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦਾ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਗਦਾਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਦਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਨੇ 1943 ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ (ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਕੂਕਾ ਕੁਫਰਤੋੜ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਸੀ, 'ਸਿੰਘੋ ਤੁਸੀਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੀਡਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਕਤ ਆਏਗਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਅਤੇ ਭੇਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇਗਾ ਕਿ

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਹੈ।'' ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਨਿਕਲੀ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਪਟਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਗੱਲ ਪਾ ਕੇ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਆਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਾਰੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਜੀਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਾਲਿਕ ਹਾਂ। ਜੋ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਝੂਠ ਹੋਣ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਥੇ ਹੁਕਮ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਚਲਣਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ ਨਾ ਬਣਾਓ।

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਬਾਬਤ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਬਣ ਸਕੇ ਪਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਇਸ ਖੁਫ਼ੀਆ ਸਮਝੌਤੇ ਕਰਕੇ ਵਿਕ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਹੀ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਆਪ ਅਤੇ ਨਾ ਦੂਜੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ। 18 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾ ਮੰਨਣ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦਾ ਲੀਡਰ Mr. Jinnah ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

26 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ Mr. Jinnah ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਆਖ ਦਿੱਤਾ (5 to 6:20 P.M.) ਕਿ ਮੈਨੂੰ (ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ) ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਖੜੀ ਕਰਕੇ ਸਿਵਲ ਵਾਰ (ਘਰੋਗੀ, ਖਾਨਾ ਜੰਗੀ) (Civil War) ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਖੇਲ ਵਿਗੜ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ (ਵਜ਼ਾਰਤ) ਕਾਇਮ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਕ ਦਿਨ

ਨੂੰ (Jinnah) ਮੇਰਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰੇਂਗਾ।

1 ਮਾਈ 1947 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਟਾਫ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ North West Frontier Province ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ।

1 ਮਈ 1947 ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਸਾਦ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਹਿਰੂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਉਸ ਤੇ ਖ਼ਤ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਵੀ ਕਰੇਗਾ।

1 ਮਈ ਨੂੰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਨੀਚੇ ਕਦੇ ਵੀ ਹੋਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹਿੱਸਾ ਅੰਬਾਲਾ, ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

1 ਮਈ 1947 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਰਾਜ ਦੇਣ ਦੀ ਤਜ਼ਵੀਜ਼ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ।

4 ਮਈ 1947 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ। ਉਸ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਖਤ ਆਇਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ Mr. Jinnah ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾ ਕਰੇ ਪਰ Jinnah ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਤੇ ਬਜ਼ਿੱਦ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਨਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀ ਘਰ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਗੜਬੜ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਪਰ Jinnah ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ Jinnah ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੰਡ ਦੀ ਤਜ਼ਵੀਜ਼ ਮੰਨ ਲਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸੀ। ਉਹ ਦੋ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਮਾਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਾ ਸੋਚ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਪਟੇਲ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੀ ਸੱਟ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਪਟੇਲ ਉਤੇ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਰਾਹ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਇਹ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮਾਰਚ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ 1947 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਰਈਯਤ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਆਕਤ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬੜੇ ਮਸਲੇ ਤੇ (Problem) ਗੱਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ 1982 ਵਿਚ ਦੱਸੀ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਬੜਾ ਗੱਦਾਰ ਸੀ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਕੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੇਜਰ ਸ਼ਾਰਟ (Major Short) ਨੂੰ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ (Sikhs Problems) ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਨਾ ਫਸੇ ਲੇਕਿਨ ਹਿੰਦੂ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੀ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਮੇਜਰ ਸ਼ਾਰਟ ਪਛਤਾਉਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਕ ਖਤਰਨਾਕ ਪੰਜੇ ਵਿਚ ਫਸ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਨਾਂ ਮੰਗਣ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਵੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਇਲਿਹਦਾ ਹੋ ਕੇ ਕਾਇਮ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਨਾ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ (ਰਾਮ ਸਿੰਘ) Campbell Johnson ਜੋ ਕਿ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦਾ Press Secretary ਸੀ, ਨੇ ਦੱਸੀ।

13 ਮਈ 1947 ਨੂੰ. ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ Mr. Abbott ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ

ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਬੜਾ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। 15 ਮਈ ਨੂੰ ਇਸ ਖਤ ਦੀ ਨਕਲ ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ।

17 ਮਈ 1947 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ, ਜੈਨਕਨਜ਼ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇ ਪਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾਉਣ ਦਾ ਬੜਾ ਖਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

17 ਮਈ 1947 ਨੂੰ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਲਫਜ਼ੀ ਹਮਦਰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਲਿੱਖੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਇਆ।

ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਸਾਰੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦੇ ਨਾਲ 2 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀਟੋ (Veto) ਦਾ ਹੱਕ ਦੇ ਕੇ 10 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦ ਰਾਜ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ ਜੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰਾ ਖੇਲ੍ਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦਿੱਲੀ ਆ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਬੁਲਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਮਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰਾਬਰ ਸਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦ ਦਾ ਰਾਜ ਲੈਣਾ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ।

31 ਮਈ 1947 ਜੈਨਕਿੰਨਜ਼, ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਖਤ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਤੋਂ ਰਖਵਾਲੀ ਮੰਗੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਮਾਰ ਨਾ ਦੇਣ। ਮੈਂ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ Letter ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤਾਰਾ

ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੀਂ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਫਜ਼ੂਲ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਆਖ ਦੇਵੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ Letter ਪੜ੍ਹੀ ਹੀ ਨਹੀਂ।

(10 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ) 2 ਜੂਨ 1947 ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੱਤਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਰਾਜ ਦੇਣ ਦੀਂ ਤਜਵੀਜਾਂ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈ ਕੇ ਕੱਲ੍ਹ 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੂੰ 'ਹਾਂ' ਜਾਂ 'ਨਾਂਹ' ਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਗੱਦਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਲੀ ਨਹੀਂ ਸੱਦੀ ਸੀ ਉਹ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਿਲ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ।

3 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਜਿਨਾਹ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਏ। ਸਿੱਖ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਰਈਯਤ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ 3 ਜੂਨ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਜ਼ੀਰੋ (0) ਹੋ ਗਏ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ। ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

3 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ Boundary Commission ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਏ। ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਖਲ ਦੇਣੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਰਈਯਤ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਿਨਾਹ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਸਨ।

ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ 4 ਜੂਨ 1947 ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੁੰਝਲਤਾਈਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ (ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ) ਨੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਟੰਗ ਨਹੀਂ ਅੜਾਏਗਾ। ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁਣ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੈ।

5 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ Boundary Commission ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਲਾਹ ਵਿਚ ਇਕ ਤਰਫਾ ਸਾਲਿਸ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। 5 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਐਮਬੈਸੇਡਰ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਘਰ ਬੈਠਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ 7 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੋ ਬਿਆਨ Times of India ਵਿਚ 5 ਜੂਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ।

30 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ ਨਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਨਾ ਸੇਫ ਗਾਰਡ (Safe-guardas) ਅਤੇ ਨਾ weightage (ਵੇਟੇਜ)। ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੂੰ ਸੁਝਾਉ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ (ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ) ਹੁਣ ਵੀ Governor General ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਹੁਣ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅਰਜ਼ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਾਂਗਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਆਖੇ ਤੇ ਮੈਂ ਲਿਖ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ weightage ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਆਖਿਆ।"

4 ਜੁਲਾਈ 1947 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮਜ਼ੀਦ ਹੱਕ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਏ। ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 4 ਜੁਲਾਈ 1947 ਨੂੰ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਪਰ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

4 ਜੁਲਾਈ 1947 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਖੱਤ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ Governor General ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਕਿਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਭੇਜ ਦੇਵਾਂ।

ਤੇਰੀ ਬੜੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵੋਂ।

4 ਜੁਲਾਈ 1947 ਨੂੰ ਲਿਆਕਤ ਅਲੀ ਖਾਂ ਨੇ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ Mr. M. A. Jinnah will be the Governor-General of Pakistan.

7 ਜੁਲਾਈ 1947 ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ, ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ੀਦ ਅਤੇ weightage ਬਾਰੇ Etc. ਮੈਨੂੰ (ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ) ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਇਹ ਇਕ ਗ਼ਲਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੱਕ ਦੇਣ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਅਜੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ।

ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ ਇਸ ਖਤ ਦੇ ਉੱਤੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

P. 191-15.9.1947 (Mission with Lord Mountbatten by Campbell Johnson)

Ms. ਮੈਨਨ (V. P. Menon) ਦਾ ਜਵਾਨ ਲੜਕਾ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਸਮੇਂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਕੈਮਪਵੈਲ ਜੌਨਸਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਹੀ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸ (ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਨਾ ਦੇਵੇ (Tara Singh is essentially a frightened man.) V. P. ਮੈਨਨ ਇਕ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਚੋਟੀ ਦਾ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦਾ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਸੀ।

P. 176-28.8.1947. ਲੇਡੀ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਸਿਆਲਕੋਟ ਤੋਂ ਇਕ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਦੀ ਭਰੀ ਬੱਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਸਪਤਾਲ (Victoria Memorial Hospital) ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਆ ਗਈ। ਰਾਤ (10.30) ਸਾਡੇ ਦੱਸ ਬਜੇ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੱਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ

ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਜੋ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਉਂ 'ਤੇ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਂ (ਰਾਮ ਸਿੰਘ) 1992 ਦੇ ਆਖਰੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰ ਦਾ ਡਰਾਇਵਰ ਸੀ। ਉਹ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ (J. S. Greweal) ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੜੇ ਵਜ਼ੀਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਰਾਨ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਲੀਡਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਤੋਂ 50 ਗਜ਼ ਫ਼ਾਸਲੇ 'ਤੇ ਖੁਫੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ (J. S Grewal) ਨੂੰ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹਸਦਾ ਹੋਇਆ ਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਅਸਾਂ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾ-ਧਮਕਾ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਲੈ ਲੈਣਾ ਹੈ। S. J. S. Grewal ਫਲੌਰ ਤੋਂ ਪਰ ਹੁਸੈਨਪੁਰਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

Strictly Confidential **17th June, 1986**

The Director,

British Library,

India Office Library & Records,

197, Blacfriars Road, London, SEI ENG.

Dear Sir,

Re : Permission for publishing the Extracts. 10 R L/P &J/ 10/81, and others.

I am greatly thankful to you for allowing me to obtain the extracts from your above referred files.

I am requesting you to grant me the permission to publish the extracts in connection with the negotiations between Lord Mount Batten and the Indian Leaders (incluing Master Tara Singh) at the time of transfer of powers to India and Pakistan. The grounds on which I apply for this permission are as follows :

Soon after the transfer to power to Pakistan and India the Akali leader Master Tara Singh in his several speeches created the misapprehension among the Sikhs that Lord Mount Batten was responsible for the destruction of Sikhs and thus and deceived and betrayed the Sikhs. After a careful and thorough studies of the records at your office I have been left in no doubt theat this is not the case. It is evident from the records that Lord Mount Batten tried his best to help the Sikh cause. But it was the treacherous role of Akali leader Master Tara Singh who did not listen to the good and sincere advice of Lord Mount Batten. It is evidently clear that it was Akali leader who betrayed the Sikhs.

In view of this I feel it my solemn duty to bring the true facts before the Sikhs that it was not Lord Mount Batten who was responsible for our present plight but it was our Akali leader

Master Tara Singh who was and is responsible for us present plight. Secondly I wish to restore the good name of Lord Mount Batten and British people among the Sikhs through out the world, so that his name will command a great respect among the Sikhs.

It is hoped that will kindly accede to my request.

Thanks,

Yours faithfully,

RAM SINGH

The British Library
India Office Library & Records,
197-Black Friars Road, London S. E. I-8NG
23 June, 1986

Dear Mr. Singh,

Thank you for your letter of 17 June in which you request permission to publish extracts from certain files relating to Lord Mount Batten and the Sikhs held in the India Office Recrods, notably in L/P&J/10/81.

There is, of course, no objection to your publishing extracts from these documents. You should, however, acknowledge Crown-copyright in your publication in the following terms :

Unpublished Crown-copyright documents in the India Office Library and Records reproduced/transcribed in this publication appear by permission of the Controller of Her Majesty's Stationery Office.

Yours sincerely
Sd. Martin Moir
Deputy Director

On 9 March 1966 the Prime Minister, Mr. Harold Wilson, announced in the House of Commons that the closed period for official records was to be reduced from fifty to thirty years.

A project to publish documents from the India Office Records had been under discussion for some years and on 30 June 1967 the Prime Minister, in replying to written question in the House of Commons, announced that the first of the new series of selected documents to be published was to relate to the Transfer of Power in India.

Secret Telegram sent to H. M. G. by Mountbatten The Transfer of Power.

Representative of British Government in India

1. P. M. Mr. Clement Aattlee.

2. Secretary of State, Earl of Listowel.

3. Viceroy H. E. Lord Mountbatten.

4. Chief of Viceroy's Staff, Lord Ismay.

5. Principal Secretary to the Viceroy, Sir Evic Mieville.

6. Private Secretary to the Viceroy, Mr. Abell.

7. Major Short : - Personal Assistant to Sir Cripps.

Deputed to guide Master Tara Singh to get Khalistan. Special (i. e. Partition) Committee (12-26 June 1947)

1. H. E. Mountbaeetn

2. Liaqut Ali Khan

3. Sardar Vallabhbhai Patel

4. Dr. Rajindra Prasad

5. Mr. Abdur Rab Nishtar.

DEFENCE DEPARTMENT, NEW DELHI,
7 NOVEMBER 1946 (Page 20)

Dear Lord Wavell,

I have received copyof letter dated the 30th October 1946 which Master Tara Singh has addressed to your Excellency.

According to the Statement of May 16th, the Sikhs have been placed on an equal footing with the other two parties and it may just be that the minorities reffered to in your correspondence with Mr. Jinnah do not include the Sikhs at all.

Mr. Abell to Master Tara Singh

Page 41 Mountbatten Papers. Official Correspondence

Files : Sikh Problem, Part 1 (a) : f 76

No. 592/3 10 November 1946

My dear Master Tara Singh,

His Excellency the Viceroy asks me to aknowledge your letter of the 30th October.

2. He is sure you will agree that the present Sikh Member of the Interim Government has the confidence of the Sikh community as a whole and he sincerely trusts the question of filling a vacancy will note rise.

Jenkins Letter to Wavell

Page 373. 31-8-1946 Jenkins letter to Wavell about Baldev Singh, 31-8-1946. The sikh is a wealthy industrialist, and was brought up largely outside the Punjab. His business interest are in Bihar. The Sikhs are not easy to control, and he has little real influence over them. His personal sympathies are with the Congress. He is about to join the Interim Government, and his successor in the Punjab is unlikely to bt an improvement.

Partition Council (from 27 June 1947)

1. Mountbatten	Governor of Punjab,
2. Mr. Mohaaammad Ali Jinnah	Sir Evan Jenkins I.C. S.
3. Mr. Liaquat Ali Khan	Mr. Abbatt Secretary to
4. Sardar Vallabhbhahi Patel the	Governor of The Punjab
5. Dr. Rajendra Prasad	

Transfer of Power Valume IX

(P. 372) 31-8-1946 Jenkins letter to Lord Wavell.

The congress pact with the Sikhs is welcmed as ensuring protection for the Hindus, especially in the central Punjab. The Hindu News papers are arrogant & most bitterly communal. Underneath the bluster there is (as always with the urban Hindu) an under current of fear; nothing is more likely to bring about a physical conflict than this pitiful combination of arrogance and timidity.

The Sikhs attitude is still uncertain - the community is divided into atleast three groups and although it is now officially linked with the congress. Some influential Sikhs would be reluctant to break finally with the Muslims. The chances are, however, that in any serious disturbance the Sikhs would side with the Hindus. The tone of the Sikh - press and of Sikh speakers is anti-British and anti-Muslim and the Sikh speakers are among the most violent in the Punjab.

(The Interim Govt.) Sardar Baldev Singh to Field Marshal Viscount Wavell

Mountbatten Papers. Official Correspondence Files : Sikh Problem, Part I (a) : f 74

The Coalition Ministry is, in short, an exceedingly weak team. Its Muslim members dislike and distrust their Congress colleages.

Page 411. 222 Viceroy's House, New Delhi.

23 December 1946.

Sir J. Calville to Lord Kethick Lawrence

In a letter to the Secretary of State, dated May 25th, 1946, Master Tara Singh gave expression to the anxiety and apprehensions of the Sikhs and asked for clarification in regard to certain matters. The Secretary of State sent an answer to this letter on June 1st, 1946, in the course of which he said: "I have considered carefully the detailed points you raise at the end of your letter. I fear the Mission cannot issue any additions to, or interpretation of the statement."

23-12-1946

Record of Mr. Henderson's Conversation with Master Tara Singh at Government House, Lahore on Sunday, 19 January 1947, P. 513.

L/PO/12/Henderson Mission Meetings

Master Tara Singh stated that the Sikhs had strong fears of Muslim domination. They desired some safeguards in Section B such as had been provided at the Centre in respect of major communal differences. Sikhs would then willingly co-operate in the work of the section. I asked him whether if no such safeguard was given whether they would refuse to enter into the Section. He said that it is was doubtful that they would, although they might take a decision to enter the Section in order to state their case reserving their freedom to leave subsequently.

He stated that if British bayonets were not here the Sikhs

would revolt and seek to prevent Muslim domination by seeking control of the Province themselves.

They might as an aternative by the use of force agree to the division of the Province, but only as a last solution. Provided there was no risk of Muslim domination they preferred to keep the Province as at present constituted, but this (was) dependent, as he had already stated , upon the provision of adequate safeguards, and required inter-communal co-operation. If the safeguard for which they asked were given, they would willingly co-operate with the other communities in running the Provincial administration.

He indicated the possibility of a visit to England in order to put the Sikh case to the British Public.

19.1.1947

P. 680 Sir E. Jenkins (Punjab) to Field Marshal Viscount Wavell.

Telegram, Wavell Papers. Official Correspondence : Indian, January 1946 March 1947, P. 241.

12. February 1947

Tara Singh has issued statement to the Press to effect that Sikhs are in grave danger and must revive their "Army" immediately under his command. Demonstrations are not however to be made until he gives the word.

12.2.1947 - P. 912 Sir E. Jenkins (Punjab) to Field Marshal Viscount Wavell

10 March 1947, 11.20 p. m.

3. Two police officers who saw Tara Singh at Amritsar today say that he is extremely excited: asserts that 'Civil War' has already begun and threatens attacks on police stations and a mass Sikh rising. Murder of Labh Singh a former President of S. G. P. C.

in Jullunder recently is probably main cause of his resentment. We are doing what we can to get him off the boil. Anti-Pakistan Day tomorrow may give some trouble but I hope not.

Sardar Baldev Singh to Field Marshal Viscount Wavell

11 March 1947 Page 914

We watched the manoeuvre with grave misgivings from its very start; and you will remember how Sikh opinion reacted almost instinctively to declare, as Master Tara Singh did in a press Statement, that the League's move was in fact an attempt to establish its own domination in the Punjab.

Sir E. Jenkins (Punjab) to Field Marshal Viscount Wavell

11 March 1947, 10.50 p.m. Page 920

On return I had a long talk with Baldev Singh and Swaran Singh. Upshot was that Sikhs would be prepared to join in informal discussion with League under my chairmanship provided League Leaders (a) made open effort to stop outrages in Rawalpindi, Attock and Multan and (b) obtained authority from their High Command to negotiate freely with minorities. Sikhs are intensely excited and Tara Singh who is now in Lahore though fairly reasonable with officials is still talking in terms of civil war. Mamdot is being contracted tonight and I intened to see him tomorrow morning.

Note by General Messervy to field Marshal Sir. C. Auchinleck.

22 March 1947 Page 1005

When the intensive Muslim League campaign succeeded in forcing the resignation of the Unionist Punjab Government and was followed by militant anti-Pakistan statements by Master Tara Singh and other Sikh leaders, Muslim feelings wer roused to a

pitch of fanaticism. It only needed a spark to set alight the raging fires of religious passion. This was provided by anti-Pakistan meetings and processions in such places as Lahore, Amritsar, Multan and Rawalpindi. In Multan the Hindu-Sikh processionists were even so madly unwise as to raise the cry of 'Qaidi-Azam Murdabad'. In the predominantly Muslim areas of Rawalpindi and Multan Divisions the fires spread rapidly to the rural areas.

Minutes of the Meeting ofthe Viceroy with the Indian Leaders, First Day L/P&J/10/81. ff. 401-9 Telegrams to H.M.G. by Lord Mount-Batten.

CONFIDENTIAL

Those present at this Meeting held at the Viceroy' House, New Delhi, on 2 June 1947 at 10 a. m. wer e : Rear-Admiral Viscount Mountbatten of Burma, Pandit Nehru, Sardar Patel, Mr. Kripalani, Mr. Jinnah, Mr. Liaqut Alit Khan, Mr. Nishtar, Sardar Baldev Singh, Lord Ismay, Sir. E. Mieville; Lieutenent-Colonel Erskine Crum (Secretariat)

The Necessity for Speed

Before he had left for India in March, he had been given no indication in London of the necessity for speed in formulating proposals for the transfer of power.

Extract of Baldev's Latter to Mount-Batten L/P+J/10/81 - 3 June, 1947. Baldev Singh sends this latter to Mount-batten that he accepts the British proposals on 3rd June, 1947.

"I (Baldev Singh) must say that judged by this simple test the plan as it stand is far from satisfactory. My Sikh friends and I, however, do appriciate that the principle of the partition of the Punjab has been accepted and the anxiety you have expressed to help the community.

I should like to bring to your notice that though assurances have been given to us that we shall have equal rights with the two other major communities for the safeguard of our communal rights and privileges, nothing tangible has so far been done to give effect to these assurances. Our community is now in danger of being riven in two. We have so far not been assured equal rights with others in either the existing or the proposed new Constituent Assembly. We request you to see this is done.

Finally, my Sikh friends and I accept the principle of division as laid down in the plan with the hope that in order to make it fuly acceptable to my community, care will be taken to meet the views expressed in this letter when framing the terms of reference for the Boundary Commission.

Assuring you of my endeavour to help you in solving the difficult problems, I remain,"

Youres sincerely,

Sgd. Baldev Singh

His Excellency Admiral Lord Mountbatten L/P+J/10/81

CONFIDENTIAL CODE

From	Viceroy
To	Secretary of State for India
Repeated to	All Governors and Governor of Burma
Dated	New Delhi 22.20 hours, 3rd June 1947
Receieved	23.30 hours, 3rd June 1947

IMMEDIATE NO. 1284-S.

Nehru quite openly admitted North West Frontier Province could not possibly stand by itself, and if became clear to me that this was a device to free Khan Sahib's party from the odium of being connected with Congress during the referendum period, since Nehru spoke about Khan Sahib wishing to join Union of India at a subsequent stage. I told Nehru I had no intention of raising this at the meeting, and he accepted my ruling on this.

5. He also asked that the referendum should be based on adult franchise. I told him that this was quite impracticable in the time available, and rejected it.

7. Baldev Singh wanted instructions to Boundary Commission included in printed plan and wished them to take Sikh interests more fully into consideration. I rejected this at meeting and he accepted my ruling.

9. At the end of meeting I handed them a copy of a paper on administrative consequences of partition, much on the lines of the one I left with you drafted by Christie to which I had added a preliminary statement to the effect that Parliamentary legislation settingup two Dominions would be introduced in Parliament during the current session and that the Act would contain a provision enabling me to bring it into operation at any time thereafter. It was my intention that the act should be brought into operation not later than August 15th 1947. I purposely mentioned a very early date for tactical reasons as I am anxious to make them realise that they must move quickly and that vital decisions would have to be taken in very near future. I have given them copies of paper to take away with them and I have arranged to meet them again at 10 a.m. on Thursday morning, June 5th, in order to have

a general discussion on items contained therein, before taking it in Cabinet at 6 p.m. on Friday.

10. The meeting agreed that Auchinleck should be invited to broadcast in near future a steadying message to armed forces giving them a broad outline of their future. I told leaders that the working Committees would have to give Auchinleck answers on several points such as whether the Army was to be divided on a geographical or communal basis, and whether a Moslem soldier living in Bombay would serve in Hindustan or Pakistan Army, and if the latter whether he would have to transfer his domicile. It was clear from reactions at the meeting that none of leaders present had even begun to think of complications with which we are all going to be faced. Perhaps this is lucy, since it will enable us to hold the initiative in Viceroy's House during coming difficult period.

India Office Library and Records Reference Page from Secret File L/+J/10/81

Mountbatten addressed the Press Conference on 4the June 1947

The Sikhs

THE VICEROY, continuing said that he was most distressed about the position of the Sikhs. He did not think that any single question had been discussed at such great length in London as this. He had repeatedly asked the Sikhs whether they desired the partition of the Punjab, as they were so spread over that Province that any partition would necessarily divide their community, and they had repeatedly replied that they did. Difficult formulae had been tried, but it was apparent that there would be frightful difficulties if attempts were made to work, for the notional partition, on any principle other than division between the majority Muslim

and majority non-Muslim areas. It had therefor been agreed that the notional partition would be entirely provisional. The Boundary Commission, on which Sikh interests would of course be represented, would have to work out the best long-term solution.

EXTRACT FROM VICEROY'S SPEECH AT A PRESS CONFERENCE AT NEW DELHI JUNE 4TH 1947 L/P+J/10/81

"Gentlemen, I should like to begin by thanking the Honourable Member for Information and Broadcasting for coming here and taking the chair at this Press Conference today. I have no prepared address to deliver nor have I any notes. I have already delivered my prepared address on the radio last night. Today I propose to confine my few introductory remarks to clear the background and then answer any question that you may care to ask.

"When I suddenly found myself going to India we had some preliminary discussions in London, and we settled on a programme that I should spend the first six months in becoming acquainted with the problems, and then I should send my recommendations to H.M.G. to enable them in due course to prepare the necessary legislation for introduction early in 1948 in Parliament.

"There are two main parties to this plan, the Congrss and the Muslim League, but another community, much less numerous but of great importance - the Sikh community - have of course to be considered. I found that it was mainly at the request of the Sikh community that Congress had put forward the resolution on the partition of the Punjab, and you will remember that in the words of that resolution they wished the Punjab to be divided between predominantly Muslim and non-Muslim areas. It was, therefore, on

that resolution, which the Sikh themselves sponsored, that this division has been provided for. I was not aware of all the details when this suggestion was made, but when I sent for the map and studied the distribution of the Sikh population under this proposal, I must say that I was astounded to find that the plan which they had produced divided their community into two almost equal parts. I have spent a great deal of time both out here and in England in seeing whether there was any solution which would keep the Sikh community more together without departing from the broad and easily understood principle - the principle which was demanded on the one side and was conceded on the other.

"I am not a miracle worker and I have not found that solution. All I have been able to say is that the leaders of the respective communities shall appoint a committee which will draw up the terms of reference of the Boundary Commission which has been suggested in the plan. The Boundary Commission shall have representatives of all the parties so far as it is humanly possible. There will be no interference or dictation by the British Government. If we can be of service in advancing impartial views and helping in this work we shall not be afraid to do so, but this is your country and it is up to you to decide what to do with it.

"The most gratifying part of the whole procedure has been the absolute determination of every responsible leader with whom I have spoken that whatever the solution finally adopted, it was going to be adopted peacefully and without any blood-shed, and they were going to throw all their weight to stop any further trouble. Every single member of my Cabinet individually and together has expressed to me the strongest possible wish that the armed forces of India should be used to ensure that there was no further bloodshed and that is the reason, and the only reason, why the

Defence Member, Sardar Beldev Singh, announced last night the transfer of additional troops particularly into the areas about to be partitioned, the most important being the move of the Fourth Infantry Division into the areas which are about to be partitioned in the Punjab. I do not need to tell you that this is not a British move.

"Now comes probably the most interesting of all the developments in the course of these very high speed talks. After a while it became apparent to me that next to an acceptable solution or settlement all leaders wanted speed in the actual transfer of power. All leaders were anxious to assume their full responsible at the earliest possible moment, and I was anxious to let them do so because once the decision has been taken why should we wait? Waiting would only mean that I should be responsibility ultimately for law and order, whereas in point of fact, however much you may talk about responsibility, it is never the same thing unless you are really legally and completely in control.

"It may be we shall all be out by the end of this year. It may be that it may be useful for some of the British to stay on, but the one thing that would be wrong to say is that we are going out, and we are going to leave you in this mess and we are not going to give you any help. That would be inexcusable. This means that the British will stay so long as they can be of use and when they are not wanted they will go exactly when they are asked to go. I cannot really put it as a fairer proposition.

"I fear that to the people of India now there is a third party to all these negotiations, and that is the party which sits in Whitehall and are legally and constitutionally responsible. I refer to His Majesty's Government. So I took the opportunity of flying home to see them. I arrived home at lunch time on a Monday some sixteen days ago. By tea-time I was right in the midst of the India and Burma Cabinet Committee going strong.

"BRITISH WILL LEAVE WHEN THEY ARE TOLD"

Viceroy's Press Conference

I. and B. department,

New Delhi, June 4th, 1947 L/P+J/10/81

"Power will be transferred as completely this year as it ever would have been by June, 1984," said the Viceroy at his Press Conference here today. He said the British would leave whenever they were told. "It may be we shall all be out by the end of this year."

Lord Mountbatten said one thing on which all parties in India and himself were agreed was the need for speed. The idea of Dominion Status, he said, was completely novel and came to him overnight, when the necessity for speedy approval was introduced. When the decision of the Provinces is known, legislation will be rushed though Parliament in record time.

In a long explanation of the background to His Majesty's Government' plan, the viceroy said he worked in close consultation with the leaders at every stage of development of the plan, which came as no shock or surprise to them. Referring to the Sikh community, the Viceroy said Congress had put forward the resolution, mainly at the request of the Sikh community, on partition of the Punjab. He sent for a map showing the population of the Sikhs and he was astonished to find that the plan which they had produced would divide the community almost into two equal halves. He spent a great deal of time to find out a solution which would keep the Sikh community together. But he had not been able to see any solution.

Asked whether the Central Government would be given powers to intervene if disturbances occurred in the Provinces, the

Viçeroy said, "There are many times more troops in the troubled areas than before. The Centre is already there, intervening in the most effective way possible, by the adoption of unanimous decisions in the Interim Government not to tolerate any more violence."

Questions regarding the Boundary Commission were then put to His Excellency. He said H. M. G. could hardly be expected to subscribe to partition of the Provinces on the basis of landed property - "Not, at all events, this British Government." The Governors of the Punjab and Bengal had already received instructions to put into effect Clause 9 in H.M.G.'s statement providing for a notional division.

The Viceroy was asked what provicion H.M.G. would make for protection of the minorities. His Excellency said the British Government's decision to quit was not insincere. Since this was so, there was not legal means to enforce any protection for the minorities but he had talked to the leaders and was absolutely certain they would look after the interests of the minorities as a matter of conscience, honour and fair play. While he was here, his services would also be available.

On the question of defence, the Viceroy said the two States were absolutely free to decide whether they wanted to get together for the defence of India or wanted to make separate arrangements. Information Department,

India Office

(Telegrams B. 407, 407 A and 407B from the Press Information Bureau.)

QUESTIONS AND ANSWERS AT THE VICEROY'S PRESS CONFERANECE 4TH JUNE 1947 L/P+J/10/81

Q. I do not want to embarrass Your Excellency. Even the Congress Working Committee has also to consult the All India Congress Committee and we find that Master Tara Singh, the Akali leader, has stated that the statement is not very satisfactory. My point is whether His Excellency has received from each of the three leaders, the Congress, the Muslim League and the Sikhs, that measure of support which give him the satisfaction that when these matters are referred to thier bigger bodies they will receive satisfactory ratification, or whether His Excellency is feeling more satisfied in the case of one and less in the case of the other ?

A. Let us put it this way. I am the person who is carrying the responsibility of going ahead with this business. If I have gone ahead it is because I feel this was the right thing to do. If you are trying to find out what was given to me in confidence I am not going to be taken in for the simple reason that I do not want to prejudice the deliberations that may be carried out by the various parties. The main point is, and I repeat it, that I have gone ahead and I have teken, if you like, a risk in doing so, but I have spent the last five years in taking what you might call calculated risks.

Q. The question is how to keep the integrity of the Sikh community intact. What is the provision that you have made in this plan to keep the integrity of the Sikh people intact ?

A. I must point out that the people who asked for the partition were the Sikhs. The Congress took up their request and framed the resolution in the form they wanted. They wanted the Punjab to be divided into predominantly Muslim and non-Muslim

areas. I have done exactly what the Sikhs requested me to do through the Congress. The request came to me as a tremendous shock as I like the Sikhs, I am fond of them and I wish them well. I started thinking out a formula to help them but I am not a magician. I am an ordinary human being. I believe that it is the Indians who have got to find out a solution. You cannot expect the British to solve all your problem. I can only help you to arrive at the correct solution. A lot can be done by a chairman but he cannot impose a decision on anyone. It is up to the Sikhs who are represented on the committee to take up the case. It is not I who is responsible for asking for partition. In the other answer viceroy said, "I am really sincere in my desire to help the Sikhs. I really believe that the leader of both of the party are equally sincere & intend to do but they can to help them."

EN CLAIR

In Word Telegram L/P+J/10/81

From	Viceroy
To	Secretary of State for India
Dated	New Delhi, 13.45 hours, 4th June 1947
Received	13.00 hours, 4th June 1947

IMMEDIATE No. 320 - GT.

Harris from Abell. Dawn leader today Begins. "In humble thanks giving to Almightly Allah the hearts of a hundred million. Musalmans rise upwards to Heaven on this great day." The Leader goes on to speak of this hour of triumph and to add "All available telent that the Muslim nation can produce must now be harnessed" and "The time has now come for breathless constructive activity."

CYPHER (O.T.P.) L/P+J/10/81

From	Viceroy
To	Secretary of State for India
Dated	New Delhi 23.20 hours, 7th June 1947
Received	05.55 hours, 7th June 1947

No. 1348-S

As a result of recent meetings with Indian Leaders, it has been decided to set up Partition Council as soon as it has been established that there is to to partition.

2. Duties of Council are implicit in title. It will probably consist of Nehru, Patel, Jinnah and Liaquat, with myself as Chairman.

3. I made it clear that I would not arbitrate in cases where the two parties failed to reach agreement. Indian Leaders saw my point and it has been decided to set up and arbitral tribunal for this purpose.

Viceroyalty of Mount-Batten Volume X. 22-3-1947 to 30 May 1947.

10 March, 1947 Attlee's letter certainly embodies the most formidable terms of reference ever given by a Goverment to a viceroy (Mountbatten). 11 March 1947. Mountbatten's appointment had the cordial approval of the King, who had personally appealed to him, on grounds of national duty, to accept it. He had full power to decide the issue at the spot.

P. 9.24 March 1947, Mountbatten Begins : Although I believe it is not usual for a speech to be made at the swearing-in ceremony I should like to say a few words to you and to India.

This is not a normal Viceroyalty on which I am embarking. H.M. government are resorted to transfer power by June 1948; and since new constitutional arrangements must be made and many complicated questions of administration resolved - all of which will take time to put into effect - this means that a solution must be reached within the next few months.

P 15 Mountbatten's first interview with Pandit Nehru on 24th March, 1947 for 3 hours. Jenkins wrote to Mountbatten that Giani Kartar Singh said that in (absence) of agreement acceptable to Sikhs between Congress and League, Sikhs must insist on partition of the Punjab and that Sikhs would resist with all their resources any endeavour to set up Moslem Ministry in the mean time. Failing agreement as above partition must be effective and working before June 30th 1948.'

2. Lord Mountbatten replied in tel. 630-S of 25 March as follows : "I will certainly keep in mind the importance of consulting Sikhs.' R/ 3/1/1976 : f 58.

V. X. P. 36 - 28-3-1947 Mountbatten decided on 28th March that He would inform Mr. Jinnah that the grant of Pakistan would involve by application of the same principle, the partition of the Punjab and Bengal.

V. X. P. 104-28th March 1947. 4 Mountbatten says. "I have recently been reading Jenkins letter to Wavell of the 7th March No. 653 about the political situation in Punjab and his telegram No. 70-G of the 24th March. I have also seen a statement by Tara Singh in which he supports partition and says that the Sikhs would not join any ministry which is dominated by the Muslim League.

V. X. P. 138 - 5 & 6 April (Interview between Jinnah & Mountbatten)

Mr. Jinnah claimed that the was only one solution - a "surgical operation" on India, otherwise India would perish altogether. I replied by reiterating that I had not yet made up my mind, and pointed out that an "anaesthetic" must predede any "surgical operation."

V. X. On 5-4-1947 P. 159 Mountbatten to Jinnah.

I then pointed out that his remarks applied also to the partition of the Punjab and Bengal and that by similar logic if I accepted his arguments in the case of India as a whole, I had also to apply them in the case of these two Provinces.

Whilst admitting my logic, he expressed himself most upset at my trying to give him a "moth eaten" Pakistan. He said that this demand for partitioning the Punjab and Bengal was a bluff on the part of Congress to try and frighten him off Pakistan. He was not to be frightened off so easily; and he would be sorry if I were taken in by the Congress bluff.

V. X. In a speech in Bombay on 27 March 1947 Mr. Jinnah appealed for a truce on the basis of Pakistan, the elimination of the British in India and India for Indians. 'I am fighting for Pakistan', Mr. Jinnah said, 'which means I am fighting for the freedom of India...I appeal to Muslims and Hindus and others to examine the position. Do not be carried away by dreams. Let us be practical. Let us agree to divide...'

V. X. P. 167. 9-4.1947 Mountbatten says that on Jenkins recommendations :

Mounti says that On Jenkins recommendation I have decided to call them into consultation, and have asked Baldev Singh to invite Tara Singh and Gyani Kartar Singh to come and see me in Delhi.

V. X. P. 172. 9-4-1947 An appeal purporting to be signed by 18 Sikhs, including Sardar Baldev Singh, for what appears to be a "war fund" of Rs. 50 Lakhs.

V. X. P. 177. 10-4-1947 Mountbatten decides :

P. 177 (iv) The Punjab and Bengal would be partitioned.

(v) There would be a general election in the N. W. F. P. and possibly in other provinces also.

V.X. P. 187. 10-4-1947 Nehur to be called by Mountbatten to decide the Punjab & Bengal Boundries.

V.X. P. 194. 11-4-1947

(a) Partition the Punjab.

(b) Partition Bengal and Assam;

V. X. P. 284: 16-4-1947 Mounty said, Baldev Singh categorically denied in the presence of Sir Evan Jenkins that he had ever signed this appeal, or had agreed to be Treasurer. Sir Evan Jenkins accepted his assurance. Sir Evan Jenkins then left Sardar Baldev Singh and myself alone.

V. X. P. 285 He (Baldev Singh) himself said he thought partition was now the only acceptable solution.

V. X. P. 299. 17-4-1947. Jinnah said to Mounty ""you must carry out a surgical operation; cut India and its army firmly in half and give me the half that belongs to the Muslims League." I told him that if I accepted his arguments on the need for partition of India, then I could not resist the arguments that Congress were putting forward for the partition of the Punjab and Bengal. He was quite horrified and agrued at great length on the need to preserve the unity of the Punjab and Bengal, pointing out that the Punjabis and Bengalis regarded their Provinces as unified territories which they would hate to see split up.

V. X. P. 320 - 18-4-1947 Mountbatten with Master Tara Singh, Giani Kartar Singh & Baldev Singh.

V. X. P. 320. 18 April 1947. The meeting lasted from 4.10 to 5.50 p.m.

I welcomed the Sikhs and told them what a warm place they had in my heart, since the Sikh units had fought with such magnificent gallantry in S. E. Asia.

I told them I had seen the Maharaja of Faridkot who had told me something of his ideas (But bearing in mind his request no to refer to their letter to him in front of Sardar Baldev Singh, I did not mention this).

I asked them about the situation in the Punjab and immediately they bagen a long tale of woe of how the Sikhs had been gratuitously attacked and beset by the Muslims; how peaceful the Sikhs were and how they would never again be able to live in peace and harmony with Muslims and would accpet nothing that would put them under their domination.

V. X. P. 324 18-4-1947 Finally they (all the three Sikh leaders) asked that if I (Mount-Batten) did decide on Pakistan and on the partition of the Punjab, I should publicaly give them the choice of joining either Pakistan or Hindustan, so that they might have some bargaining power to gain the best terms. This I agreed was entirely fair.

V. X. P. 321-322-323. (This interview between Mount-Batten & three Sikhs Leaders with worth reading).

Appendix 'A'

V. X. P. 336-337 Draft Invitation to the Indian Leaders

I have spent very many hours during the last month in talking over the problems which confront us with the leaders of

opinion in India, and you yourself have been good enough to spare me a great deal of your time.

Convinced as I am that an announcement ought to be made at the earliest possible moment as to how H. M. G. propose to transfer authority to Indina hands by June, 1948, I am most reluctant to postpone the submission of my final advice on this matter to London for even a day longer than is necessary. On the other hand, the issues are of such overwhelming importance that I am anxious to have a final check-up on the various alternative solutions which have been suggested to me. I am therefore inviting the following a addition to yourself, to meet me round the table in Delhi for a final series of talks beginning about 5th May.

Pandit Nehru, Sardar Patel, Mr. Jinnah, Mr. Liaquat Ali Khan and Sardan Baldev Singh.

I earnestly trust that you may see your way to accepting the invitation.

I must emphasise that I shall not ask the Conference for advice as to the future constitution of India since that is clearly a matter for the Indian people to settle among themselves. My sole purpose is to arrive at final conclusions as to how authority should be transfered.

It is my hope that the talks should not take more than three or four days.

V. X. P. 346. 20-4-1947

Record of Interview between Rear-Admiral Viscount-Mountbatten of Burma and the Maharaja of Patiala.

His highness dined with me, and I had a talk with him from 2100 to 2145 hours.

After referring to my last visit to Patiala, His highness took

the usual line of expressing his intense grief that the British were deserting their allies and friends of long standing by their departure from India. He also said that if we were proposing to do that, he thought it had been very unfair of us to weaken the States in the way we had done over the last few years instead of strengthening them so that they could stand on their own legs when we went.

He told me that he had a large number (I think 20,000) of Sikh refugees from the massacre areas of the Punjab, who were constituting a great problem for him.

He said he was trying to keep Tara Singh and Kartar Singh in order, but they were of course apt to be inflammatory; and he told me that he thought that they and the Raja of Faridkot were being extremely foolish in the plans they were trying to hatch (and about which the Raja of Faridkot had told me). He had warned the Raja of Faridkot that any idea that the departure of the British could be made the occasion of a 19th Century grabbing match was out of the question and could not fail to have the most disasterous repercussions ultimately on the grabbers.

H.H. of Patiala said that although he would do all in his power to preserve peace and avoid strife, he could not but be worried at the prospect of our departure, since he believed that chaos and riot, were the least that could be expected after we had gone, and that they would be lucky if they escaped civil war.

As usual, he asked me whether we would not reconsider our decision to go and I gave him the usual answer.

V. X. P. 405. 24-4-1947 Mounty says :

I had my interview last Friday with the Sikhs represented by Master Tara Singh, Gyani Kartar Singh and Sardar Baldev Singh. Any hopes that I still entertained of being able to avoid the

partition of the Punjab if Pakistan is forced on us were shattered at this meeting; all three Sikhs made it quite clear that they would fight to the last man if put under Muslim domination. They considered that the Cabinet Mission had let them down badly and presented me with a book called The Betrayal of the Sikhs on this subject, written by Landen Sarsfield.

V. X. P. 426. 25-4-1947. Sardar Patel to Mount-Batten.

(b) If the Muslim League did not accept the Cabinet Mission's plan, Congress desired partiton.

V. X. P. 427 (ii) The viceroy decided to speak to the Governor of the Punjab about the report that there were 100 Sikh girls in the possessition of the Muslims in Western Punjab.

V. X. P. 451. 26-4-1947. Mount-Batten to Jinnah. I (Mountbatten) told him that after my talk with Tara Singh and Kartar Singh, I had become convinced that any attempt to impose a mainly one-community government on the Sikhs would produce immediate armed retaliation which might end in civil war. I told him that the Sikhs felt so bitter about the Muslim atrocities that they were only waiting for an excuse for their revenge, and I said that it would be criminal folly to let this occur just before the official discussions and decision on the transfer of power. I pointed out that he knew as well as I did the line that these discussions were likely to take and the great probability that Pakistan would emerge with a partition of the Punjab. In the light of this, what could be the point of having a brief-period of Muslim League Government in the Punjab which only bring about bloodshed and greatly increase the difficulty of negotiating the boundaries in the partition. I told Mr. Jinnah that nothing would induce me to change my mind and that I was proposing to instruct the Governor accordingly.

V. X. P. 467. 27-4-1947

Baldev Singh's Letter to Mountbatten. The Muslim league has made no secret of its plan of the Pakistan State. It will be based on Muslim law. THe manner in which they have treated non-Muslims even while the authority of British Government still remained clearly shows that later on there will be no room whatever for non-Muslims in the Muslim State. In any event the life and property of Hindus and Sikhs will be wholly insecure. Therefore in order to free the non-Muslims from the fear of an aggressive Muslim domination and to provide adequate protection for them, the Hindus and Sikhs have finally and unalterably come to the conclusion that the only solution is the immediate division of the Punjab. And the Sikhs particularly expect that this division will be so devised as to fulfill the solemn promises given to them by the highest British authorities to fully secure Sikh interests in the scheme of political settlement now under way. These promises were given to us when Master Tara Singh and I met the British Cabinet Mission and your predecessor. We wer then assured that Sikh interests will in no circumstances be ignored and I hope now Your Excellency will keep these assurances in view when making your final proposals in regard to the division of the Punjab.

V. X. P. 470. 27 ' '947 Lord Mountbatten evidently showed this above letter to Sir E. Jenkins and dicussed it with him. The latter minuted as follows : 'This shows why the partition of the Punjab would mean civil war. The Sikhs haven't a majority in any one district. They want on religious grounds like the Muslims - to take over and dominate areas in which they are in a minority, the Bari Doab the area between the Ravi and the Beaus comprising Gurdaspur, Amritsar, Lahore and Montgomery - would become a battle-ground, and Baldev Singh evidently wants to go well west of

the Ravi. This won't work. E. M. J. 29.4.1947. Mountbatten Papers: Official Correspondence Files : Punjab, Part 1 (b)

V. X. P. 510. 1-5-1947 12. His Excellency The viceroy pointed out that the damage in the Punjab and N. W. F. P. had been inflicted only by the majority community. Sir Frederick Burrows stated that he did not belive that this was always dependent on numbers but also on character and calibre. Many of the Muslims in Bengal were of a very militant nature. He believed that there would be perpetual trouble.

V. X. P. 519. 1-5-1947. Nehru to Mountbatten. In regard to the proposals which, I presume, Lord Ismay is carrying with him to London, our Committee are prepared to accept the principle of partition based on self-determination as applied to definitely ascertained areas. This involves the partition of Bengal and Punjab. As you know, we are passionately attached to the idea of a United India, but we have accepted the partition of India in order ot avoid conflict and compulsion. In order to give effect to this partition every effort should be made to meet the wishes and the interests of the people affected by it.

13. Even before and apart from such partition, recent events have made an administrative division of both Bengal and Punjab an obvious and urgent necessity.

On 2 May Lord Mountbatten thanked Pandit Nehru for his letter. He said he had taken note of 'the Committees' acceptance of the principle of Partition based on the will of the Indian poeple' and hoped to have a further discussion with Pandit Nehru on the whole matter at their next meeting. Mountbatten Papers, Official Correspondence Files : Tranfer of Power, Part I (b).

V. X. P. 521. 1-5-1947 Badlev to Mounty

I would reiterate with all the emphasis I command that as

the division of India is being planned at Mr. Jinnah's insistence, he cannot be allowed to impose his will on the Minorities. The partition of the Punjab is necessitated by Sikh case. The Sikhs cannot and will not be dominated by Muslims and no partition will meet the ends of justice if it does not exclude from Muslim area as large a percentage of Sikh population as possible. I have in my last letter shown how best this can be done.

V. X. P. 533. 1-5-1947 Mounty says :

4. The essence of the plan is to make it apparent to the people of India and to the world in general that we are allowing, so far as possible, Indians themselves to choose how they wish us to transfer power.

V. X. P. 536. 1-5-1947 Mountbatten says :

18. Subsequently I received a delegation of six Hindus with a horrible tale of woe against the Muslim League, of murder, rape and violence in N. W. F. P.

V. X. P. 613. 4-5-1947 Finally, His Excellency touched on the Punjab, about which he said he was was very worried as he knew that the Sikhs were in a truculent frame of mind. This view was confirmed by talk he had had with the Maharaja of Patiala on the previous evening. His Ecellency thought it would be a good thing if Mr. Jinnah would see the Maharaja and have a talk with him. Mr. Jinnah said he would be quite ready to do so and it was left that Sir Eric Mieville should get into touch with H. H. of Patiala and make the suggestion to him.

V. X. P. 613 3. 14-5-1947. Subsequently, on 14 May, Lord Mountbatten invited the Maharaja of Patiala to dinner and on 18 May Patiala sent a letter to Lord Mountbatten reporting the 'Long talks' he had had with Mr. Jinnah adding that it had been his

'constant endeavour to bring about an agreement between the political parties in the country and I was glad to have this opportunity of making a further effort in that direction.' Mountbatten Paper, Official Correspondence Files : Transfer of Power, part III (a). Patiala's letter is summarised in No. 492.

V. X. P. 618. 5.5.1947 Mountbatten said, Furthermore, the Congress Working Committee had virtully accepted the outline of the plan. The Sikhs presented a considerable difficulty as the partition would divide them into two fairly equal halves; but the Maharaja of Patiala had agreed that there was no alternative but for him (His Excellency) to make a notional partition-although he had been very gloomy about the probable results. If the Sikhs wanted to improve their position they could only do so by negotiation."

V. X. P. 929. 21-5-1947. Balabhai Patel requests E. Jenkins to place Lahore under martial law to shoot at sight to crush the communal war.

V. X. P. 620. 5.5.1947 Mountbatten writes to Baldev Singh "Finally, I have adopted your suggestion of leaving it open to East Punjab to negotiate with either Hindustan or Pakistan to decide which Constituent Assembly they will join.

Record of Interview between Rear-admiral Viscount Mountbatten of Burma and Sardar Baldev Singh (Extract)

V. X. P. 632. 6th May 1947, 12 noon-12.30 p.m.

I (Mountbatten) explained to him that the idea of notional partition in the Punjab - 17 districts to the Muslims and 12 to the non-Muslims was based entirely on the majority of populations in the districts. He expressed the greatest regret at my decision, since he felt that the notional partition might not be understood and that it would be thought that it was a permanent partition, and further,

in the Gurdaspur district, where there was only one percent in favour of the Muslims, and in part of Lahore district on a population basis alone, large areas should be given to the Sikhs and Hindus.

Finally I warned him that if the Sikhs did make serious trouble or tried to start a communal war, I should crush them with all the power at my command, and would instruct him as Defence Member to turn out the Army and the Air Force to fight them.

V. X. P. 646 7.5. 1947 Baldev to Mountbatten. The Sikhs will in no circumstances agree to any discussion with Mr. Jinnah on the basis of being included in Pakistan. The stage has now come for the parting of ways and if he wants his sovereign state and H.M.G. are disposed to concede his claim, the Sikhs must be left out of it. It is for this reason I insist that in any short or long term plan in the case of our home province, every care should be taken to ensure that the Sikhs are not involved in Pakistan as a community.

V. X. P. 693. 8-5-1947 Major Short to Crips : sends copies of letters received from Baldev Singh and Sant Singh; suspects Sikh in beginning to feel neglected and if this is so fears 'he is due to go off with worst bang we have yet had, and entangle all; need for Briitish to urge Congress and League to remove feeling of neglect.

V. X. P. 694. 1-5-1947 Baldev to Major Short. I hope the letter that I wrote to you the other day was clear. Things are moving fast here whether any settlement will be possible, I do not know. What I am concerned at present with is the future of my community. You will remember the assurance the Members of the Cabinet Mission and everyboy else gave us of a fair deal for Sikhs. This is the time for the assurance to be fulfilled. In fact it is now or never. I hope therefore that you will do your best and persuade your

friends to leave no stone unturned to help us.

Sant is here and I agree with what he writes, as he minimum that Sikhs can be expected to accept. Needless to say that it will also help people of my way of thinking who are so keen on building up cordial relations between England and India.

V. X. P. 695. 26.4.1947. Sant Singh to Major Short. Division and Partition be accepted in principle. If 526 states can exist on the map there is room for 15 instead of II Provinces. Boundary Commission to be set up later. Let Muslims and Non-Muslims including or excluding Sikhs sit in their own constitutants assmeblies. The Sikhs may have their own C. A. if they choose. Let these bodies prepare paper Constitutions. It will be interesting to see how each C. A. handles such questions as Defence. F. A., Communications, Finance, Planning and above all the problem of Minorities and Franchise.

V. X. P. 741 Sir S. Cripps to Mr. Attlee

Public Record Office. CAB 127/150

Board of Trade, Mill Bank S. W. I.

10 May 1947

My dear Prime Minister,

As you know I have been and am very worried about the Punjab part of our plan. I send you in confidence Billy short's latest letter and enclosures. May I have them back when you have digested them.

I think we have gone a long way to meet Sant Singh's point of view which is apparently also Baldev's but we must remember that the Sikhs can bust their arrangement as well as Jinnah ! If we were to adopt Dickie's last alternative and hand over the Punjab to the Muslim that would mean immediate civil war. We must in the

last resort divi out the Sikhs somehow or we shall never get through.

Yours

Stafford

1 The reference appears to be No. 356.

V. X. P. 8-3. 13-5-1947 Master Tara Singh to Mr. Abbott.

Amritsar, 1 May 1947

Dear Mr. Abbott,

Thanks for ur letter of to-day received just now (at 8-0 P.M.) I am sorry I am gaged for tomorrow and must leave for Delhi early in the mor g in order to be in time to keep my programme of important busine

I am sorry I missing this opportunity of placing before His Excellency pers lly my view point, and expressing my feelings. I may mention he hat in these days I keep my programme secret for I know that Musl League is keenly watching my movements evidently for some mischi us object.

They are con lling telephone system of Amritsar and Lahore-if not of other statio so-and the telephone operators immediately phone to the Muslim Le e office the time and direction of my going out as soon as they lea So as a precautionary measure, I try to keep the time and directi of my going out secret. So when I return from Delhi. I shall sud ly come to Lahore and take any chance of seeing His Excellency. it is risky for me to give out time of my coming to Lahore previousl

I may say al hat I shall not be a party to any hypocritical statement like t issued recently by Mahatma Gandhi and Mr.

Jinnah with bitter result known to the world. I do not like to see a single innocent person murderd and shall do my utmost to prevent such murders whenever I find the Sikhs as aggressors. But so far the Sikhs have been aggressors nowhere. As regards the renewal of the trouble at Amritsar, I may say that I received information beforhand that the Muslim League had decided to intimidate the Sikhs at Amritsar and had decided upon a certain plan. How can I then sit down round a table with the persons who are not sincere now even. None of the Muslim League Leaders unequivocally condemned the unprecedented atrocities, barbarities and murders committed by their followers in the Western Punjab. I hold them responsible for the butchery and heinous atrocities committed upon my innocent sisters, brothers and children. They are even now helping, encouraging and defending the arrested ruffians in the Western Punjab. I do not believe in their sincerity. So I shall not lick the hand besmeared with the blood of my innocent children, sisters and brothers.

The peace of Amritsar is in the hands of the Muslim Leaguers and the Government officials. The Muslim Leaguers have planned to intimidate us and have attacked us. The Government has given the control of the situation in the hands of the Muslim officials. The European Officers are only misled by the Muslim officials who alone are near to them. I believe the Government can control the situation without the co-operation of the Muslim League or anybody else. But if the Government continues its present policy towards the Muslims of Amritsar nobody else will be able to do anything.

I may repeat that I shall come to see his Excellency as soon as possible with the object of being useful in his Excellency's efforts to re-establish peace; but I shall join no Conference with the

Muslim Leaguer held for the purpose of anything, even establishing peace, for I have not the least faith in their sincerity. 2

Your sincerely,

Tara Singh

V. X. P. 863. 17-5-1947, 1 No. 425. 2. On 15 May a copy of this letter and of No. 425 were sent to the Viceroy. R3/1/7. ff 55-6.

Mountbatten to Sir E. Jenkins (Punjab)

V. X. P. 863. 17-5-1947 Mountbatten to E. Jenkins (Punjab) 2. I have spoken very strongly to Baldev Singh about the way in which Tara Singh has refused to co-operate with you and Muslim leaders in trying to control disturbances, but he says that it is because Tara Singh has had his life threatened by the Muslims that he cannot agree to meet them. Baldev, Patiala and Faridkot have also promised to do all they can to keep the Sikhs peaceful.

V. X. P. 867. 17-5-1947 Congress Comments From Nehru to Lord Mountbatten Paragraph 14 (?16) End-relating to the Sikhs. This is an addition. I think It is desirable that special reference be made to the Sikhs. But whether this paragraph will please them I rather doubt. The last sentences is not wholly correct. It is, of course, impossible to keep any group together 100 per cent in a scheme of partition. But it must be possible to meet many of the Sikh demands by certain variations of the boundary line. As the paragraph stands. I think it will serve no useful purpose and had better be omitted.

All of us sympathise very greatly with the Sikhs and would like to help them as much as possible in their predicament. But I do not feel competent, in a matter affecting them intimately, to say anything on their behalf or to commit them.

Subject to the remarks I have above, I am prepared to agree

to the draft announcement.

V. X. P. 893. 19-5-1947

Tara Singh to Jenkins :

Note by Sir E. Jenkins

R/3/1/1976. ff 167-9

Master Tara Singh came to see me at his request between 4 and 5 p.m. today. I asked him if any agreement had been reached between the parties at Delhi before H. E. the Viceroy left for London. Master Tara Singh (who has just returned from Delhi) did not answer my question directly. He simply said that there could be no solution since neither the muslims nor the Sikhs in the Punjab would submit to communal domination. He intimated that in Pakistan the Muslims would massacre all the Sikhs and Hindus and that in the other part of the Punjab the Sikhs and Hindus would massacre all the Muslims. I observed that this seemed to me a completely hopeless idea.

I then asked Master Tara Singh about the present disturbances in Lahore and Amritsar. He said that the Police actively helped the Muslim League. When I pulled him up he mentioned one incident during the first riot in Amritsar when he himself had seen boys breaking into a shop in the Hall Bazar with two armed policemen watching them. he thought the D. I. G., C. I. D., had witnessed this incident. He had got no satisfaction out of the Kotwal or out of Sardar Ujagar Singh of the C. I. D. It was only when he spoke to Mr. Savage that anything was done. In the circumstances he could hold out to hope whatever of the leaders influencing their communities. The only possible remedy was for Govt. to take really strong action. At present government were much too weak-he mentioned the Daimgang case in which seven

non-Muslims were murdered within a short distance of the Police Station and in broad day-light. He said that the Muslims league agitation had shaken the whole administration and not merely the Coalition Ministry. Like others who discussed questions of law and order, he was not at all clear as to what he wanted done. His only clear statements were that he did not trust the Police and that the political leaders could not help at all. I told him that in my view politicians like himself were responsible for stimulating the lack of confidence in the Police. He replied that this was true-he did not trust the Police himself and advised others not to trust them.

We then turned to the probable consequences of H. E. the Viceroy's talks with the leaders. Master Tara Singh asked me to help the Sikhs over the partition of the Punjab. I said that this matter would now be decided by H. M. G., but I did not see how the non-Muslims could possibly get more than the Ambala and Jullundhar Divisions, the Amritsar district and perhaps parts of the Gurdaspur and Lahore districts. I said that it was most important that we have trouble - the Sikhs had committed two outrages in the last 48 hours at Rajgarh and Rasulpura, and if they insisted on taking revenge for the Rawalpindi affair, the Muslims would in their turn take revenge and there would be no end to the chain of massacres. Master Tara Singh said that he did not intend to take revenge for Rawalpindi now, but he could never be friendly with the Muslims again, and after the British went he would, if necessary, see that the Muslims were dealt with. The Muslims league leaders had never troubled even to condemn the atrocities committed in the Rawlpindi Division and he could not possibly have anything to do with them. What was wanted was a temporary settlement under which the communities would agree to stop fighting and the Sikhs would get almost immediately an area to which non-Muslims could

be transferred. I said that the transfer of population would be a gigantic task. To this Marster Tara Singh replied that he would limit the compulsory transfer to propety owners. Persons not owning property could do what they liked. I said that the final boundary would necessarily take some time to determine. Master Tara Singh remarked darkly that the Boundary Commission might never report at all since he felt that the Punjab might drift into chaos.

2. Master Tara Singh was quite amiable, but incoherent and obstinate as usual. Before he left I drew attention to the violence of some of his statements and asked him to do his best to keep his community quiet. It is lamentable that at this juncture the affairs of the Punjab should be so largely in the hand of this eccentric old man.

3. Governors Secy. might send a copy of this interview note to P.S.V. for H.E. the Viceroy's information.

V. XI. 31-6-1947 to 7-7-1947 P. 5. 31 May, 1947, His Excellency The Viceroy recalled that Sir Stafford Cripps had suggested, at a Cabinet Committee Meeting, that Mr. Jinnah might be threatened, if he appeared likely to reject the plan, by a suggestion that the notional partition would be drawn more in favour of the Sikhs. Lord Ismay gave his opinion that such a threat would be striking at the whole basis of the Plan and that Mr. Jinnah would not be taken in by it.

His Excellency the Viceroy said that he considered that he would be more likely to prevail upon Mr. Jinnah by a display of "hurt feelings" rather than by threats. With this view there was general agreement.

His Excellency The Viceroy said that he also intended to pass on to Mr. Jinnah Mr. Churchill's message that it was "a matter of life and death" for him to accept the Plan. He would give

Mr. Jinnah permission to inform his Working Committee of this message so long as it was not quoted in the newspapers.

V. XI. P. 25. 31 May, 1947 Sir E. Jenkins in his secret letter to Mountbatten writes that Swaran Singh brought me an-astonishing letter from Master Tara Singh.

I have just had an interesting interview with Swaran Singh, the former Development Minister. I had let it be known that I thought the Sikh leaders, including himself, were far too bellicose, and he assured me that they had no intention of making trouble as long as the Section 93 administration lasted. Like all other leaders, he is bitterly communal, and it is not easy to make him see what a deplorable effect communal attacks must have on the services. He brought me an astonishing letter from Master Tara Sing, who now thinks that there is a conspiracy on the part of Muslim Police officers to murder him. I gave this letter back to Swaran Singh and asked him to tell Tara Singh that it was rubbish and that I would pretend that I had not seen it.

V. XI. P. 38. 2nd June, 1947 Mr. Thompson to Sir C. Corfield Mountbatten Papers, Official Correspondence Files : Round Table Conference, Indian Political Leaders, etc., Issue of Invitations to

Secret Political Department, 2 June 1947

The Raja of Faridkot came to see me at 9.40 a.m. this morning. Giani Kartar Singh, President, Shiromani Akali Dal, is stayng with him at Faridkot House and at breakfast time had agreed that if invited to his Excellency's conversations with political leaders today, he would do his utmost to come to an amicable agreeement with Mr. Jinnah in regard to the inclusion of "Khalistan" within Pakistan.

2. Raja argued that since messrs Jinnah and Kripalani, as Presidents of the League and Congress, were invited it was onlly logical to invite Giani Kartar Singh also. He admitted, however, that there was a split amongst the Sikhs with Master Tara Singh and Sardar Baldev Singh in one camp and Kartar Singh in the order. On the other hand Mr. Jinnah was agreeable to the inclusion of the Sikh States within Pakistan, giving them a very substantial measure of independent action. Further Mr. Jinnah had promised not to give any statement on any such question without first consulting the Raja.

J. H. Thompson (Resident Punjab States) Resident on special duty.

Sir C. Corefield put this note up to Lord Mountbatten who minuted : 'I will see Giani Kartar Singh at 2.45 p.m. on 3rd. M of B2/ 6.' For some account of this interview see No. 91, para 26.

V. XI. P. 45 - 2nd June 1947 His Excellency The Viceroy said that he was willing to take the risk of accepting the words of the leaders and the backing of their Working Committees.

V. XI. P. 47 Mr. Kripalani signified agreeement with what Pandit Nehru had said.

V. XI. P. 47 Pandit Nehru said that a letter would be sent in to the Viceroy that evening giving an account of the Congress Working Committee's reaction to the Statement.

Mr. Jinnah said that he felt unable to report the opinions of the Muslims League Working Committee in writing. He would, however, come and see the Viceroy and make a verbal report.

Pandit Nehru also made the suggestion that Sardar Baldev Singh should broadcast. Sardar Baldev Singh at first demurred. He felt that he would have nothing to say. He could not make up his

mind about support for the Plan until he knew that Congress and the Muslim League were going to support it. But he eventually agreed to make an appeal for bloodshed to cease.

V. XI. P. 99 - 3rd June 1947 Text of Broadcast by Sardar Baldev Singh on 3 June 1947.

V. XI. P. 99 - 3rd June 1947 Text of Baldev's Broadcast : It does not please everybody, not the Sikh community, anyway. But it is certainly worth-while. Let us take it. We (Sikhs) accept the plan.

V. XI. P. 105 - 3rd June 1947 Baldev Singh wanted the instructions to the Boundary Commission included in the printed plan, and wished them to take sikh interest more fully into consideration. I (Mounty) rejected this at the meeing and he accepted my ruling.

V. S. P. 117 - 4th June 1947. Mountbatten said, "The first is that this is your own (Indian's) problem and secondly there is absolutely no desire on our part to interfere in any way with the most suitable method that Indians themselves may adopt for this purpose."

V. XI. P. 122. I, (Mounty) would like to conclude with one more word. I am really sincere in my desire to help the Sikhs; I really believe that the leaders of both the parties are equally sincere and intend to do what they can to help them. In fact I think there will be a revolution in feeling; whereas before there was mistrust and strife. I think we are going to see the leaders come together in a friendly spirit of co-operation.

V. XI. P. 135 - 5th June 1947 (a) Boundaries in such a case are not a question of international law to which the Court is confined.

(b) Court can only decide diputes between parties already recognised internationally as States.

Reference to U. N. O. would presumably be to Security Council. This would be possible under Article 38 of the Charter but matter would not be free from difficulty for similar reasons to (b) above. The Sikhs, though an interested community, will not be a State and Pakistan will only be in course of becoming a State.

V. XI. P. 136- - 5th June 1947 In a statement on 4 June 1947 Master Tara Singh complained of the 'Total lack' of any provision in the plan to give the Sikhs 'any power or status anywhere or for safeguarding their position and interests'. He went on to state that the 'ultimate acceptance or rejection' of the plan by the Sikhs would depend a good deal on the terms of reference of the Boundary Commission that the Sikhs would not be satisfied 'unless the dividing line is the River Chenab;' that they would continue the struggle till their objective was obtained; that the 'very existence' of the Sikhs was at stake; and that the Khalsa would 'prove to the world that the spirit of Guru Gobind Singh still lives in them.' Times of India, 5 June 1947, p. 7, col. 2.

V.XI. P. 142 - 5th June 1947 For the Boundary Commission that the Governor-General should not be the Umpire, but that a man experienced in judiciary affairs should be chosen for this appointment and that Pandit Nehru and Mr. Jinnah should send to the Viceroy a list of nominees for this post;

V. XI. P. 158 - 5th June 1947 In Delhi, New Chinese Ambassodor's Cocktail Party. Only Pakistani & Congress Leaders were invited as the were they future rulers. Baldev Singh was ignored by Mountbatten.

V XI. P. 163 - 5th June 1947 26. Mounty says. On Tuesday afternoon, I saw Giani Kartar Singh he surprised me by

saying that when the bitterness had died down he would be prepared to see Mr. Jinnah and make the best terms he could for the Sikhs, who would come into Pakistan. Needless to say I much encouraged this. He also promised that the Sikh community would not fight so long as the British were present. While expressing my gratification at this I pointel out that they would be hit just as hard by the Indian armed forces after the transfer of power as before, and I hoped the Sikhs would not be so foolish as to commit virtual suicide.

V. XI. P. 187 - 7th June 1947 His Excellency The Viceroy said that it had been suggested that he should take the chair for the administrative work of the Partition Council, but he would only agree to do this if the leaders endorsed this request and did not ask him to act as arbitrator. Mr. Jinnah said that he would like the Viceroy to take the chair at meetings of the Partition Council. It would work better that way. There was general agreement on this point.

V. XI. P. 189 - 7 th June 1947 BROADCASTS

SARDAR BALDEV SINGH said that the broadcast which he had made on 3rd June had been translated entirely wrong. It was after hearing the incorrect translation that Master Tara Singh had made his statement to the press; he had afterwards apologised for this on hearing the correct version in English.

PANDIT NEHRU stated that his broadcast had also been badly translated.

SARDAR PATEL said it was the responsibility of those who broadcast of translate their speeches themselves.

V. XI. P. 235 - 10th June 1947.

P. 235 Pandit Nehru told me (Mounty) that Mr. Jinnah had sold his house in Bombay to Mr. Dalmia for Rs. 21 lakhs !

.V. XI. P. 561 - 22-6-1947

Nehru requests Mountbatten. My mother came from Lahore & Part of my childhood was spent there. The fate of Lahore affects me more intimately than other people who are not connected with that city. Amritsar is already a city of ruins. The situation should be put under martial law.

V. XI. P. 594 - 24-6-1947. Mountbatten to E. Jenkins.

The troops should be inpowered (in Punjab) to be utterly ruthless and to shoot at sight.

Mountbatten says. I talked with Jinnah last night and he bagged me to be utterly ruthless in uppressing trouble in Lahore & Amritsar. He (Jinnah) said "I do not care whether you shoot moslems or not, it has got to be stopped." Nehru came to see me (Mounty) and talked in the same strain. Nehru suggests (iii) That the tropps should be impowered to be utterly ruthless and to shoot at sight.

I (Mounty) entirely agree with Indian leaders.

(Ram Singh) M. Tara Singh says, "It is a civil war." He is supplying Sikhs as fodder to the Indian and British army.

V. XI. P. 760 - 30 June, 1947 Record of Interview between Rear-Admiral Viscount Mountbatten of Burma and Giani Kartar Singh and Sardar Beldev Singh.

2. Sardar Baldev Singh said that neither of the major parties would give any safeguards or weightage.

3. Giani Kartar Singh said that the time for action was now, while the Governor-General still had his powers.

V. XI. P. 884 - 4th July, 1947 Rear-Admiral Viscount Mountbatten of Burma to Pandit Nehru Mountbatten Papers.

Official Correspondence Files : Sikh Problem, Part II (a)

Dear Mr. Nehru,

As a result of discussions I have had from time to time with the Sikh leaders I should like to put to you their point of view.

2. They are naturally worried about the position in the Punjab, where, unless major alterations are made by the Boundary Commission, the Sikh community will be so divided that almost half will remain in the Muslim Province of Western Punjab.

3. They hope that the Boundary Commission will make such major alterations, but that is not a point which immediately concerns the political parties. Apart from this, they ask for assurances that they will receive weightage in the Legislature of Eastern Punjab. They hope also that they will have weightage in the Central Houses of the Union of India and a seat in the Union Government.

4. They have suggested that they should have special representation in the existing constituent Assembly. Clearly I cannot help them on this point or, indeed, on any of the others except by approaching you, but you may wish to consider the matter consider the matter.

5. Finally, they have suggested that the transfer of the population should be seriously considered in the Punjab.

6. I expect all these points have been put to you but I should like to tell you how much I sympathise with the Sikhs and how much I hope you will be able to help them.

Yours sincerely,

M. of Burma

V XI. P. 884 - 4th July 1947 Rear-Admiral Viscount Mountbatten of Burma to Mr. Jinnah Mountbatten Papers. Official Correspondence Files : Sikh Problem, part II (a)

4 July 1947

Dear Mr. Jinnah,

As a result of discussions I have had from time to time with the Sikh Leaders' I should like to put to you their point of view.

2. They are naturally worried about the position in the Punjab where, unless major alterations are made by the Boundary Commission, the Sikh community will be divided into two almost equal parts.

3. They have asked for certain special consideration in the Union of India and in the Eastern Punjab but they also urge that the transfer of population should be seriously considered in the Punjab and I hope that at the proper time this will be considered by you, whether as the result of the Boundary Commission or otherwise. They also hope they will have weightage in the Central Houses of Pakistan and a seat in the Pakistan Government.

4. I sympathise with the Sikhs, as I am sure you do, and I hope everything possible will do done to allay their fears.

Yours Sincerely,

(Mount-batten of Burma)

cf. No. 417, para 8. p. 884

No reply to this letter has been traced.

V. XI. P. 951 - 7th July 1947, Pandit Nehru to Rear-Admiral Viscount Mountbatten of Burma E.

Mountbatten Papers Official Correspondence Files : Sikh Problem, Part II (a)

17 York Road, New Delhi, 7 July 1947

Dear Lord Mountbatten

Thank you for your letter of the 4th July 2 regarding your discussions with the Sikh Leaders.

2. We appreciate thoroughly the anxiety of the Sikhs. They have been hard hit by this division. They might be helped somewhat by the decisions of the Boundary Commission. As for assurances in regard to weightage etc., I fear this raises complicated issues. All our troubles, or nearly all have been due to separate electorates and the system of weightage, I originally introduced for the Muslims. It became clear that this did little good to the minority concerned and only created separatist tendencies. The addition of a seat or two makes no essential difference. But it means the acceptance of a fundamentally wrong principle. Once admitted, this principle leads to far-reaching consequences and ill-will. It is possible, of course, that without weightage and separate electorate some kine of reservation might be given with freedom to contest the general seats also. We should like to help any minorities getting additional seats from general constituencies.

3. The question of transfer of population does not arise immediately. If the people concerned desire it, it must be seriously considered.

Yours sincerely,

Jawaharlal Nehru

I (Lord Mountbatten) noted on this letter 'I entirely agree'.

2 No. 497. document P. 884. 4-7-1947.

V XI. P. 938 - 5-7-1947

Mr. Jinnah sends telegrams to Mr. Attlee, Claiming allocation

of Andamans & Nicobars to Pakistan and asks for this injustice to be rectified in Parliament.

Campbell Jhoan said to me (Ram Singh)

Lord Mountbatten was instructed not to ignore the Sikhs.

As he (Mountbatten) was soldier himself, so he loved the Sikhs very much because they were the bravest soldiers.

On 2nd June 1947 he called the meeting of Indian leaders & handed over the proposals (statement) which can be discussed by their Working Committees & discuss it with them that day. The Defence Minister, Baldev Singh was there to represent the Sikhs; his working committee had Master Tara Singh & Giani Kartar Singh, (president of Akali Dal) the Sikh Committee consisted of these three men; (Campbell-Johnson told me this thing). (Full high commands of Congress & Muslim League were in Delhi but there was no Akali High Command there). Baldev Singh gave that statement to Master Tara Singh who immediately went to Pandit Nehru and requested him to pass the resolution in the congress high command to partition the Punjab between Muslims & Non-Muslims. The Congress High Command passed this resolution the same day. Master Tara Singh instructed Mr. Nehru to tell Lord Mountbatten on behalf of the Sikhs that they (The Sikhs) also accept the viceroy's statement on 3rd June 1947. Mr. Nehru went to Mountbatten and gave him Master Tara Singh's message. Mountbatten said to Nehru, "You are not the spokesman of the Sikhs. You go, I mus see them myself." Mountbatten called these three sikh gentlemen in his office at the table. He ordered for the Map of the Punjab and spread it on the table. He drew the dividing line on the map and said to the three Sikh Leaders (mentioned above), "If you accept this statement, 50% of the Sikh population comes under Pakistan and 50% of the same (sikhs) come under

Congress rule. Do you accept this ?" Master Tara Sing said, "Yes". He was astouned to hear this. He asked the same question again and again, but they did not give in. (He repeated these words in his press conference as well.) It is you people who want it and not we the British." This will be done as you say.

'Ram Singh : Master Tara Singh did not attend the Mountbatten's meetings with Indian leaders because he (Master Tara Singh) wanted to save his own life. On 15 August he gave the statement, "Oh, Sikhs, do not sleep on the Charpai beds, but sleep on the ground at night, and put black straps on the arms to mourn this day. The British have decerved us. Nankara Sahib has been given to Muslim League."

On the later dates Mounty could not do for any minority community as it would interfere internal affairs of Pakistan and India. This is told Baldev Singh and Giani Kartar Singh. Master Tara Singh never saw Mountbatten after 3rd June as he (M. Tara Singh) knew that Mounty could not do any thing as his own bite (Tara Singh's bite) could not be undone.

Jinnah was Muslim League. He created Pakistan. Master Tara Singh Akali Dal and he crated Partition of the Punjab. He was in League with Nehru. He disclosed this secret Pact to Akali High Command but not the terms before the June 1947. (Mr. Joginder Singh Maan told me (Ram Singh).

Mr. Campbell Johnson told me that Master Tara Singh was not a politician and he knew nothing about politics. He was caught in a Trap *i. e*. Partitioning of the Punjab which he himself proposed I (Ram Singh) told Campbell-Johnson that Master Tara Singh was a politician of the first order. Being a son of (Nanak Chand son of Gopi Chand) a Hindu gentleman, he established a big Hindu Empire in South Asia. He accepted Pakistan as well without

which Hindu Empire could not be established. Mr. Campbell Johnson did not give me any answer.

Now I remember the words of Baba Kharak Singh at Sabo-Ki-Talwandi (Damdama Sahib) addressing a large gethering of the Sikhs (Kuku Kufar-TOR Conference) in 1942 at Baisakhi, "O, Singho ! you have made Master Tara Singh your leader, the time will come when you come to know who that man is." "Dr. Sohan Singh gave me the answer in 1982, "Master Tara Singh was a Traitor," at Chandigarh. When I asked about his opinion.

Partition of the Punjab was the biggest blunder of the Akali Sikh Leaders, Mr. Campbell Johnson told me and which they put forward themselves with the help of the Congress. In the absence of agreement between Congress and Muslim League, the congress could save the Punjabi Hindus with the help of the Sikhs. But the Akali Leaders (Baldev & Giani Kartar Singh) did not know its consequences. After 3rd June 1947, Mr. Patel (18th June L/P+J/10/81) spoke in the Congress High Command at Delhi that no weightage, concession & Priority will be given to any Minority in India, as no Government does this in any part of the world, as it is a great injustice to the Majority Community. Pandit Nehru spoke and wrote the same thing when Mountbatten asked for some concessions for the Sikhs. P. 951 V. XI. Transfer of Power 1947.

This Trap of Partition was made by Master Tara Singh and Pandit Nehru in March 1947. Master Tara Singh spoke in the meeting of Akali Hing Command that I (Master Tara Singh) have settled about every thing for the Sikh Nation with Nehru; so there is no need to ask the British Govt. for any thing for the Sikh Nation. This he (M. Tara Singh) said in an answer to a question from S. Joginder Singh Maan (M. L. A.) during the session S. Joginder Singh Maan said to Master Tara Singh, "The English are quitting

India, and they are giving us our share of ruling the land by ourselves, this chance should not be missed by us." Then Master Tara Singh a newly converted Sikh (Nanak Chand S/o Gopi Chand) gave the above mentioned answer. No body in the Akali High Command took courage to ask what the settlement was with Nehru. All kept quiet. Now we see the result now. S. Joginder Singh Maan told me this himself at Nankana Sahib in 1982 when he was there with his friends. Major Billy short who had a very great influence with the Sikhs, tried his best to guide Master Tara Singh to save the Sikh - Nation from this Trap of Partioning of the Punjab. Major Billy short was appointed to advise Master Singh and Baldev Singh in political negotiation by the British authorities. Billy Short said, "Take this course and you get it from us what you actually want i. e. your share of the Raj in the Punjab." The Congress and Muslim League could not get any thing without the consent of the Sikh Leaders as all the three parties had Veto Power. Their (Sikhs) position was Unique. This was told by Campbell Johnson when I met him in London. So the Sikh Nation was thrown in this Trap i. e. Partition of the Punjabby Master Tara Singh.

From (Muslim with Mountbatten) by Campbell Johnson.

"P. 45 Campbell - Johnson says : 25.3.47 Perhaps the most significant commentary on Nehru's Punjab proposals was a telegram from Sir Evan Jenkins, the Governor of the Punjab, to which Mieville drew attention at the Staff Meeting. Jenkins reported that Giani Kartar Singh, an influential Sikh leader, had started that in the absence of an agreement between Congress and the League acceptable to the Sikhs, the Sikhs must insist on the partition of the Punjab and would resist with all their resources any endeavour to set up a Moslem League Ministry there in the meanwhile. This

speach has additional authority in that the Sikhs have already persuaded Congress to put up a resolution - accepted, incidentally, by Wavell only a week before Mountbatten arrived - in favour of partitioning the Punjab". Partitioning of Punjab was discussed between Giani Kartar Singh and Jenkins, Mountbatten.

P. 141 - 25-7-1947 Mountbatten in his full uniform addressed the twenty five major ruling Princes and seventy four states representatives. "you cannot run away from the Dominion Government which is your neighbour any more than you can run away from the subjects for whose welfare you are responsible."

P. 167 - 16-8-47 Liaqut's dismay at the inclusion of the Gurdaspur District in East Punjab was offset by Patel's anger over the Chittagong Hill Tracts passing to Eastern Pakistan, while resentment of both was blanketed by Baldev's dumb depression. None of the Leaders however, saw fit to carry their criticism to the point of repudiating their unconditional pledge made in advance to accept the Award whatever its terms might be.

P. 176 28-8-1947 Lady Mountbatten at once returned to the Victoria Memorial Hospital (Amritsar) to see the victims, many of them horribly multilated. At 10.30 p. m. she was in close session with Tara Singh, who is at last beginning to tremble at the wrath he has so readily invoked at Amritsar.

P. 181 7-9-47 Nehru and Patel stood firm about the Sikhs, and there is to be a ban on all weapons. "I will not tolerate Delhi becoming another Lahore," Patel declared, and Nehru added, "I am certain in my mind kirpans may have to be taken away." Jeeps also are to be stopped from plying the streets - Nehru speaking of them as "a source of much mischief."

P. 188 12-9-47 After the Diplomatic Corps had left I was called in for a talk with Nehru and Mountbatten on the subject of

an alleged statement by Tara Singh which was being given currency in Pakistan. He is described as using words to the effect that "This is war." General Thimayya, Area Commander, is to make a report on what really happened. Nehru is not unduly disturbed, but Mountbatten stressed; the peril of letting inflammatory phrases or reports of phrases in the present crises pass unchecked.

P. 191 - 15-9-1947 V. P.'s son said, "Tara Singh , he felt, was essentially a frightened man."

P. 204 - 23-9-1947 After boldly donouncing shameful attacks upon women and children, they (Tara Singh and Udham Singh) added fiercely, "We do not desire friendship of the Moslems, and we may never be-friend them. We may have to fight again, but we shall fight a clean fight, man killing man."

P. 211 - 29-9-1947 At lunch to-day Trivedi told us that Sikhs and Molsems pass each other on the road and show fraternal unity in criticising their own Governments !

P. 205 - 23-9-1947 Billy Short has been working with the energy of a beaver to secure a Sikh-Moslem truce, and there is to be a meeting at Lahore to-morrow at which it is hoped Tara Singh will be present. ISMAY is ready to play a mediating role should be occassion warrant it.

P. 118 - 14-6-1947 Nevertheless, Sikh urnest in the Punjab is growing hourly. The implications of the 3rd June are now all too clear to the Sikh people. They see that the Partition of India Means substantially and irrevocably the partiton of the Sikhs, and they feel themselves to be sacrificed on the altars of Moslem ambition and Hindu opportunism.

Mr. MOSLEY in "Last Days of the British Raj" says : Lord Wavell said, "The time will come when Sikhs would one day

follow the Muslims into separation." in 1946.

P. 55 They (Sikhs) supplied some of their bravest soldiers to that remarkable instrument of the might of the British Raj, the Indian Army. In the Punjab they built a system of canals, which spread out from the Five Rivers in a great irrigation network which made the land smile and turned the privince into the granary of India. They were not only good farmers but, unlike their neighbours, good with machines and they had a corner in most of the transport (as well as providing drivers, mechanics and policemen for the rest of India).

Religiously the Sikhs differ both from the Muslims and the Hindus and are fiercely proud of the difference.

P. 57 The two political leaders of the Sikhs in the Punjab were Baldev Singh , who had been given the portfolio of Defence in the Interim Government, and Giani Kartar Singh. But the man to be reckoned with in the days to come was neither of these, but an old man with a white beard, twinkling brown eyes, a voice like a dove in conversation and like a hawk in public speech, with a fierce hatred of the Muslims. His name was Master Tara Singh.

It will be seen later in this story that Master Tara Singh did not always follow these tenets himself, and could, when the occasion presented itself, be an extremely bloodthirsty old man. He was 62 years old in 1947.

P. 130 On 2nd June, 1947 The leaders sat around the round table in the Veceregal study, with Nehru on Mountbatten's right and Jinnah on his lelt and the others, Patel and Kripalani, Nishtar and Liaquat Ali Khan, edged close to their leaders, with the Sikh delegate, Baldev Singh, not inappropriately in the middle. Baldev Singh did not seem to be aware that he would shortly be the meat in the snadwich that was being cut.

P. 131 The trouble with the Hindus is that they always try to get seventeen annas for their rupee.

P. 132 The only delegate who might possibly have had something of genuine moment to say at the meeing - other than the words, 'I agree' - was Baldev Singh, the Sikh. For in the Plan the partition of the Punjab was implicit. Baldev Singh, who was never one of the most brilliant minds produceed by his people, did not seem to realize what this was going to mean. The Sikhs were spread all over the Punjab. They had been there for generations. They built the great system of canals. Their shrines and places of pilgrimage were in western rather than eastern Punjab. It might have seemed likely that any far-seeing Sikh, realizing the situation which would probably result from partition, would have cut his throat or gone to war rather than accept it. But then, as an English man later on bitterly remarked, 'is there any such thing as a far-seeing Sikh'. Baldev Singh was acting under instructions from his committee. The Sikh committee in Delhi was of three leaders, Master Tara Singh, Baldev Singh and the Giani Kartar Singh President of Shromani Akali Dal). They were divided into two groups. Master Tara Singh and Baldev Singh in one and Giani Kartar Singh in the second group. (By Ram Singh) No Akali High Command was there in Delhi.} The committee, who were obviously as astigmatic as he was. But he kept largely silent during the all-important meeting, except to agree to the Plan that would cut the jugular vein of his people. 'Baldev Singh wanted the instructions to the Boundary Commission', reported the Viceroy, coolly, 'included in the brinted plan and wished them to take Sikh interest more fully into consideration. I (Mounty) rejected this at the meeting and he accetped my ruling."

Confronted by the actual approach of independence or, perhaps in one or two cases, guilt-ridden by the vivisection to

which they were being a party-the Indian leaders were actually too stunned to wreck anything now. The last phase of the second day's meeting was made particularly piquant by a gesture-thought up by an Indian Civil Servant named John Cristie-to present them, the moment they agreed to the Plan which gave them their freedom, with a document entitled The Administrative Consequences of Partition.

P. 134 On 3rd June evening, Jinnha was clipped, dry and cold. If this was great occasion for him-and, of course, it was-he was certainly not going to betray it to a radio audience. 'It is for us to consider.' he said, 'whether the Plan as presented to us by His Majest's Government should be accepted by us as a compromie of as a settlement.' And, except for a crisp cry of 'Pakistan Zindabad!' That was all he was prepared to conceede to the drama of the occasion.

(On the Radio) Baldev Singh, in spite of what the plan would do to his people, had no doubts about it. This was not a compromise, he said, but a settlement. 'It does not please everybody not the Sikh community, but it is certainly something worth while. Let us take it at that.'

There. It was achieved. The Indian leaders had accepted the Plan, the Government at home had accepted the Plan. And even Winston Churchill and the Conservative Opposition had accepted the Plan. But did all of them know exactly what it was that they had accepted ?

There is much evidence to confirm that even Mr. Attlee was shocked when the viceroy announced, at a Press conference held in Delhi on 4 June 1947, that the transfer of power would actually be made on 15 August, 1947 only nine weeks ahead-in other words, some ten months earlier than he had first calculated

when he first appointed Mount Batten to the Viceroyalty.

P. 135 The Draft Bill was drawn up in record time and cabled to Mountbatten on 22 June. The British parlimentary machinery had rarely had to revolve so quickly.

P. 206 10 July, 1947 Giani Kartar Singh said to Jenkins, The 'Punjab Governor.' "The British had said for years that they intended to protect the minorities and what had happened ? The present situation was a clear breach of faith by the British."

"I (Jenkins) replied that I realized that the Sikhs were dissatisfied, but when independence came to any country some classes, who had formerly regarde themselves as proteceted. inevitably suffered. At the same time, I thought that the Sikhs had only themselves to blame for their present position. The Giani himself had insisted on partition and Baldev Sing had accepted the Plan....."

'Giani then said neither had viewed partition as being based on population alone. The Sikhs were entitled to their own land just as much as the Hindus or the Muslims. They must have their shrine at Nankana Sahib, at least one canal system, and finally arrangement must be made so as to bring at least three-quarters of the Sikh population from West to East Punjab. Property must be taken into account as well as population in the exchange, as the Sikhs on the whole were better off than the Muslims Giani said that unless it was recognises by His Majesty's Government, the Viceroy and the Party leaders that the fate of the Sikhs was a vital issue, there would be trouble....they would be obliged to fight .... that the Sikhs realised that they would be in a bad position, but would have to fight on revolutionary lines by murdering officials, cutting railway lines, destroying canal headworks and so on.

I (Jenkins) reiterated that this would be a very foolish

policy , to which Giani replied that if Britain were invaded, no doubt my feelings would be much the same as his.... The Muslims were now puting out some conciliatory propaganda about their attitude towards the Sikhs in their midst, but their intention was that of a sportsman who is careful not to disturb the birds he means to shoot. He believed the Muslims would try to make the Sikhs of West Punjab feel secure and then set about them in earnest.'

Sir Evan Jenkins ended his dispatch :

'Finally, the Giani appealed to me to do all I could to help the Sikhs during a period of great trial. He said I surely could not with to abandon the Punjab to tears and bloodshed. There would be tears and bloodshed here of the boundary problem was not suitably solved. The Giani was matter of fact and quiet throughout our conversation but wept when he made his final appeal.

P. 207 This is the nearest thing to an ultimatum yet given by the Sikhs. On 13 July Jenkins wrote yet another letter to Mountbatten, reinforcing his warning of the dangers of the situation. 'The communal feeling is now unbelievably bad', he said. 'The Sikhs believe that they will be expropriated and massacred in West Punjab and smothered by the Hindus and Congress generally in East Punjab. They threaten a violent rising immediately...'

P. 212 Sir Evan Jenkins urged the Viceroy to go even further. He asked him to contact the political leaders immediately and ask them to make concessions at once, without waiting for the Boundary Award. Nehru and Patel could, for instance, be persuaded to say publicly that they were waiving their claim to Lahore. It would be by no means an expensive gesture, for it was almost certain that Lahore would be awarded to Pakistan; but to concede it beforehand would create the maximum good-will. He asked

Mountbatten to approach Jinnah for an important concession too.

'I believe there a quite a lot in the claims of the Sikhs, and for that matter, of the other residents of the East Punjab for a share in the canal colonies of the West,' he wrote, 'and the Giani's idea tht the Mountgomery district should be alloted to the East is by no means as ridiculous as it sounds. The district if so allotted to the East could be recolonised so as to concentrate the non-Muslims there, and transfer Muslims to Lyallpur.'

But this, he emphasized, could not be decided by the Boundary Commission. Though Montgomery and district, for instance, contained nearly a million Sikhs to only a quarter of a million Muslims, it was geographically indubitably in West Punjab. Its fate should be settled, like all the other problems, by negotiations 'out of court'. And he asked the Viceroy to bring the parties together at once.

It was a mission which, two months earlier, Mounbatten would have relished as a supreme challenge to his powers as a persuader. To reconcile the two brothers at the moment of parting by cajoling them into a final act of mutual goodwill would have filled his beaker of achievement to the brim. Why then did he not attempt it ?

There is evidence that, in the case of Nehru and Patel, he did make an approach, though without much conviction. The Congress leaders were certainly in no mood to make even empty concessions to Jinnah. Having given him Pakistan, their mood was to say : 'Enough ! Begone ! And to not dare to ask for more !'

Jinnah was in a mood too, but there is evidence that, at this particular moment, it was a serene rather than an intractable one. Having achieved what he had always secretly regarded as impossible, and seen the birth of Pakistan by his own hand in his own lifetime,

he might well have been susceptible to a last appeal to his magnanimity.

During the last months of the British Raj & on into independence Master Tara Singh caried out.

P. 214 'Oh Sikhs,' he cried, 'know that our brethren are threatened in the West by those who call us infidels. Our lands are about to be overrun, our women dishonoured , our children forced to take alien vows. It is time for our warriors to arise and once more destroy the Moghul invader. Remember Rawalpindi ! Revenge our people ! Spare no one who stands in the way of Sikh rights in our land.' in the Golden Temple & else where.

It was language which the Sikhs took seriously, and Master Tara Singh was well aware of it. The Golden Temple at Amritsar was not only a Sikh shrine but also a great communal centre at which the Sikhs gathered to talk and plan as well as pray. A Sikh gurdwara, of which the Golden Temple is a particularly blessed and hallowed example, is more of a community centre than a simple temple of worship. In it the passing stranger can always find food and lodging for the night. In it the locals gather for their political meetings. And in it, the Sikh leaders conspired in the last days of July and the first days of August 1947, in a belated attempt to wreck the plan for the partition of the Punjab.

P. 215 Nehru, who was to fling the fiery old Sikh Tara Singh into jail five times in the next ten years.

Early in March, 1947 after the murder of Babu Labh Singh (a former President of Shromani Gurdwara Prabandhak Committee) in Jalandhar Master Tara singh was so much terrified that he never took courage to sit with Muslims League Leaders to save half of the Sikh Nation in Pakistan E. Jenkins invited him (M. Tara Singh) to save the worst situation for the Sikhs in Pakistan under

his (E. Jenkin's) chairmanship along with Muslim League Leaders. Mountbatten also tried his best to do the same but he (Mounty) failed. Mounty tried again through Baldev Singh, who said, "Master Tara Singh has had his life threatened by the Muslim leaders that he can not agree to meet them" (P. 863 Volume X. 17.5.1947). Now the Sikh nation should think, "How a brave and couragious leader he (M. Tara Singh) can be." He threw the Sikh Nation into the trap on 3rd June, 1947 when he ordered Baldev Singh to accept the Notional division of Punjab on that day without consulting the Akali High Command. He never wanted Sikh Raj but he established India and Pakistan.

After the division of India Master Tara Singh's driver Jaspal Singh Grewal living at Hussainpura a few miles for Ludhiana told me (Ram Singh) that he (J. S. Grewal) used to take Master Tara Singh to a barren place at midnight to consult Partap Singh Karon about 50 yards from the two cars Mr. Karon used to give the Masterjni some secret instructions. No other person could join them. In the same way he met the Raja of Faridkote. When Master Tara Singh made the Sikh-Veto zero, he declared before the other Sikh leaders, "Our Baldev Singh now controls all the Indian armies, we can do anything we like," This S. Joginder Sing Mann told me and he said, to Tara Singh, "Baldev can do nothing without the orders of Nehru who is the Prime Minister of India." Master tried to deceive his Co-Sikh leaders. He tried his best to wreck the British Proposals which he himself accepted in spite of the warnings given by Lord Mountbatten and Major Short who gave the Master knowledge of the consequences of this (Master) acceptance on 3rd June 1947 Mr. Jaspal Singh Grewal also told me that Master Tara Singh used to say by laughing," "Oh, we can get anything from the Hindus by threatening them.

BETRAYAL OF SIKH NATION BY MASTER TARA SINGH

S. Joginder Singh Mann told me. I went to England with my wife after partition. We were sitting among our old English friends in the party. I said to them, "British Govt. did not give us anything when they partitioned India." Suddenly one of my friends rose up & gave me such a hard-blow at the back of my shoulder and said, "We gave you (your Sikh Nation) the same status as given to Congress and Muslim League. We are not at fault. You can not complain." Mr. Mann said, "I still feel that pain now" Mr. Mann told me this on 26 December 1992 at Fatehgarh Sahib. I (Ram Singh) am very sorry to say that no religious leader (Sant and Mahants) of the highest order asked Master Tara Singh why he gave away all historical gurdwaras to Pakistan without consulting the PANTH after the partition of India. The news-paper "Statesman" had disclosed all the proposals of the British Govt. to the Indian people.